

گزارش اقتصادی شاپراک

بهمن ۱۴۰۱ . شماره ۹۲

اللهم صل على محمد
وآله الطيبين

شماره
شرکت مجله الکترونیکی پرداخت کارت اعتباری

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۰.....	پیشگفتار
۱۱.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۵.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۶.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۷.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۸.....	۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۱.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۲.....	۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP
۲۴.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در بهمن ماه ۱۴۰۱
۲۴.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۵.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۷.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۸.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۰.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۴.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۸.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۸.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۳۹.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۴۰.....	۳-۲-۲- تعداد و تعداد سرانه کارتهای فروشنده فعال سیستمی در هر استان
۴۵.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۶.....	۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور
۴۸.....	۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتهای فروشنده در استان‌های کشور
۵۰.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۵۰.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۴.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۵.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

- ۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۶۱
- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۶۲
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۶۲
- ۳-۳- دسترس‌پذیری حس شده خدمات ۶۵
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۸
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۷۰
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۷۱
- ۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۷۱
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۷۲
- ۳-۱-۴- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۴
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۶
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۷۹
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۸۱
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور ۸۲
- ۲-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در بعد کشوری ۸۵
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۹۰
- ۴-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۹۳
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۹۷
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۹۷
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۹۸
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۱۰۰
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۱۰۲
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۰۴
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۰۷
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۰۷
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۸
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۹
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۱۱
- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۱۳
- ۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۱۵

- ۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال تراکنش ۱۲۲
- ۱-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید ۱۲۲
- ۲-۴-۵- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ ۱۲۴
- ۶- جمع‌بندی ۱۲۷
- ۷- واژه‌نامه ۱۳۶

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آبان ۱۴۰۱..... ۱۷
- شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱..... ۲۱
- شکل ۱-۲-۱ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۱..... ۲۵
- شکل ۲-۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۱..... ۲۶
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۱..... ۳۰
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی و بهمن ۱۴۰۱..... ۳۲
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۱ و ۱۴۰۰..... ۳۳
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - بهمن ۱۴۰۱..... ۳۴
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۱..... ۳۵
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - دی و بهمن ۱۴۰۱..... ۳۶
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن ۱۴۰۰ و بهمن ۱۴۰۱..... ۳۷
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - بهمن نسبت به دی ۱۴۰۱..... ۴۱
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - بهمن ۱۴۰۱..... ۴۲
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۴۰۱..... ۴۴
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - بهمن ۱۴۰۱..... ۴۶
- شکل ۱۴-۲ سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - بهمن ۱۴۰۱..... ۴۹
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۱..... ۵۱
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۱..... ۵۲
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۱..... ۵۳
- شکل ۱۸-۲ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی..... ۵۵
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - بهمن ۱۴۰۱..... ۵۷
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - بهمن ۱۴۰۱..... ۵۸
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - بهمن ۱۴۰۱..... ۶۳
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۱..... ۶۴
- شکل ۳-۳ روند دسترس پذیری شاپرک در ۱۲ منتهی به بهمن ۱۴۰۱..... ۶۷
- شکل ۴-۳ روند دسترس پذیری شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به بهمن ۱۴۰۱..... ۶۷

- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۱ ۷۱
- شکل ۲-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۱ ۷۴
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن ۱۴۰۱ ۷۶
- شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - دی و بهمن ۱۴۰۱ ۷۸
- شکل ۵-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها - بهمن ۱۴۰۱ ۸۴
- شکل ۶-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - بهمن ۱۴۰۱ ۸۷
- شکل ۷-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - بهمن ۱۴۰۱ ۹۰
- شکل ۸-۴ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - بهمن ۱۴۰۱ ۹۲
- شکل ۹-۴ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۳۹۸ تاکنون ۹۴
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ۱۴۰۱ ۹۸
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ۱۴۰۱ ۹۹
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - بهمن ۱۴۰۱ ۱۰۹
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۴۰۱ ۱۱۷
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۴۰۱ ۱۱۸
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - بهمن ۱۴۰۱ ۱۲۰
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۴۰۱ ۱۲۱

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۱.....	۱۶
جدول ۲-۱	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۱.....	۱۸
جدول ۳-۱	نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت به GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱.....	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبه ماه مشابه سال ۱۴۰۰.....	۲۷
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته.....	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار-بهمن ۱۴۰۱.....	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی -بهمن ۱۴۰۱.....	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن ۱۴۰۱.....	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۱.....	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۴۰۱.....	۳۹
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - بهمن ۱۴۰۱.....	۳۹
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۴۰۱.....	۴۰
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی و بهمن ۱۴۰۱.....	۴۳
جدول ۱۴-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- بهمن ۱۴۰۱.....	۴۷
جدول ۱۵-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۴
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۶
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۷
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۱.....	۶۲
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته.....	۶۳
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - بهمن ۱۴۰۱.....	۶۴
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا -بهمن ۱۴۰۱ و ماه گذشته.....	۶۵
جدول ۵-۳	دسترس‌پذیری حس شده خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۶
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - دی و بهمن ۱۴۰۱.....	۶۸

جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - دی و بهمن ۱۴۰۱	۷۳
جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - دی و بهمن ۱۴۰۱	۷۵
جدول ۳-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - دی و بهمن ۱۴۰۱	۷۷
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۴۰۱	۸۰
جدول ۵-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - دی و بهمن ۱۴۰۱	۸۱
جدول ۶-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - بهمن ۱۴۰۱	۸۳
جدول ۷-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت - دی و بهمن ۱۴۰۱	۸۶
جدول ۸-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار هر شرکت - دی و بهمن ۱۴۰۱	۸۹
جدول ۹-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - بهمن ۱۴۰۱	۹۱
جدول ۱۰-۴	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - بهمن ۱۴۰۱	۹۵
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۱	۱۰۱
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - بهمن ۱۴۰۱	۱۰۳
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - بهمن ۱۴۰۱	۱۰۵
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی و بهمن ۱۴۰۱	۱۰۶
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ۱۴۰۱	۱۰۸
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ۱۴۰۱	۱۱۰
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - بهمن ۱۴۰۱	۱۱۲
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ۱۴۰۱	۱۱۴
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - دی و بهمن ۱۴۰۱	۱۱۵
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - بهمن ۱۴۰۱	۱۱۶
جدول ۱۱-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - بهمن ۱۴۰۱	۱۲۳
جدول ۱۲-۵	مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - بهمن ۱۴۰۱	۱۲۵

پیشگفتار

- مستند حاضر، گزارش شماره ۹۲ شاپرک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:
۱. بخش «جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپرک می‌پردازد.
 ۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپرک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
 ۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان دسترس‌پذیری حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
 ۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
 ۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در بهمن ۱۴۰۱
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک karti (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپرک در یک نگاه

۱ جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

* نسبت به آخرین آمار منتشر شده

سهام از نقدینگی

▲	نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی	۱۳/۲۷ درصد
▲	نسبت اسکناس و مسکوکات در دست اشخاص به نقدینگی	۱/۶۹ درصد

۲ شاخص های عملکردی شاپرک در بهمن ماه ۱۴۰۱

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش های شاپرک	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰ عدد
▲	ارزش تراکنش های شاپرک	۹,۲۳۱,۴۴۲,۵۸۳ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش ها

▲	رشد اسمی ماهانه بهمن ۱۴۰۱ نسبت به دی ۱۴۰۱	۹/۲۶ درصد
▲	رشد حقیقی ماهانه بهمن ۱۴۰۱ نسبت به دی ۱۴۰۱	۵/۵۵ درصد
▲	رشد اسمی بهمن ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ۱۴۰۰	۴۵/۱۲ درصد
▲	رشد حقیقی بهمن ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ۱۴۰۰	-۵/۳۸ درصد

سهام هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش ها

▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۵/۳۶ درصد
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۲/۷۹ درصد
▲	کارتخوان فروشگاهی	۹۱/۸۴ درصد

سهام مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▼	خرید کالا و خدمات	۹۸/۶۴ درصد
▲	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۱/۳۶ درصد

سهام تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپرک

▲	خرید کالا و خدمات	۸۹/۲۳ درصد
▼	پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه	۶/۴۴ درصد
▼	مانده گیری	۴/۳۳ درصد

ضریب نفوذ منطقه ای

سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۱,۶۹۹/۳۹
▲	کارتخوان فروشگاهی	۱,۵۵۴/۶۷
▼	ابزار پذیرش موبایلی	۱۹/۹۸
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۱۲۴/۷۴

سرانه تراکنش های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور

▲	کل ابزارها	۶۰/۵۲
▲	کارتخوان فروشگاهی	۵۵/۵۹
▲	ابزار پذیرش موبایلی	۱/۶۹
▲	ابزار پذیرش اینترنتی	۳/۲۵

نفوذ منطقه ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

▲	بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی	۱,۶۴۵,۶۳۹ عدد استان تهران
▲	بیشترین تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی	۲۹,۵۳۵ عدد استان تهران
▲	بیشترین سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی	۰/۱۹۷ عدد استان مازندران
▲	بیشترین تعداد سرانه تراکنش های کارتخوان فروشگاهی	۸۰/۹۲ عدد استان هرمزگان

نسبت دهکی مبالغ تراکنش ها

▲	نسبت متوسط دهک دهم به دهک اول	۵۷۹/۵۴
---	-------------------------------	--------

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهم از کل تراکنش های بازار

بالاترین سهم مبلغی تراکنش ها از کل بازار	به پرداخت ملت درصد ۱۹/۳۵	بالاترین سهم تعدادی تراکنش ها از کل بازار	عدم انتشار
	بانک ملت درصد ۱۶/۸۴		بانک ملت درصد ۱۷/۷۲

بالاترین سهم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	پرداخت الکترونیک سلمان درصد ۲۵/۷۵	ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت درصد ۵۰/۵۷
	بانک صادرات درصد ۱۴/۸۶		بانک ملت درصد ۵۴/۸۷
کارتخوان فروشگاهی	به پرداخت ملت درصد ۱۸/۲۹		بانک ملت درصد ۱۷/۴۶

بالاترین سهم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	عدم انتشار	ابزار پذیرش موبایلی	عدم انتشار
	بانک ملی ایران درصد ۲۶/۸۲		بانک ملت درصد ۵۵/۶۳
کارتخوان فروشگاهی	عدم انتشار		بانک سپه درصد ۱۸/۰۵

شاخص هرفیندال-هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۷۴۸	ابزار پذیرش موبایلی	۳,۲۷۷
	۱,۳۸۵		۳,۵۳۱
کارتخوان فروشگاهی	۱,۳۰۹		۹۷۸

بالاترین سهم بانک های صادرکننده از تعداد کارت های بانکی تراکنش دار

کارت هدیه و بین کارت	بانک ملی ایران	کارت اعتباری	بانک ملی ایران
	درصد ۱۴/۴۲		درصد ۸۳/۹۴
کارت برداشت	بانک ملی ایران		درصد ۲۱/۲۱

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	درصد ۹۲/۷۷
درصد تراکنش های موفق سویچ شاپرک به کل تراکنش ها	درصد ۹۹/۹۹

سهم هریک از خطاهای رخ داده در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	درصد ۱/۲۰
خطای شاپرکی	درصد ۰/۰۹
خطای صادرکنندگی	درصد ۹/۵۹
خطای کاربری	درصد ۸۸/۳۸
خطای کسب و کار	درصد ۰/۷۴

دسترس پذیری حس شده خدمات

دسترس پذیری حس شده شبکه	درصد ۹۹/۱۶
دسترس پذیری حس شده شاپرک	درصد ۹۹/۹۹

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	درصد ۰/۰۱۲
درصد تغییرات تراکنش های ناتمام	درصد ۱۲/۳۱

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارت در بهمن ماه ۱۴۰۱

شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	سایان کارت	کمترین میزان شاخص	فن آوا کارت
	۱/۸۸۶		۰/۳۵۵

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	الکترونیک کارت دماوند	کمترین میزان شاخص	تجارت الکترونیک پارسیان
	درصد ۰/۲۴۷		درصد ۰/۰۱۵

سهم کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بالاترین سهم	سایان کارت	کمترین سهم	پرداخت الکترونیک سداد
	درصد ۴۹/۱۹		درصد ۷/۷۲

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود. شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا آبان ۱۴۰۱) استفاده شده است.

اطلاعات این شاخص را نشان می‌دهد.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا آبان ۱۴۰۱) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۱

دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	ارزش تراکنش‌های شاپراک (میلیارد ریال)	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپراک به نقدینگی
آذر ۱۴۰۰	۴۴,۲۶۹,۹۰۰	۶,۶۷۹,۱۵۵	۱۵/۰۹٪
دی ۱۴۰۰	۴۵,۰۱۴,۶۰۰	۶,۲۶۷,۴۶۶	۱۳/۹۲٪
بهمن ۱۴۰۰	۴۶,۲۴۰,۳۰۰	۶,۳۶۱,۱۸۹	۱۳/۷۶٪
اسفند ۱۴۰۰	۴۸,۳۲۴,۴۰۰	۷,۴۳۹,۵۱۱	۱۵/۳۹٪
فروردین ۱۴۰۱	۴۸,۲۳۲,۹۰۰	۵,۴۳۸,۷۹۳	۱۱/۲۸٪
اردیبهشت ۱۴۰۱	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	۶,۶۷۷,۰۷۴	۱۳/۵۱٪
خرداد ۱۴۰۱	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	۷,۲۵۱,۳۶۶	۱۴/۲۰٪
تیر ۱۴۰۱	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	۶,۸۵۷,۲۷۶	۱۳/۰۶٪
مرداد ۱۴۰۱	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	۶,۷۶۲,۳۵۳	۱۲/۵۲٪
شهریور ۱۴۰۱	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	۷,۲۰۶,۰۶۷	۱۲/۸۸٪
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۷,۰۵۱,۵۸۸	۱۲/۴۲٪
آبان ۱۴۰۱	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	۷,۷۰۸,۳۹۴	۱۳/۲۷٪

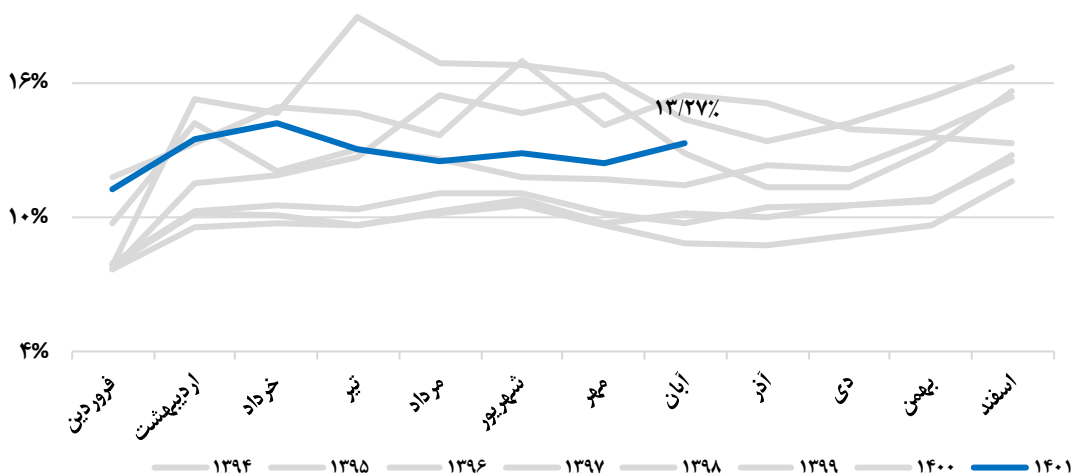
^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در آبان ۱۴۰۱ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۳/۲۷ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه مهر ۱۴۰۱، افزایش ۰/۸۵ درصدی داشته است.

در آبان ۱۴۰۱، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۹/۳۱ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۲/۲۹ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه مهر ۱۴۰۱ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا آبان ۱۴۰۱ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۲ لغایت آبان ۱۴۰۱ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۲ لغایت آبان ۱۴۰۱

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۲-۱ ارائه شده است.

جدول ۲-۱ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به آبان ۱۴۰۱

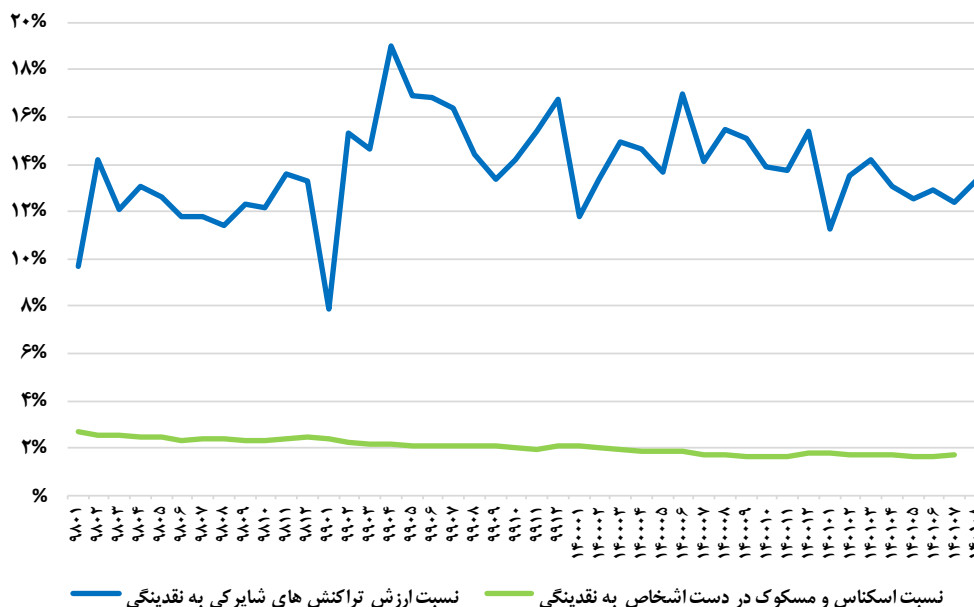
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
آذر ۱۴۰۰	۴۴,۲۶۹,۹۰۰	۷۳۸,۸۰۰	۱/۶۷%
دی ۱۴۰۰	۴۵,۰۱۴,۶۰۰	۷۳۷,۱۰۰	۱/۶۴%
بهمن ۱۴۰۰	۴۶,۲۴۰,۳۰۰	۷۵۲,۱۰۰	۱/۶۳%
اسفند ۱۴۰۰	۴۸,۳۳۴,۴۰۰	۸۶۴,۳۰۰	۱/۷۹%
فروردین ۱۴۰۱	۴۸,۲۳۲,۹۰۰	۸۴۸,۷۰۰	۱/۷۶%
اردیبهشت ۱۴۰۱	۴۹,۴۳۴,۷۰۰	۸۵۵,۱۰۰	۱/۷۳%
خرداد ۱۴۰۱	۵۱,۰۴۹,۶۰۰	۸۶۰,۷۰۰	۱/۶۹%
تیر ۱۴۰۱	۵۲,۵۰۱,۴۰۰	۸۸۵,۰۰۰	۱/۶۹%
مرداد ۱۴۰۱	۵۴,۰۱۷,۹۰۰	۸۸۹,۹۰۰	۱/۶۵%
شهریور ۱۴۰۱	۵۵,۹۴۹,۳۰۰	۹۱۸,۲۰۰	۱/۶۴%
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۹۵۶,۲۰۰	۱/۶۸%
آبان ۱۴۰۱	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	۹۸۴,۲۰۰	۱/۶۹%

در آبان ۱۴۰۱، ۱/۶۹ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در مهر ۱۴۰۱ افزایش ۰/۰۱ درصدی را تجربه نموده است. در آبان ۱۴۰۱ میزان نقدینگی با افزایش ۲/۲۹ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۲/۹۳ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا آبان ۱۴۰۱) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۷/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۳/۲۷ درصد در آبان ۱۴۰۱ افزایش یافته است. این در حالی است که درصد اسکناس و مسکوک به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۳/۱۸ درصد به ۱/۶۹ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۹۷ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می‌رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می‌رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در آبان ۱۴۰۱ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم‌سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود. این در صورتی است که در

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

ماه‌های گذشته شاهد افزایش سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی می‌باشیم که این بیانگر تزریق پول پر قدرت به بازار می‌باشد.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

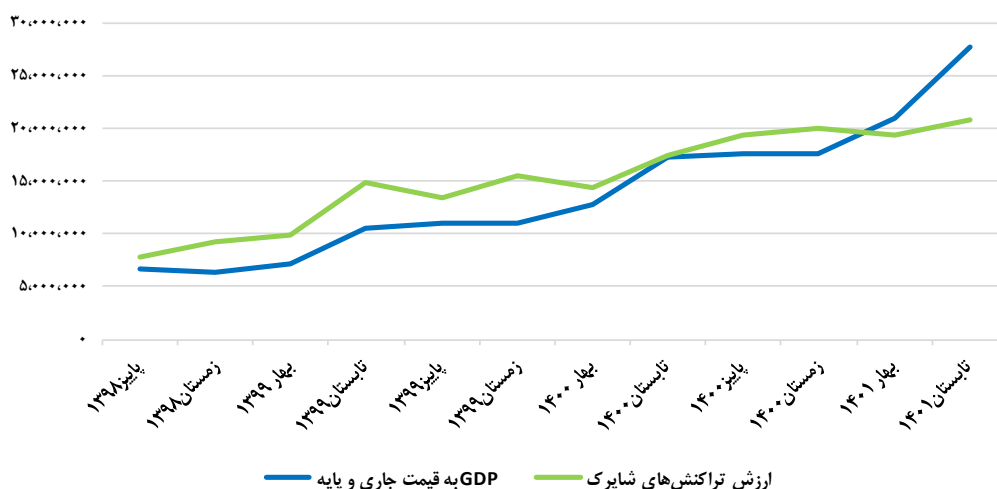
بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

در شکل ۳-۱ روند تولید ناخالص داخلی ۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۴۰۱ می‌باشد.

۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارتی در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است. ارقام این جدول با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ توسط بانک مرکزی ج.ا.ا. مورد بازنگری قرار گرفته است و دلیل وجود اختلاف در GDP اعلام شده در شماره‌های گذشته گزارش اقتصادی شاپرک با این گزارش نیز همین مهم می‌باشد.

جدول ۱-۳ نسبت ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارتی به GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۱

ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۷,۸۴۸,۴۳۹	۶,۷۳۰,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۸
۹,۳۳۷,۷۳۷	۶,۳۶۸,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۸
۹,۸۴۲,۳۷۶	۷,۱۸۱,۰۰۰	بهار ۱۳۹۹
۱۴,۸۴۳,۴۱۸	۱۰,۵۹۲,۰۰۰	تابستان ۱۳۹۹
۱۳,۴۰۹,۵۵۵	۱۰,۹۹۷,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۹
۱۵,۴۷۵,۸۳۴	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۹
۱۴,۴۳۴,۷۹۴	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	بهار ۱۴۰۰
۱۷,۴۴۶,۲۲۶	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۲۵,۰۴۱	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	پاییز ۱۴۰۰
۲۰,۰۶۸,۱۶۶	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	زمستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۶۷,۲۳۳	۲۱,۰۳۳,۷۲۹	بهار ۱۴۰۱
۲۰,۸۲۵,۶۹۶	۲۷,۶۹۴,۳۲۵	تابستان ۱۴۰۱

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود و نسبت آن به GDP بیش از ۱۰۰ درصد شود.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۴۰۱ می‌باشد.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در بهمن ۱۴۰۱

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در بهمن ماه ۱۴۰۱

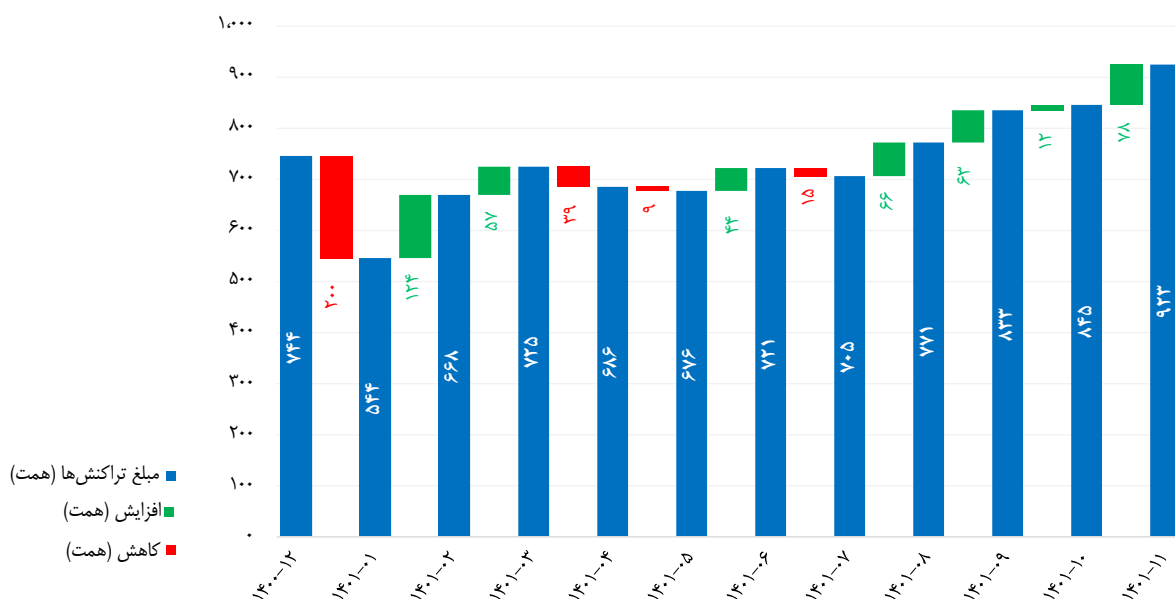
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

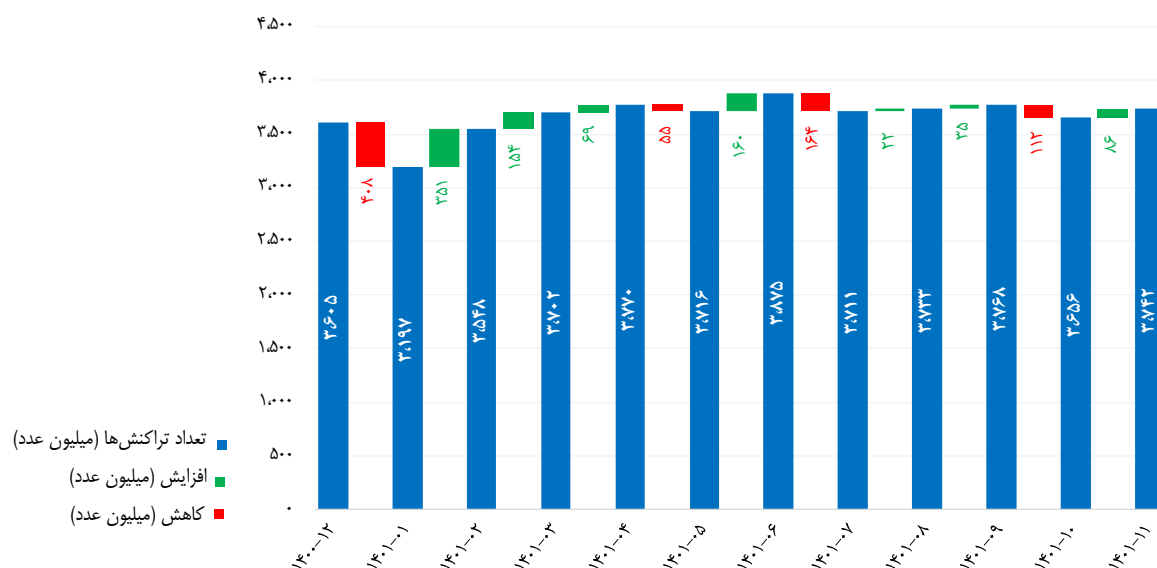
آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک - ۱-۱-۲

در نمودار شکل ۱-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ماه ۱۴۰۱ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان کاهش و افزایش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۱

در نمودار شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ماه ۱۴۰۱ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان کاهش و افزایش تعداد تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های فروردین و اردیبهشت ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به بهمن ۱۴۰۱

در بهمن ماه ۱۴۰۱ بالغ بر ۳,۷۴۲ میلیون تراکنش با ارزش ۹,۲۳۱ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به دی ماه رشد ۲/۳۵ درصدی در تعداد و ۹/۲۶ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در بهمن ماه ۱۴۰۱ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	دی ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	۲/۳۵%
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۸,۴۴۹,۳۱۴,۱۴۴	۹,۲۳۱,۴۴۲,۵۸۳	۹/۲۶%

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در بهمن ۱۴۰۱ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲ مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۰

نوع	بهمن ۱۴۰۰	بهمن ۱۴۰۱	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۳,۲۳۳,۷۲۵,۷۸۱	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	۱۶/۰۶٪
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۶,۳۶۱,۱۸۹,۱۱۳	۹,۲۳۱,۴۴۲,۵۸۳	۴۵/۱۲٪

بر اساس جدول ۲-۲ مندرجات تراکنش‌های بهمن ۱۴۰۱ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۰ از نظر تعدادی ۱۶/۰۶ و از نظر ریالی ۴۵/۱۲ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورمزدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورمزدایی شده می‌باشد.

جدول ۳-۲ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	دی ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۸,۴۴۹,۳۱۴,۱۴۳/۸۵	۹,۲۳۱,۴۴۲,۵۸۲/۵۳	۹/۲۶٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۴,۳۸۴,۲۵۹/۶۹	۱۵,۱۸۳,۲۹۳/۷۲	۵/۵۵٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۵۸۷/۴	۶۰۸	۳/۵۱٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۳-۲ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته با رشد ۹/۲۶ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها در رشد ۵/۵۵ درصدی را تجربه

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۳۹۵ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار اخذ شده است.

نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	بهمن ۱۴۰۰	بهمن ۱۴۰۱	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۶,۳۶۱,۱۸۹,۱۱۲/۶۲	۹,۲۳۱,۴۴۲,۵۸۲/۵۳	۴۵/۱۲%
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۱۶,۰۴۷,۳۹۹/۳۸	۱۵,۱۸۳,۲۹۳/۷۲	-۵/۳۸%
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *	۳۹۶/۴	۶۰۸	۵۳/۳۸%

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرد. (مرجع آمار CPI سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ بیانگر رشد ۴۵/۱۲ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۵/۳۸- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپرک طی سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارت می‌مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در بهمن ۱۴۰۱ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته

رشد	تعداد ابزار فعال سیستمی		ابزار پذیرش
	بهمن ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	
-۱/۷۵%	۷۷۱,۱۴۵	۷۶۵,۳۹۱	ابزار پذیرش اینترنتی
-۱/۱۳%	۱۲۳,۵۲۸	۱۲۴,۹۳۷	ابزار پذیرش موبایلی
۱/۸۴%	۹,۶۱۱,۲۷۸	۹,۴۳۷,۴۴۴	کارتخوان فروشگاه
۱/۷۳%	۱۰,۵۰۵,۹۵۱	۱۰,۳۲۷,۷۷۲	مجموع ابزارها

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به دی ماه رشد ۱/۷۳ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۱/۸۴ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به دی ماه رشد ۰/۷۵ درصدی را تجربه نموده‌اند و تعداد ابزار پذیرش موبایلی نیز در مدت مشابه با کاهش ۱/۱۳ درصدی همراه بوده است. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

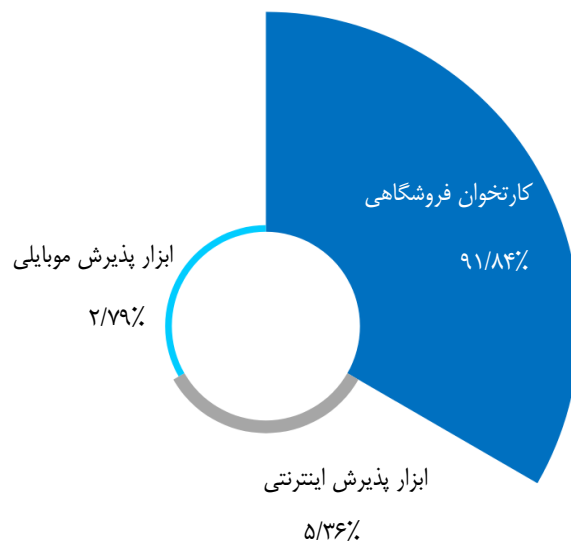
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار-بهمن ۱۴۰۱

سهم از بازار	بهمن ۱۴۰۱		دی ۱۴۰۱		ابزار پذیرش
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	
۷/۳۴%	۷۷۱,۱۴۵	۷/۴۱%	۷۶۵,۳۹۱	۷/۴۱%	ابزار پذیرش اینترنتی
۱/۱۸%	۱۲۳,۵۲۸	۱/۲۱%	۱۲۴,۹۳۷	۱/۲۱%	ابزار پذیرش موبایلی
۹۱/۴۸%	۹,۶۱۱,۲۷۸	۹۱/۳۸%	۹,۴۳۷,۴۴۴	۹۱/۳۸%	کارتخوان فروشگاه
۱۰۰/۰۰%	۱۰,۵۰۵,۹۵۱	۱۰۰/۰۰%	۱۰,۳۲۷,۷۷۲	۱۰۰/۰۰%	مجموع ابزارها

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "Y" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سهم تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاه‌های با سهم ۹۱/۸۴ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۱

بیشترین سهم بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

جدول ۲-۷ شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	تعداد تراکنش‌ها	تعداد تراکنش به ازای هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۷۱,۱۴۵	۲۰۰,۷۲۸,۵۶۴	۲۶۰
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۳,۵۲۸	۱۰۴,۴۱۷,۹۴۰	۸۴۵
کارتخوان فروشگاه‌ها	۹,۶۱۱,۲۷۸	۳,۴۳۶,۴۳۵,۳۵۶	۳۵۸
مجموع ابزارها	۱۰,۵۰۵,۹۵۱	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	۳۵۶

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در بهمن ۱۴۰۱، ۳۵۶ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۲/۱۸ واحدی (۰/۶۲ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین افزایش متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در بهمن ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با افزایش ۲/۴۱ درصدی از ۲۵۴ تراکنش در دی ۱۴۰۱ به ۲۶۰ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۴۵ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با افزایش ۱۱/۵۹ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها نیز با ۱/۸۴ واحد افزایش نسبت به دی ۱۴۰۱ به ۳۵۸ عدد در بهمن ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	سرانه مبلغ تراکنش‌های هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۷۱,۱۴۵	۱,۳۷۱,۰۰۷,۹۸۹	۱,۷۷۷/۸۹
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۳,۵۲۸	۱۴,۹۸۷,۹۶۰	۱۲۱/۳۳
کارتخوان فروشگاه‌ها	۹,۶۱۱,۲۷۸	۷,۸۴۵,۴۴۶,۶۳۳	۸۱۶/۲۸
مجموع ابزارها	۱۰,۵۰۵,۹۵۱	۹,۲۳۱,۴۴۲,۵۸۳	۸۷۸/۶۹

متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در بهمن ۱۴۰۱ ماه با افزایش ۱۶۲/۱۹ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱,۷۷۷/۸۹ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با افزایش ۴/۵۸ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۱۲۱/۳۳ میلیون ریال به ازای هر ابزار در بهمن ماه رسیده است.

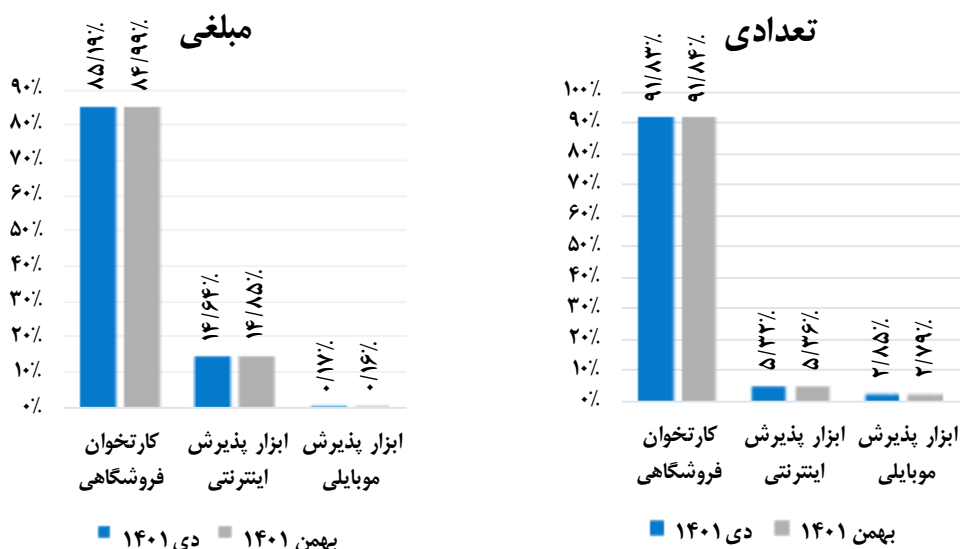
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاههای نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۸۱۶/۲۸ میلیون ریال می باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۵۳/۵۶ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. بر اساس این جدول تراکنش های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار کارتخوان فروشگاههای از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد تراکنشها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنشها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۰۰,۷۲۸,۵۶۴	۱,۳۷۱,۰۰۷,۹۸۹	۶/۸۳
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۴۱۷,۹۴۰	۱۴,۹۸۷,۹۶۰	۰/۱۴
کارتخوان فروشگاههای	۳,۴۳۶,۴۳۵,۳۵۶	۷,۸۴۵,۴۴۶,۶۳۳	۲/۲۸
مجموع ابزارها	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	۹,۲۳۱,۴۴۲,۵۸۳	۲/۴۷

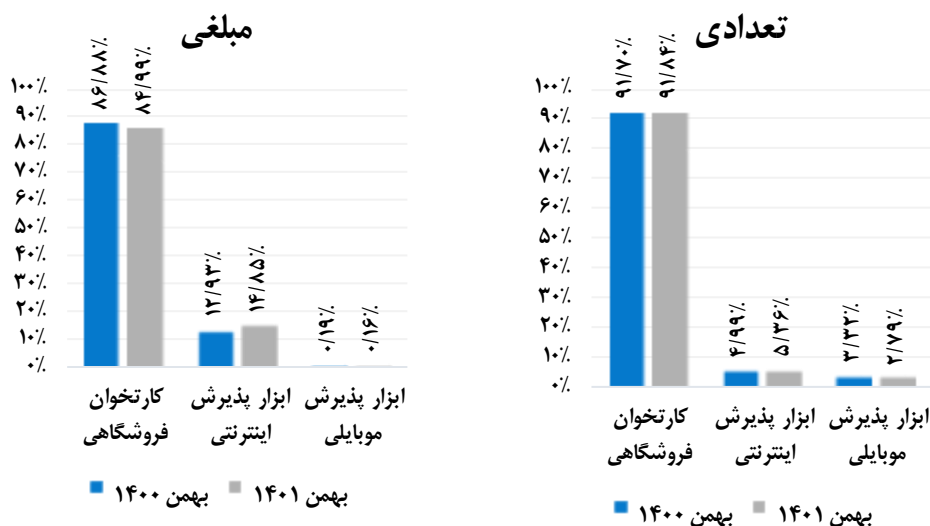
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش های هر ابزار پذیرش، در ماه بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش های هر یک از ابزارهای پذیرش - دی و بهمن ۱۴۰۱

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۰۲ و کاهش ۰/۲۱ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۰۴ و ۰/۲۲ درصدی را تجربه نموده‌اند در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب کاهش ۰/۰۶ درصدی در تعداد تراکنش‌ها و ۰/۱۰ در مبلغ تراکنش‌ها مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای بهمن ۱۴۰۱ و مقایسه آن با بهمن ۱۴۰۰ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۱ و ۱۴۰۰

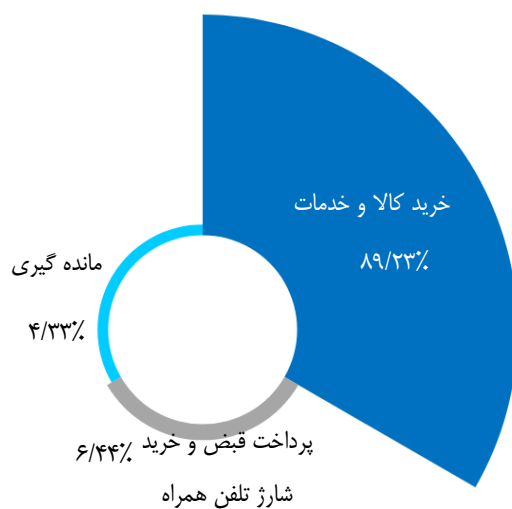
همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با افزایش ۰/۱۵ و کاهش ۱/۸۹ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۰/۳۸ و ۱/۹۳ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۵۳ و ۰/۳۲ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپراک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

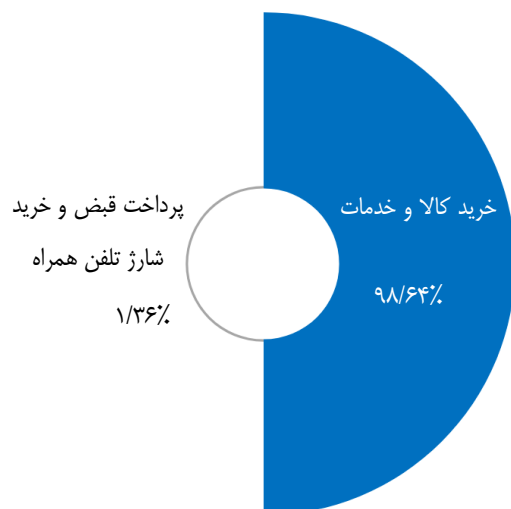
در این راستا شکل ۲-۶ و شکل ۲-۷ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در بهمن ۱۴۰۱، ۸۹/۲۳ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپراک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۲۹ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۳۳ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

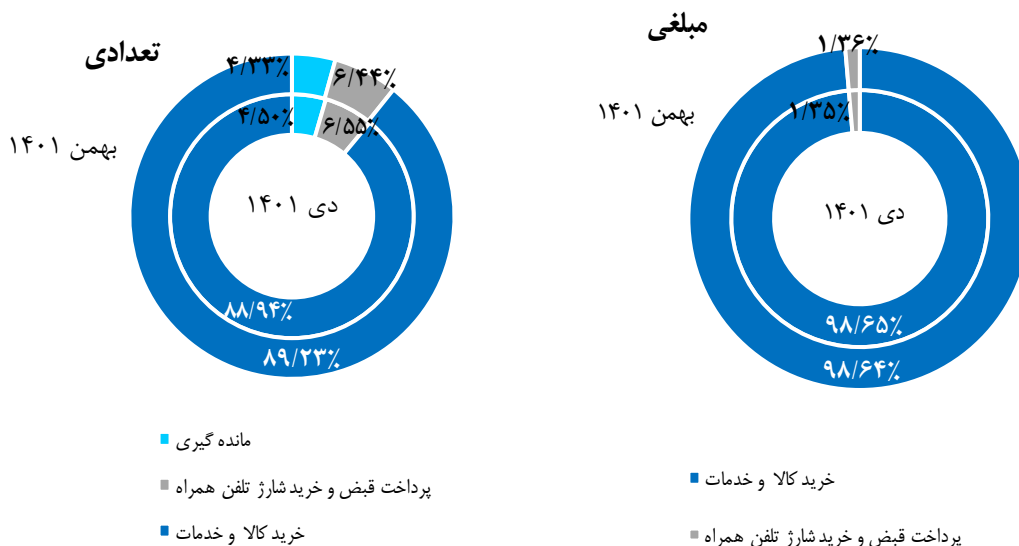
شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپراک - بهمن ۱۴۰۱

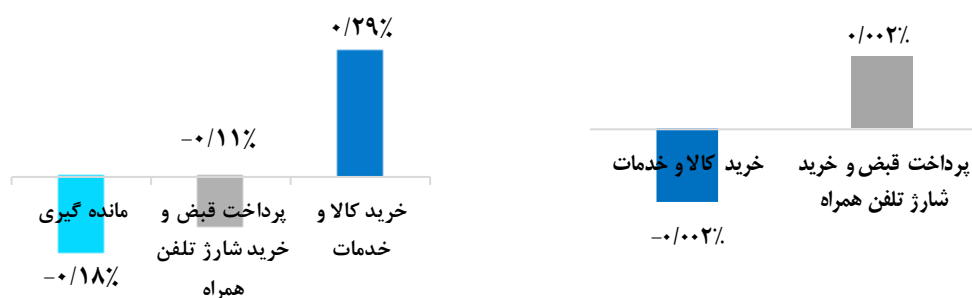
شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۶۴ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه بهمن ۱۴۰۱ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۱

برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

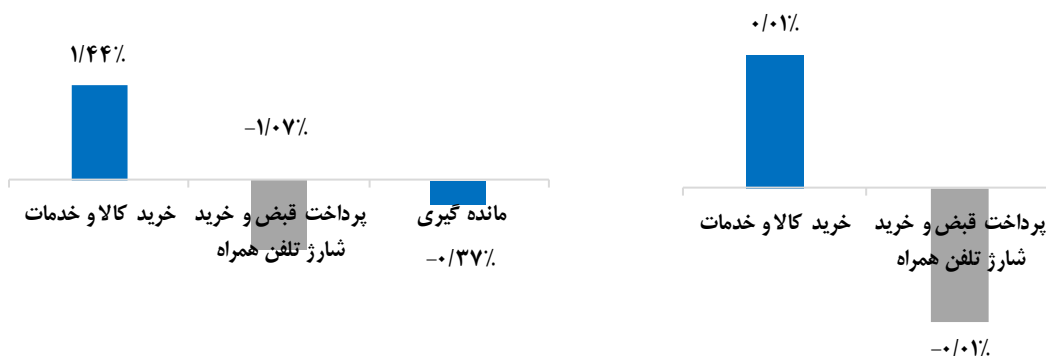
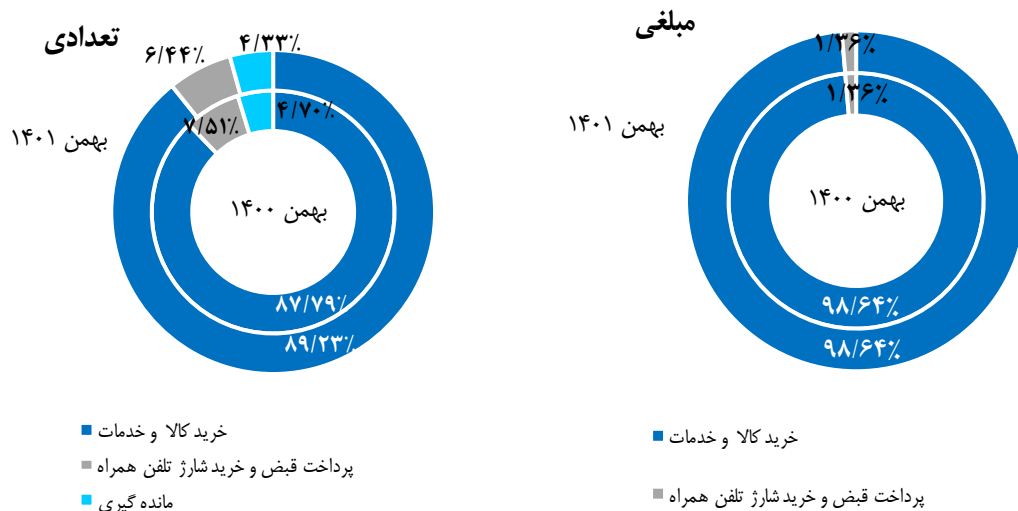

شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات -دی و بهمن ۱۴۰۱

در شکل ۲-۸ ملاحظه می شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده گیری" از کل تراکنش ها با کاهش همراه بوده، همچنین خدمات "خرید کالا و خدمات" با افزایش مواجه بوده اند. سهم تعدادی تراکنش های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۲۹ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۰/۱۱ درصدی و سهم تعدادی تراکنش های "مانده گیری" با کاهش ۰/۱۸ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش های "خرید کالا و خدمات" نیز در بهمن ماه با کاهش ۰/۰۲ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش های "پرداخت قبض و خرید شارژ" اضافه شده است.

در شکل ۲-۹ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی بهمن ۱۴۰۰ بررسی شده است.

شکل ۲-۹ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن ۱۴۰۰ و بهمن ۱۴۰۱

بر اساس شکل ۲-۹ ملاحظه می‌شود همزمان با رشد ۱/۴۴ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به بهمن ۱۴۰۰، سهم مبلغی آن به میزان ۰/۰۱ درصد افزایش داشته است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با کاهش ۱/۰۷ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز کاهش ۰/۳۷- درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شارک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در بهمن ۱۶۹۹/۳۹ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۵۵۴/۶۷ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱۹/۹۸ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۲۴/۷۴ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۷۷۱,۱۴۵	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱۲۴/۷۴
ابزار پذیرش موبایلی	۱۲۳,۵۲۸		۱۹/۹۸
کارتخوان فروشگاهی	۹,۶۱۱,۳۷۸		۱,۵۵۴/۶۷
کل ابزارها	۱۰,۵۰۵,۹۵۱		۱,۶۹۹/۳۹

در بهمن ۱۴۰۱ بیش از ۱,۶۹۹ ابزار شاپرکی به ازای هر ۱۰ هزار نفر جمعیت بالای ۱۸ سال کشور وجود دارد که از این تعداد ۱,۵۵۵ ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. همچنین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز به ازای هر ۱۰ هزار نفر بالای ۱۸ سال در کشور به ترتیب ۱۲۵ و ۲۰ ابزار می‌باشد.

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در بهمن ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - بهمن ۱۴۰۱

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۰۰,۷۲۸,۵۶۴	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۳/۲۵
ابزار پذیرش موبایلی	۱۰۴,۴۱۷,۹۴۰		۱/۶۹
کارتخوان فروشگاهی	۳,۴۳۶,۴۳۵,۳۵۶		۵۵/۵۹
کل ابزارها	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰		۶۰/۵۲

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در بهمن ماه سال جاری ۶۰/۵۲ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاهی با ۵۵/۵۹ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و تعداد سرانه کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در

هر استان

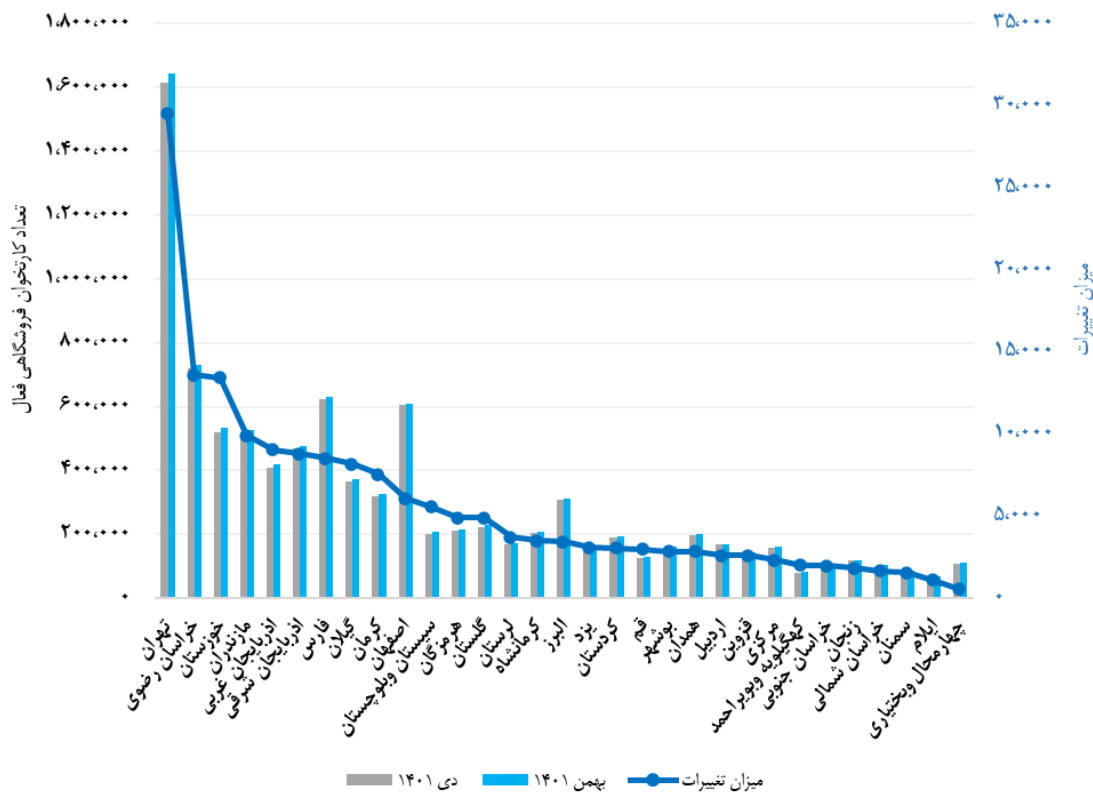
در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استانهای مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاههای، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال و تغییرات آن در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۱۲ ارائه شده است.

جدول ۲-۱۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۴۰۱

نام استان	دی ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۶۱۶,۱۰۴	۱,۶۴۵,۶۳۹	۲۹,۵۳۵	۱/۸۳%
خراسان رضوی	۷۱۸,۸۴۹	۷۳۲,۴۵۸	۱۳,۶۰۹	۱/۸۹%
فارس	۶۲۲,۸۴۴	۶۳۱,۳۶۸	۸,۵۲۴	۱/۳۷%
اصفهان	۶۰۴,۲۳۰	۶۱۰,۳۳۲	۶,۱۰۲	۱/۰۱%
خوزستان	۵۱۹,۸۸۷	۵۳۳,۳۳۱	۱۳,۴۴۴	۲/۵۹%

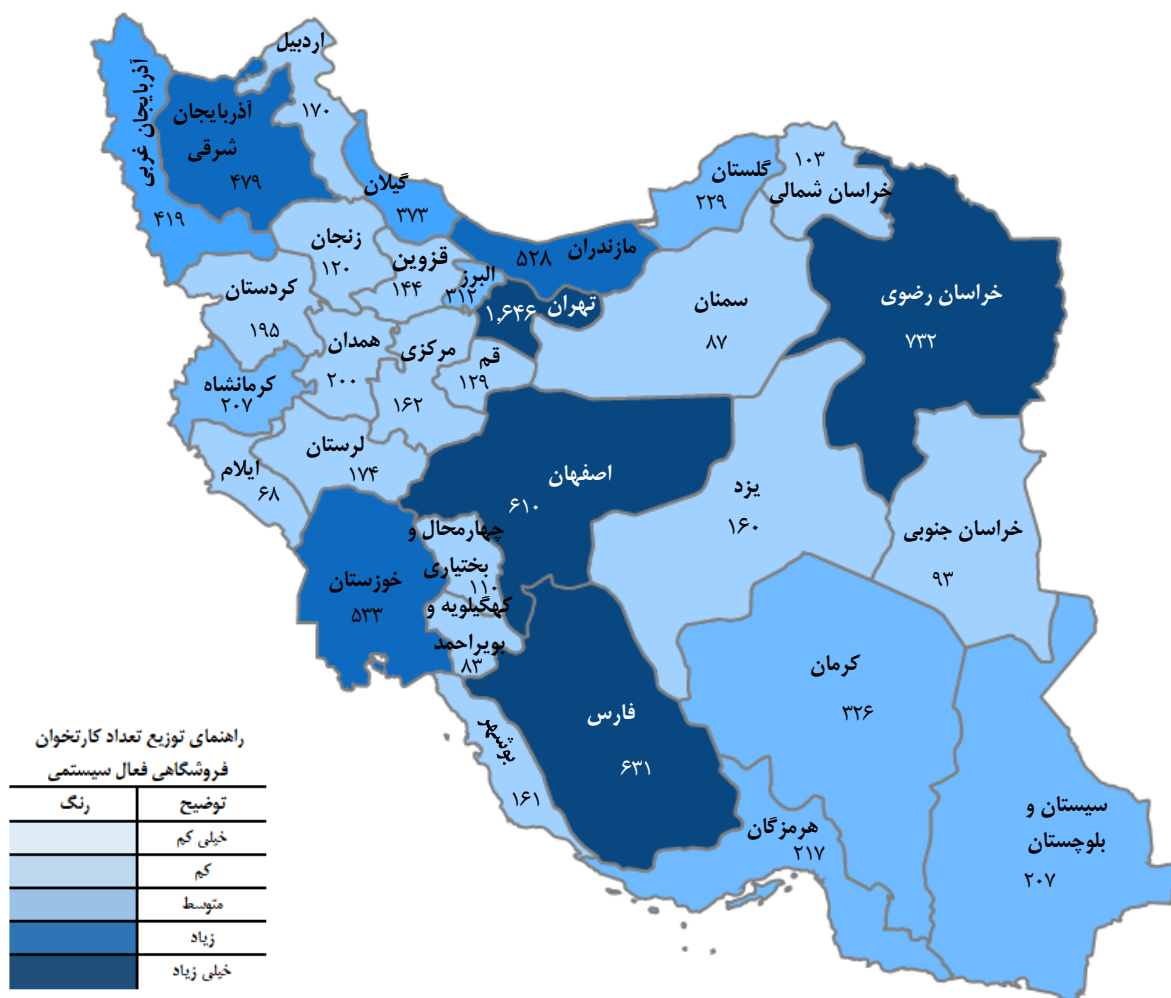
همانگونه که در جدول ۲-۱۲ مشاهده می‌گردد، استانهای تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال در بهمن ۱۴۰۱ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۲-۱۲، شکل ۲-۱۰ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی در هر یک از استانها را در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به دی ماه نشان می‌دهد.

شکل ۲-۱۰ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - بهمن نسبت به دی ۱۴۰۱

در بهمن ۱۴۰۱ بیشترین افزایش در تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال با ۲۹,۵۳۵ افزایش متعلق به استان تهران می‌باشد. شکل ۲-۱۱ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور را نشان می‌دهد و مبین آن است که همچنان بیشترین تعداد این ابزار با اختلاف زیادی نسبت به سایر استان‌ها، در استان تهران توزیع شده است.

شکل ۲-۱۱ تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - بهمن ۱۴۰۱

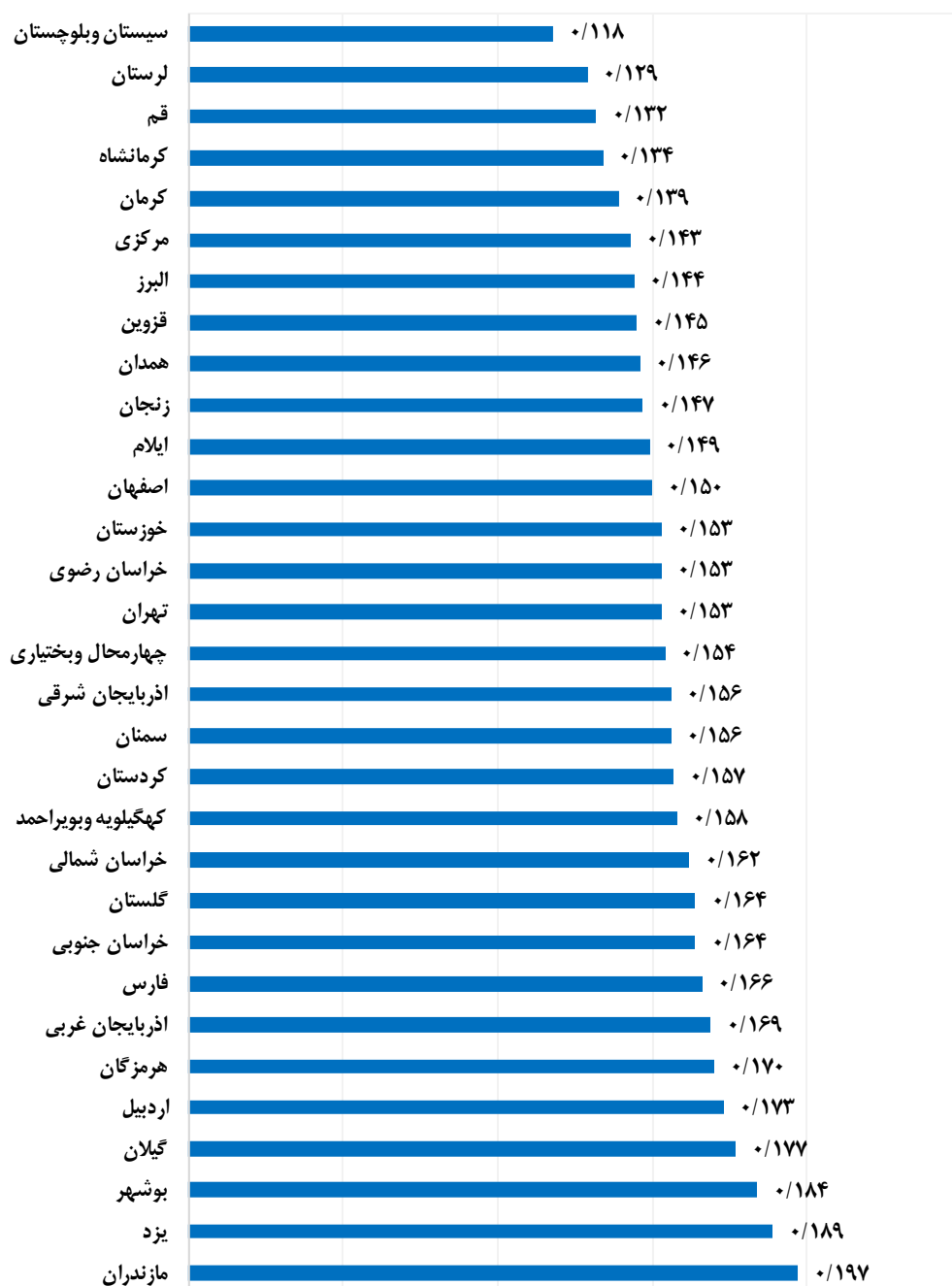
در ادامه توزیع کارتخوان فروشگاه‌های به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال که متقاضی استفاده از خدمات پرداخت الکترونیک هستند، در هر استان مورد بررسی قرار گرفته است. اطلاعات مربوط به تعداد سرانه این ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر یک از استان‌های کشور، در جدول ۲-۱۳ ارائه شده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۳ سرانه استانی کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - دی و بهمن ۱۴۰۱

تعداد سرانه ابزار کارت‌خوان فروشگاه‌های فعال سیستمی			
استان	دی ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	درصد تغییرات
سیستان و بلوچستان	۰/۱۱۴	۰/۱۱۸	۲/۷۶٪
خوزستان	۰/۱۴۹	۰/۱۵۳	۲/۵۹٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۵۴	۰/۱۵۸	۲/۴۶٪
قم	۰/۱۲۹	۰/۱۳۲	۲/۳۸٪
کرمان	۰/۱۳۵	۰/۱۳۹	۲/۳۷٪
هرمزگان	۰/۱۶۶	۰/۱۷۰	۲/۳۲٪
گیلان	۰/۱۷۳	۰/۱۷۷	۲/۲۴٪
آذربایجان غربی	۰/۱۶۶	۰/۱۶۹	۲/۲۰٪
خراسان جنوبی	۰/۱۶۱	۰/۱۶۴	۲/۲۰٪
گلستان	۰/۱۶۱	۰/۱۶۴	۲/۱۹٪
لرستان	۰/۱۲۶	۰/۱۲۹	۲/۱۸٪
یزد	۰/۱۸۵	۰/۱۸۹	۱/۹۶٪
مازندران	۰/۱۹۳	۰/۱۹۷	۱/۹۱٪
خراسان رضوی	۰/۱۵۰	۰/۱۵۳	۱/۸۹٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۵۳	۰/۱۵۶	۱/۸۷٪
قزوین	۰/۱۴۲	۰/۱۴۵	۱/۸۴٪
سمنان	۰/۱۵۳	۰/۱۵۶	۱/۸۳٪
تهران	۰/۱۵۰	۰/۱۵۳	۱/۸۳٪
بوشهر	۰/۱۸۱	۰/۱۸۴	۱/۸۰٪
کرمانشاه	۰/۱۳۱	۰/۱۳۴	۱/۷۲٪
ایلام	۰/۱۴۷	۰/۱۴۹	۱/۶۶٪
خراسان شمالی	۰/۱۵۹	۰/۱۶۲	۱/۶۳٪
کردستان	۰/۱۵۵	۰/۱۵۷	۱/۶۰٪
زنجان	۰/۱۴۵	۰/۱۴۷	۱/۵۶٪
اردبیل	۰/۱۷۰	۰/۱۷۳	۱/۵۵٪
مرکزی	۰/۱۴۰	۰/۱۴۳	۱/۴۷٪
همدان	۰/۱۴۴	۰/۱۴۶	۱/۴۴٪
فارس	۰/۱۶۴	۰/۱۶۶	۱/۳۷٪
البرز	۰/۱۴۳	۰/۱۴۴	۱/۱۲٪
اصفهان	۰/۱۴۸	۰/۱۵۰	۱/۰۱٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۵۴	۰/۱۵۴	-۰/۵۱٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می باشد.

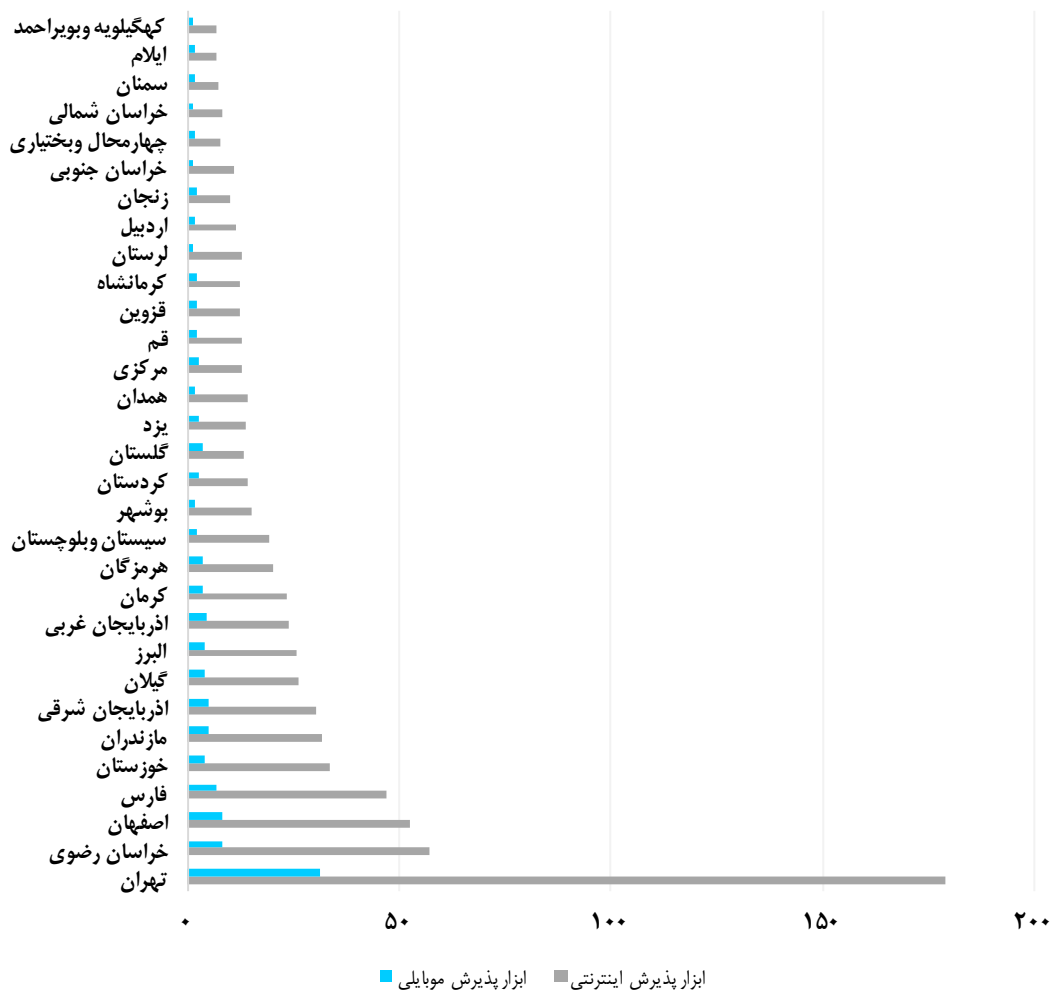
شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن ۱۴۰۱

همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های مازندران، یزد و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، لرستان و قم تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در بهمن ۱۴۰۱، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۵۵۵ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۵۵۵ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - بهمن ۱۴۰۱

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه دی و بهمن ۱۴۰۱ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

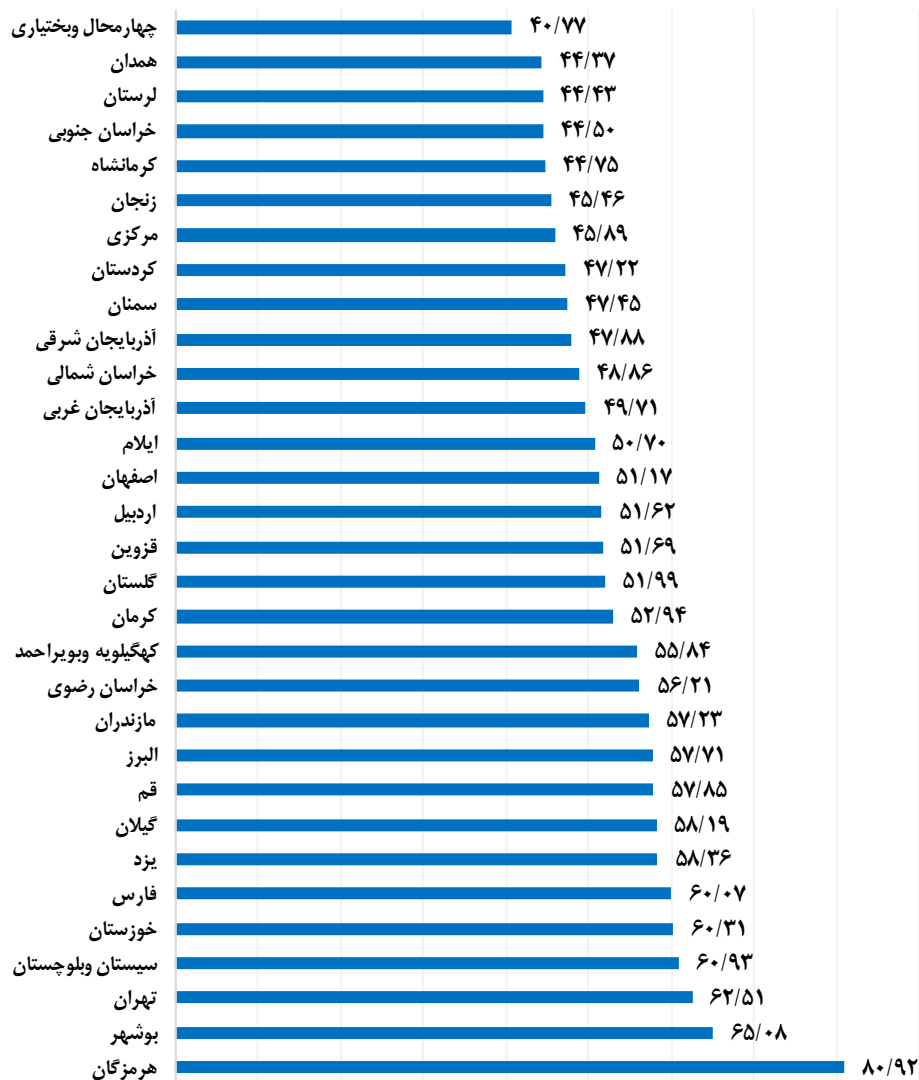
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- بهمن ۱۴۰۱

استان	تعداد تراکنش (عدد)		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	دی ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	
یزد	۴۸,۲۷۸,۰۳۳	۴۹,۶۸۶,۷۸۸	۱۰۱,۷۱۶,۹۲۵	۱۱۴,۵۳۵,۲۵۵	۲/۹۲%
مازندران	۱۵۰,۵۹۰,۷۹۷	۱۵۴,۱۳۶,۵۵۹	۳۷۷,۴۰۷,۰۳۲	۴۱۱,۳۷۱,۷۱۹	۲/۳۵%
بوشهر	۵۳,۵۴۸,۴۶۰	۵۶,۹۴۳,۹۲۴	۱۱۵,۴۶۹,۴۹۵	۱۳۴,۳۴۸,۴۵۲	۶/۳۴%
تهران	۹۱۸,۶۵۷,۰۰۹	۹۵۲,۴۳۸,۱۰۱	۲,۸۱۷,۱۲۴,۲۱۳	۳,۲۳۶,۴۴۱,۵۳۵	۳/۶۸%
هرمزگان	۱۰۹,۱۱۱,۰۱۳	۱۱۶,۲۹۸,۹۸۸	۲۱۵,۴۸۰,۲۱۳	۲۵۶,۲۹۷,۷۵۱	۶/۵۹%
گیلان	۱۲۱,۰۸۱,۵۲۴	۱۲۳,۵۰۹,۱۹۵	۲۴۵,۰۰۰,۳۶۹	۲۶۷,۳۰۳,۴۵۳	۲/۰۰%
فارس	۲۲۲,۴۱۱,۶۸۰	۲۲۹,۳۵۵,۷۷۵	۴۵۸,۸۲۹,۸۸۳	۵۰۵,۰۸۵,۵۹۶	۳/۱۲%
اردبیل	۵۰,۴۳۱,۰۵۴	۵۱,۲۲۳,۲۶۳	۹۵,۷۰۵,۹۵۸	۱۰۵,۵۶۸,۵۲۵	۱/۵۷%
سمنان	۲۶,۳۲۵,۵۷۶	۲۶,۷۱۳,۵۴۳	۴۷,۰۱۲,۵۳۳	۴۹,۸۰۵,۱۲۹	۱/۴۷%
اصفهان	۲۰۵,۲۸۴,۶۹۵	۲۱۰,۱۲۷,۶۷۴	۴۵۵,۰۵۱,۳۳۶	۴۹۵,۷۰۹,۹۸۳	۲/۳۶%
البرز	۱۲۲,۷۰۳,۰۳۸	۱۲۵,۸۶۹,۷۱۳	۲۵۴,۳۵۲,۷۲۲	۲۸۰,۸۵۴,۶۷۲	۲/۵۸%
آذربایجان غربی	۱۲۸,۳۴۲,۵۶۶	۱۲۳,۳۶۷,۹۴۶	۲۹۶,۷۳۰,۸۹۲	۲۹۴,۱۰۸,۴۹۰	-۳/۸۸%
چهارمحال و بختیاری	۲۹,۷۷۷,۷۲۴	۲۹,۱۷۸,۷۰۰	۵۳,۴۶۶,۶۵۸	۵۶,۱۷۲,۳۹۷	-۲/۰۱%
خراسان جنوبی	۲۴,۶۵۱,۵۰۳	۲۵,۱۷۱,۴۷۲	۴۱,۵۴۶,۳۵۶	۴۵,۶۱۴,۳۲۴	۲/۱۱%
گلستان	۷۲,۹۰۷,۷۵۹	۷۲,۷۷۰,۷۵۲	۱۳۲,۸۹۴,۲۰۷	۱۳۸,۴۱۷,۵۴۷	-۰/۱۹%
خراسان رضوی	۲۵۹,۷۴۸,۵۴۵	۲۷۱,۲۳۴,۳۴۷	۵۱۴,۰۱۴,۴۸۴	۵۷۳,۵۷۲,۵۶۷	۴/۴۲%
خوزستان	۲۰۷,۳۴۶,۰۰۷	۲۱۱,۰۴۱,۴۵۲	۳۹۵,۶۵۸,۱۶۱	۴۲۳,۳۹۳,۴۷۶	۱/۷۸%
آذربایجان شرقی	۱۴۷,۶۰۹,۵۱۹	۱۴۷,۹۱۴,۷۰۷	۳۲۰,۸۱۳,۲۸۵	۳۴۱,۳۳۳,۳۸۴	-۰/۲۱%
خراسان شمالی	۳۱,۱۷۷,۶۴۸	۳۱,۳۲۱,۶۲۲	۵۰,۶۵۲,۳۱۲	۵۳,۸۸۹,۷۲۱	-۰/۴۶%
ایلام	۲۳,۱۳۳,۸۶۱	۲۳,۰۱۳,۵۲۳	۳۷,۶۶۲,۶۱۹	۳۸,۶۳۹,۰۵۴	-۰/۵۲%
قزوین	۵۰,۶۰۲,۷۲۸	۵۱,۶۸۸,۱۰۷	۹۱,۸۶۴,۳۲۶	۱۰۰,۸۱۴,۹۳۷	۲/۱۴%
کردستان	۶۰,۷۳۹,۸۵۰	۵۸,۷۲۲,۱۸۱	۱۲۳,۶۲۵,۲۰۶	۱۲۲,۹۳۱,۶۰۳	-۳/۳۲%
کهگیلویه و بویراحمد	۲۹,۵۱۰,۴۷۲	۲۹,۶۴۹,۰۵۶	۴۰,۰۴۱,۵۰۳	۴۲,۱۵۰,۴۴۰	-۰/۴۷%
همدان	۶۱,۰۲۹,۵۹۳	۶۰,۸۵۱,۲۴۲	۱۱۱,۹۶۸,۷۴۷	۱۱۸,۳۶۵,۹۷۷	-۰/۲۹%
مرکزی	۵۱,۸۷۱,۶۳۸	۵۲,۲۹۶,۲۰۷	۹۶,۹۳۷,۴۳۹	۱۰۱,۷۳۳,۲۷۴	-۰/۸۲%
زنجان	۳۷,۷۸۰,۰۰۶	۳۷,۷۷۶,۲۹۳	۶۷,۳۳۸,۹۸۲	۷۰,۸۶۰,۵۰۸	-۰/۰۱%
قم	۵۵,۲۹۸,۶۳۳	۵۷,۱۴۷,۶۶۸	۱۱۳,۵۳۵,۷۵۱	۱۲۳,۰۰۴,۲۵۷	۳/۳۴%
کرمانشاه	۶۹,۴۲۳,۵۲۸	۶۹,۵۳۴,۵۰۱	۱۳۹,۴۴۹,۳۶۸	۱۴۵,۵۲۷,۶۰۷	-۰/۱۶%
کرمان	۱۲۱,۵۴۵,۴۵۷	۱۲۴,۸۷۷,۱۷۲	۲۸۳,۸۹۲,۲۱۲	۲۵۹,۸۳۶,۸۵۴	۲/۷۴%
لرستان	۵۹,۷۶۵,۸۵۲	۶۰,۱۳۱,۲۰۶	۱۰۰,۳۸۹,۹۷۶	۱۰۷,۳۹۷,۴۵۳	-۰/۶۱%
سیستان و بلوچستان	۱۰۴,۹۳۵,۳۶۵	۱۰۷,۵۹۰,۱۸۳	۱۹۳,۶۸۰,۸۷۹	۲۱۶,۳۵۶,۶۴۱	۲/۵۳%

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها در استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای بهمن ۱۴۰۱ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - بهمن ۱۴۰۱

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، بوشهر و تهران در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و چهارمحال و بختیاری، همدان و لرستان کمترین تعداد تراکنش‌های این ابزار را در بهمن ۱۴۰۱ داشته‌اند.

۲-۳- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در بهمن ۱۴۰۱ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

• زیر ۵۰,۰۰۰ ریال

• بین ۵۰,۰۰۱ ریال تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال

• بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

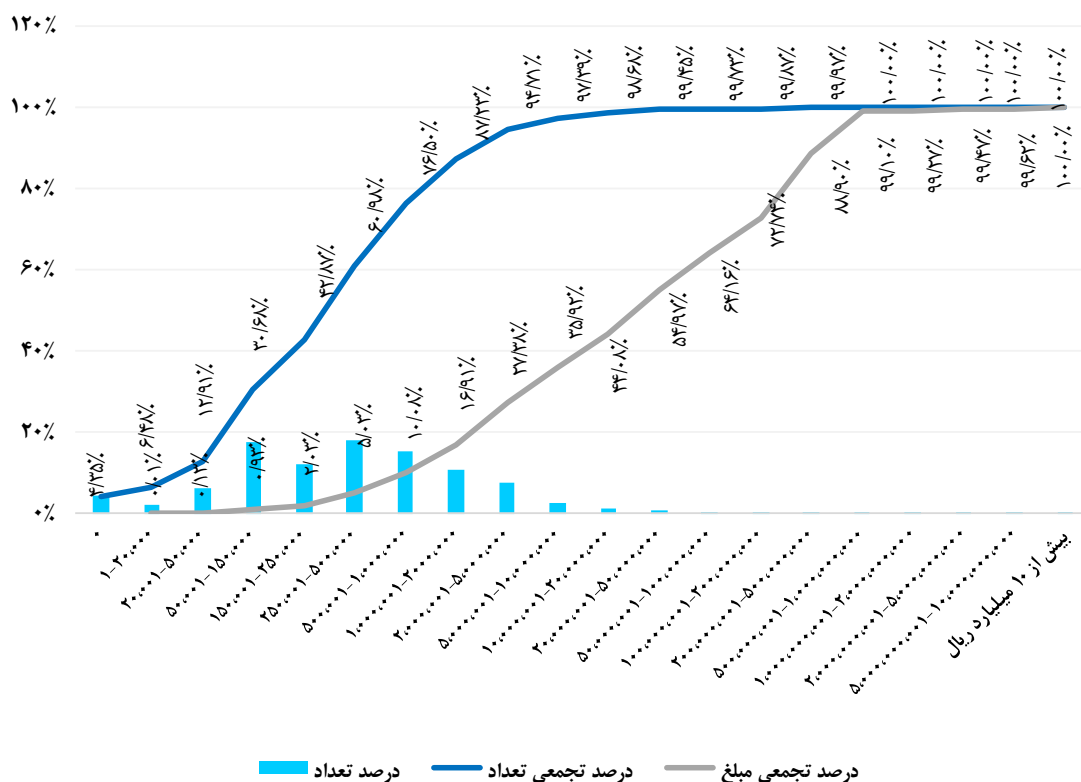
سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ۴/۳۵ درصد می‌باشد. همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در بهمن ۱۴۰۱:

• بیشترین تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه دارای مبلغی بین ۲۵۰,۰۰۱ تا ۵۰۰,۰۰۰ ریال بوده است.

• ۸/۵۷ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه، مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال را داشته‌اند.

● ۲۹/۹۶ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، در بازه مبلغی ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.

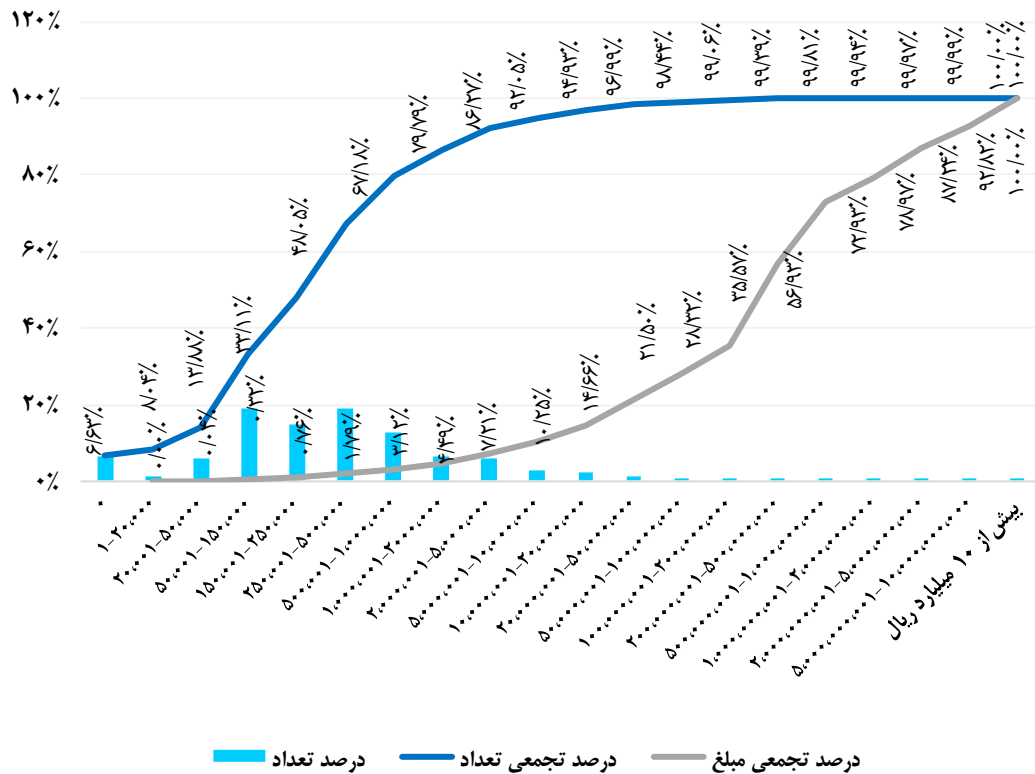
● ۵۲/۱۳ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۱

در بهمن ماه ۱۴۰۱، تعداد تراکنش‌های با مبلغ زیر ۵۰,۰۰۰ ریال در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها برابر با ۲۹۴,۴۰۳,۶۳۸ عدد تراکنش بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های با مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ ریال و ۲۵۰,۰۰۰ ریال برابر با ۱,۰۲۹,۳۹۱,۳۲۷ عدد تراکنش بوده و کل تعداد تراکنش‌های با مبلغ بالای ۲۵۰,۰۰۱ ریال برابر با ۱,۹۶۳,۳۰۹,۹۵۲ عدد تراکنش می‌باشد. با توجه به نمودار دامنه مبلغی ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها می‌توان بیان نمود که نزدیک به ۹۰/۳۶ درصد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵ میلیون ریال می‌باشد.

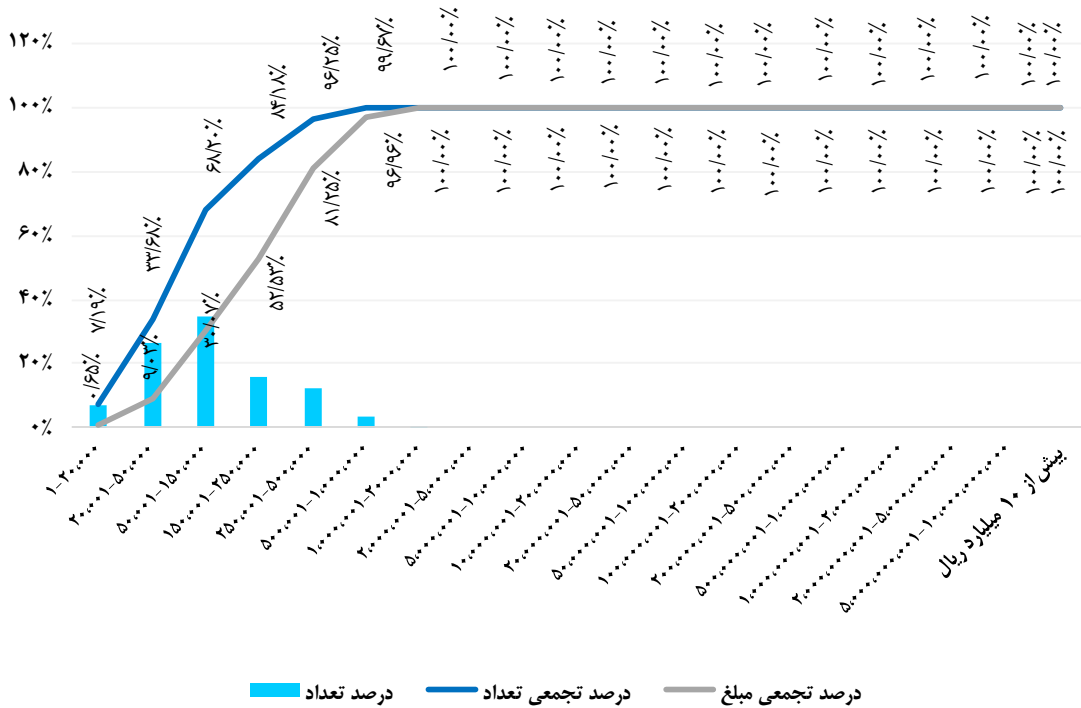
شکل ۲-۱۶ ترسیم کننده دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی است. سهم تراکنش‌های مانده‌گیری از کل تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی ۶/۶۳ درصد می‌باشد.

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۱

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در بازه ۵۰,۰۰۱ تا ۱۵۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۱۹/۲۳ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴۱/۴۲ درصد کل تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۵۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - بهمن ۱۴۰۱

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۷/۱۹ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۲۰،۰۰۰ ریال و ۳۳/۶۸ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه با استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ در حدود ۵۰،۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی کمتر از ۵۰،۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

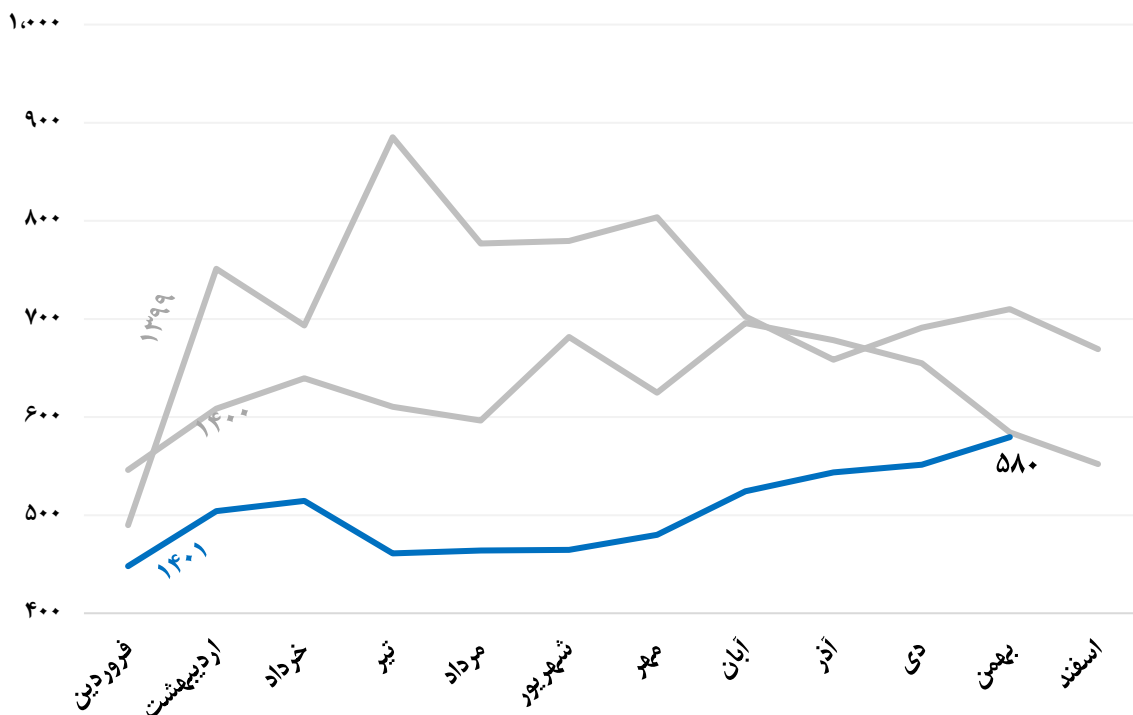
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپراک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپراک را در بهمن ماه ۱۴۰۱ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۰ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نسبت دهکی	مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه		
	دی ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	درصد تغییرات	بهمن ۱۴۰۰	بهمن ۱۴۰۱	درصد تغییرات
میانگین مبلغ تراکنش دهک دهم (ریال)	۱۹,۶۱۵,۱۲۶	۲۱,۰۰۲,۶۴۵	۷/۰۷٪	۱۷,۰۸۵,۲۷۱	۲۱,۰۰۲,۶۴۵	۲۲/۹۳٪
میانگین مبلغ تراکنش دهک اول (ریال)	۳۵,۵۶۹	۳۶,۲۴۰	۱/۸۹٪	۲۹,۲۴۵	۳۶,۲۴۰	۲۳/۹۲٪
نسبت دهکی	۵۵۱/۴۷	۵۷۹/۵۴	۵/۰۹٪	۵۸۴/۲۰	۵۷۹/۵۴	-۰/۸۰٪

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۰/۸۰- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۵/۰۹ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۷/۰۷ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۱/۸۹ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۵/۰۹ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۸ روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی

با توجه به شکل ۲-۱۸، نسبت دهکی در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به دی رشد $28/08$ واحدی را تجربه نموده و برابر با ۵۸۰ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

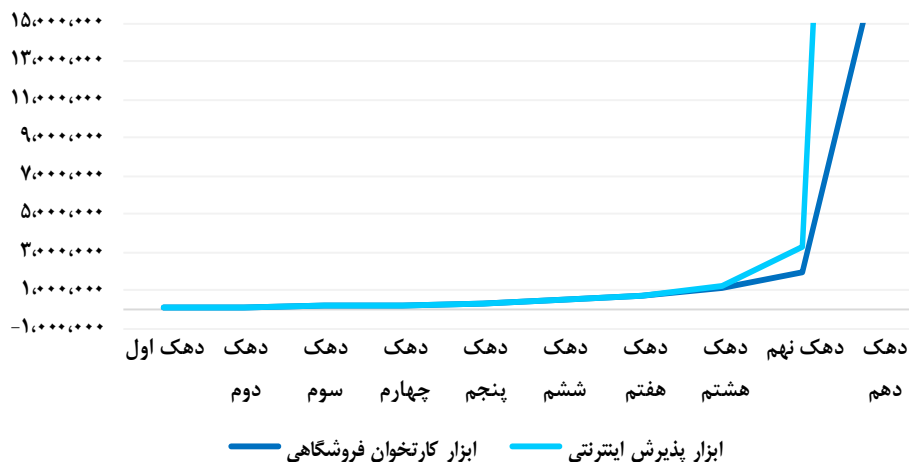
جدول ۱۶-۲ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۴۷,۷۴۱/۶۰	۳۶,۳۳۸/۳۹	دهک اول
۱۰۸,۴۷۷/۶۷	۸۷,۹۰۸/۹۵	دهک دوم
۱۷۱,۳۶۷/۶۵	۱۴۷,۲۷۳/۰۴	دهک سوم
۲۳۰,۲۰۳/۹۰	۲۲۲,۶۵۵/۳۶	دهک چهارم
۳۲۰,۰۸۷/۸۲	۳۲۲,۶۱۵/۲۸	دهک پنجم
۴۵۰,۹۵۰/۱۳	۴۶۴,۴۸۱/۰۳	دهک ششم
۶۷۰,۹۸۰/۰۵	۶۸۱,۶۰۲/۱۵	دهک هفتم
۱,۲۱۹,۷۰۴/۹۸	۱,۰۶۱,۶۰۲/۲۳	دهک هشتم
۳,۳۰۳,۶۰۶/۴۳	۱,۹۴۹,۵۱۵/۳۴	دهک نهم
۸۹,۹۳۲,۲۰۸/۹۲	۱۹,۲۹۲,۲۱۰/۹۰	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می شود که متوسط مبلغ تراکنش های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاهی است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش های خرید در دهک دهم می باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاهی و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۱۶-۲ در شکل ۱۹-۲ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمات خرید کالا و خدمات - بهمن ۱۴۰۱

در شکل ۱۹-۲ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۸۹,۹۳۲,۲۰۸/۹۲ ریال بوده است.

جدول ۱۷-۲ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۱۷-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها	
۳۴,۷۴۱/۶۷	۱۵,۴۴۴/۰۲	۳۹,۹۶۴/۱۱	دهک اول
۵۲,۴۴۵/۰۶	۴۵,۸۶۱/۴۸	۵۰,۰۰۰/۰۰	دهک دوم
۸۳,۹۶۵/۰۲	۵۰,۰۰۰/۰۰	۷۹,۳۳۲/۰۲	دهک سوم
۱۰۵,۴۸۹/۱۰	۵۲,۸۰۸/۷۷	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک چهارم
۱۵۰,۵۵۶/۸۴	۷۱,۳۹۵/۴۳	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک پنجم
۲۰۸,۵۳۹/۰۴	۱۰۱,۰۲۲/۶۹	۱۴۶,۳۰۱/۳۵	دهک ششم
۲۷۳,۳۳۵/۷۰	۱۲۴,۳۱۸/۲۵	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک هفتم
۳۹۴,۶۹۶/۵۴	۲۰۰,۵۴۵/۶۳	۲۰۷,۶۴۴/۰۴	دهک هشتم
۶۰۶,۸۲۵/۰۷	۲۶۴,۴۳۰/۷۱	۴۲۱,۸۹۵/۹۸	دهک نهم
۴,۱۱۶,۸۷۰/۱۶	۵۰۹,۵۵۵/۴۴	۷,۸۴۳,۷۱۲/۸۹	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه‌های خرید کارت شارژ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (دو دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ و ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - بهمن ۱۴۰۱

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۴,۱۱۶,۸۷۰/۱۶ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاهی در حدود ۷,۸۴۳,۷۱۲/۸۹ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۵۰۹,۵۵۵/۴۴ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کلرتی

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش دسترس‌پذیری حس شده خدمات و دسترس‌پذیری زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳ - سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپراک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۳-۱ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپراک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۷۷ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۲۳ درصدی خطاهای رخ داده در بهمن ۱۴۰۱ دارد.

جدول ۳-۱ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۱

نوع تراکنش	تعداد	سهم از کل تراکنش‌ها
تراکنش‌های موفق	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	۹۲/۷۷%
تراکنش‌های ناموفق	۲۹۱,۶۵۱,۹۹۱	۷/۲۳%
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۰۳۳,۲۳۳,۸۵۱	۱۰۰/۰۰%

۲-۳ - آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در بهمن ۱۴۰۱ و ماه گذشته در جدول ۳-۲ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپراک می‌باشد.

^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

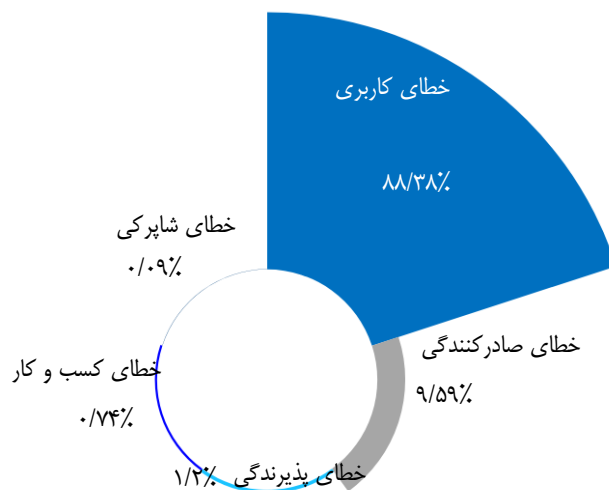
^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته

نوع تراکنش و انواع خطا	دی ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	درصد تغییرات
خطای پذیرندگی	۱,۵۷۸,۵۶۸	۳,۵۰۸,۸۳۷	۱۲۲/۲۸٪
خطای کاربری	۲۴۸,۳۴۷,۷۰۰	۲۵۷,۷۶۱,۹۷۶	۳/۷۹٪
خطای صادرکنندگی	۲۵,۷۱۰,۷۳۴	۲۷,۹۵۷,۶۳۰	۸/۷۴٪
خطای شاپرکی	۲۴۴,۶۵۵	۲۶۳,۵۵۶	۷/۷۳٪
خطای کسب و کار	۱,۷۹۷,۹۶۸	۲,۱۵۹,۹۹۲	۲۰/۱۴٪
تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	۲۷۷,۶۷۹,۶۲۵	۲۹۱,۶۵۱,۹۹۱	۵/۰۳٪
تعداد کل تراکنش‌های موفق	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	۲/۳۵٪
تعداد کل تراکنش‌ها	۳,۹۳۳,۳۰۰,۷۶۸	۴,۰۳۳,۲۳۳,۸۵۱	۲/۵۴٪

میزان تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - بهمن ۱۴۰۱

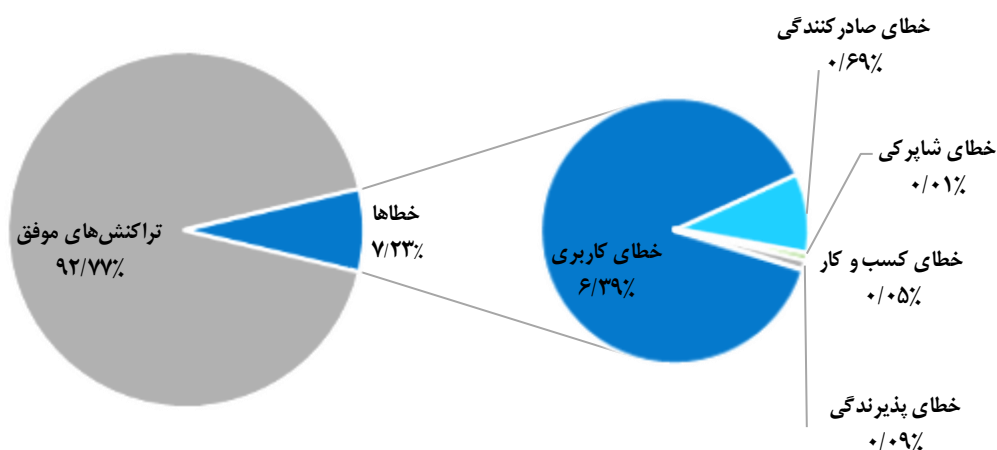
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات جدول ۳-۳ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۸/۳۸ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - بهمن ۱۴۰۱

سهم	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا
۹۲/۷۷%	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	تراکنش‌های موفق
۰/۰۹%	۳,۵۰۸,۸۳۷	خطای پذیرندگی
۶/۳۹%	۲۵۷,۷۶۱,۹۷۶	خطای کاربری
۰/۶۹%	۲۷,۹۵۷,۶۳۰	خطای صادرکنندگی
۰/۰۱%	۲۶۳,۵۵۶	خطای شاپرکی
۰/۰۵%	۲,۱۵۹,۹۹۲	خطای کسب و کار
۱۰۰/۰۰%	۴,۰۳۳,۲۳۳,۸۵۱	تعداد کل تراکنش‌ها

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۱

همانگونه که در شکل ۳-۲ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش‌های خطادار مربوط به خطای شاپرکی با سهم ۰/۰۱ درصدی از کل تراکنش‌ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۰۹ درصدی را در بین تراکنش‌های خطادار داشته که در شکل ۳-۱ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - بهمن ۱۴۰۱ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها بهمن ۱۴۰۱	سهم از کل تراکنش‌ها دی ۱۴۰۱	نوع تراکنش و انواع خطا	
۰/۰۴۷٪	۰/۰۹٪	۰/۰۴٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
۰/۰۷۷٪	۶/۳۹٪	۶/۳۱٪	خطای کاربری	
۰/۰۴٪	۰/۶۹٪	۰/۶۵٪	خطای صادرکنندگی	
۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	خطای شاپرکی	
۰/۰۱٪	۰/۰۵٪	۰/۰۵٪	کسب و کار	
۰/۱۷۲٪	۷/۲۳٪	۷/۰۶٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	
-۰/۱۷۲٪	۹۲/۷۷٪	۹۲/۹۴٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	موفق
-	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین کاهش سهم گروه‌های خطایی پذیرندگی، کاربری و کسب و کار در مقابل افزایش سهم تراکنش‌های گروه خطایی پذیرندگی از کل تراکنش‌های بهمن ۱۴۰۱ نسبت به دی ماه می‌باشد.

۳-۳- دسترسی پذیری حس شده خدمات

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص دسترسی پذیری حس شده خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ دسترس پذیری حس شده خدمات شاپراک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

بهمین ۱۴۰۱		دی ۱۴۰۱		بهمین ۱۴۰۰		تراکنش‌های موفق
دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش	دسترس پذیری حس شده	تعداد تراکنش‌ها	
۹۹/۱۶٪	۳,۹۹۹,۳۴۳,۸۳۶	۹۹/۲۵٪	۳,۹۰۳,۹۶۸,۸۴۳	۹۸/۹۶٪	۳,۴۵۳,۹۳۲,۹۲۴	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۹۹٪	۴,۰۳۲,۹۷۰,۲۹۵	۹۹/۹۹٪	۳,۹۳۳,۰۵۶,۱۱۳	۹۹/۹۹٪	۳,۴۸۹,۸۰۶,۷۱۷	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراکی ^{۱۹}
-	۴,۰۳۳,۲۳۳,۸۵۱	-	۳,۹۳۳,۳۰۰,۷۶۸	-	۳,۴۹۰,۲۴۰,۲۰۲	تعداد کل تراکنش

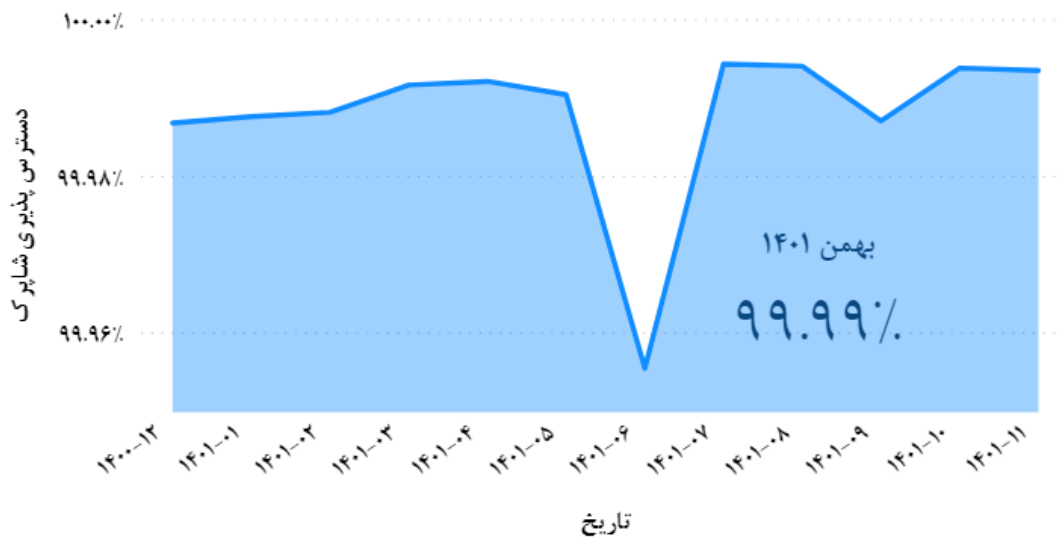
جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۹۹ درصدی خدمات شرکت شاپراک در بهمن ۱۴۰۱ می‌باشد که نسبت به بهمن ۱۴۰۰ تغییر ۰/۰۰۶ درصدی و نسبت به دی ۱۴۰۱ رشد ۰/۰۰۰۳ درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۳-۴ به ترتیب روند دسترس پذیری تراکنش‌های موفق سیستمی شاپراک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به بهمن ماه ۱۴۰۱ قابل مشاهده است.

^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربر یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

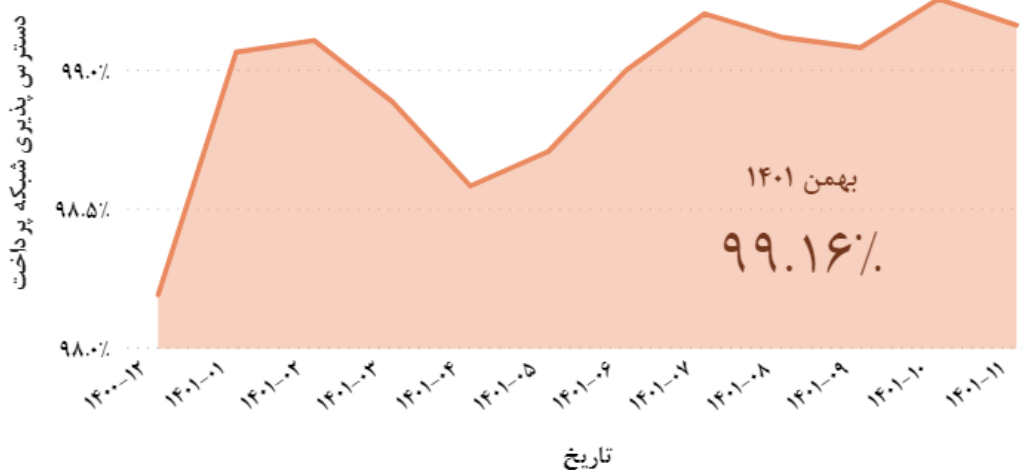
^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپراک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپراکی را شامل می‌شود.

گزارش اقتصادی شاپرک

شکل ۳-۳ روند دسترس پذیری شاپرک در ۱۲ منتهی به بهمن ۱۴۰۱

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد دسترس پذیری شاپرک به ترتیب در ماه‌های شهریور ۱۴۰۱ و مهر ۱۴۰۱ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند دسترس پذیری شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به بهمن ۱۴۰۱

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد دسترس پذیری شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۰ و دی ۱۴۰۱ مشاهده می‌شود.

۳-۴ - آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام^{۲۰} رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - دی و بهمن ۱۴۰۱

تغییرات	بهمن ۱۴۰۱	دی ۱۴۰۱	تراکنش‌های ناتمام
۱۲/۳۱٪	۴۳۳,۳۹۰	۳۸۵,۸۹۸	تعداد تراکنش‌های ناتمام
۲/۳۵٪	۳,۷۴۱,۵۸۱,۸۶۰	۳,۶۵۵,۶۲۱,۱۴۳	تعداد کل تراکنش‌ها
۰/۰۰۱۰٪	۰/۰۱۲٪	۰/۰۱۱٪	نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها

*در گزارش‌های پیشین، از عنوان "تراکنش معوق" به جای "تراکنش ناتمام" استفاده شده بود

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام بهمن ماه نسبت به دی ماه با رشد ۱۲/۳۱ درصدی همراه بوده است. همزمان با رشد ۲/۳۵ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در بهمن ۱۴۰۱ نسبت به دی ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۱۰ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکتهای PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکتهای مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آنها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکتهای ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

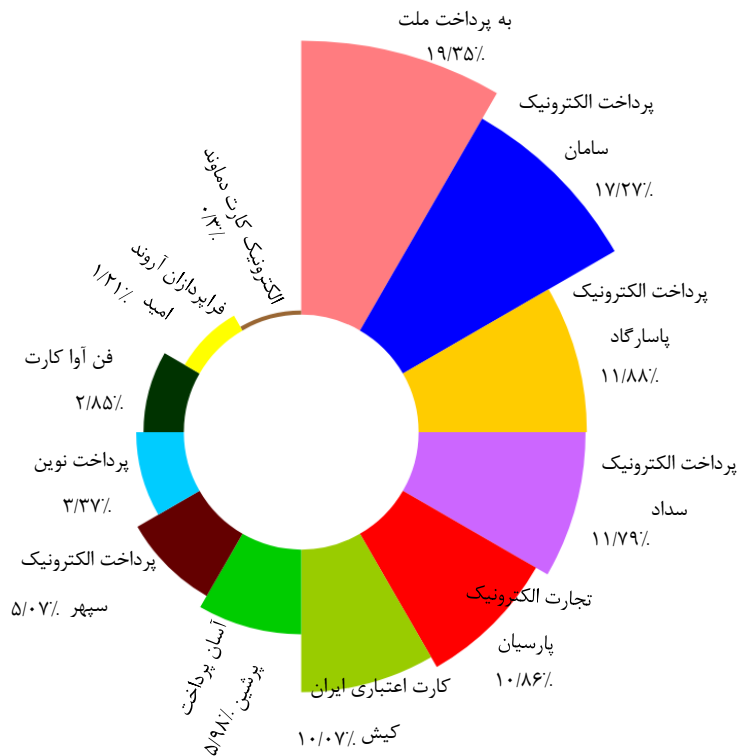
در این بخش عملکرد شرکتهای PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکتهای در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکتهای در بازار کارتهای فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخداد تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در شکل ۱-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - بهمن ۱۴۰۱

در شاخص سهم مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" با اختصاص سهم ۱۹/۳۵ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت حدود ۲ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش دی ماه سال ۱۴۰۱ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی دی و بهمن ۱۴۰۱ در جدول ۴-۱ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۲۹ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در بهمن ماه از مبالغ ابزار پذیرش موبایلی نیز با پوشش ۲۵/۷۵ و ۵۰/۵۷ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد. در ابزار پذیرش اینترنتی نیز شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۵/۷۵ دارای بالاترین سهم می‌باشد.

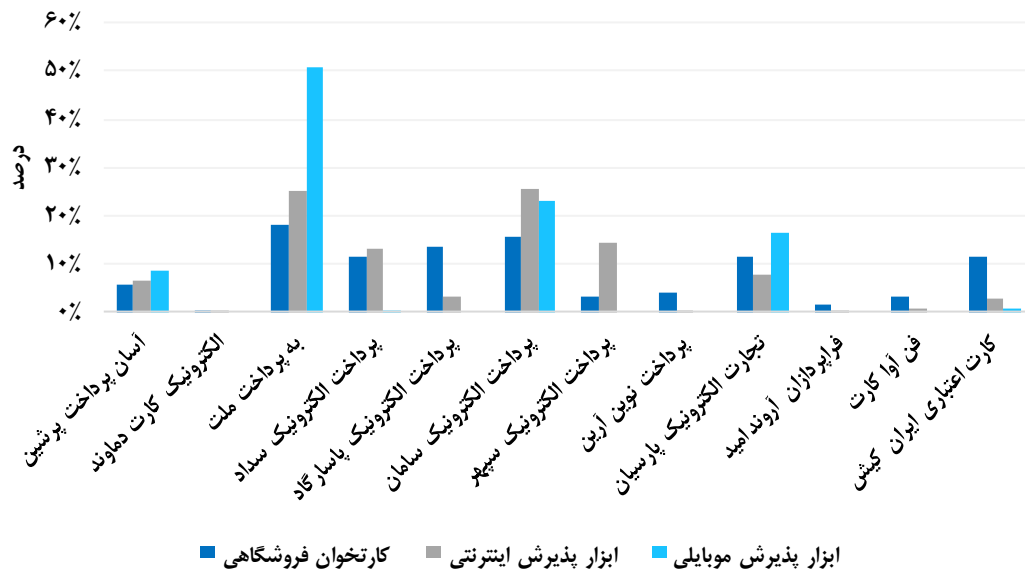
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۱-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - دی و بهمن ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۸۶%	۵/۸۸%	۰/۰۱%	۶/۱۴%	۶/۵۳%	۰/۳۹%	۹/۰۷%	۸/۷۶%	-۰/۳۱%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵%	۰/۳۵%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۱۸/۴۵%	۱۸/۲۹%	-۰/۱۷%	۳۰/۱۶%	۲۵/۱۱%	-۵/۰۵%	۵۱/۰۱%	۵۰/۵۷%	-۰/۴۳%
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۹۴%	۱۱/۶۰%	-۰/۳۳%	۱۳/۰۱%	۱۳/۰۰%	-۰/۰۲%	۰/۱۲%	۰/۱۸%	۰/۰۶%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۴۸%	۱۳/۴۱%	-۰/۰۷%	۴/۵۶%	۳/۲۶%	-۱/۳۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۴۶%	۱۵/۷۸%	۰/۳۲%	۲۵/۳۹%	۲۵/۷۵%	۰/۳۶%	۲۲/۹۲%	۲۳/۱۳%	۰/۲۱%
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۴۰%	۳/۴۳%	۰/۰۳%	۸/۱۱%	۱۴/۵۱%	۶/۴۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت نوین آرین	۳/۶۵%	۳/۸۹%	۰/۲۳%	۰/۴۱%	۰/۴۲%	۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۳۰%	۱۱/۳۵%	۰/۰۵%	۷/۷۳%	۷/۹۸%	۰/۲۵%	۱۶/۱۶%	۱۶/۶۴%	۰/۴۸%
فراپردازان آرون‌امید	۱/۴۹%	۱/۴۳%	-۰/۰۶%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
فن آوا کارت	۳/۱۶%	۳/۲۴%	۰/۰۷%	۰/۵۲%	۰/۶۶%	۰/۱۵%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۴۵%	۱۱/۳۶%	-۰/۰۹%	۳/۹۸%	۲/۷۷%	-۱/۲۱%	۰/۷۲%	۰/۷۲%	۰/۰۰%

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته با کاهش ۰/۳۳ درصدی به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعلق دارد. شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" در ابزار پذیرش اینترنتی نیز با افزایش ۶/۴۱ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. همچنین شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با ۰/۴۸ درصد افزایش دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۲-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در بهمن ۱۴۰۱ نمایش می‌دهد.

شکل ۴-۲ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۱

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" به گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی دی و بهمن ۱۴۰۱ در جدول ۴-۲ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در بهمن ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۹/۴۵ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "فن آوا کارت" در تراکنش‌های پرداخت

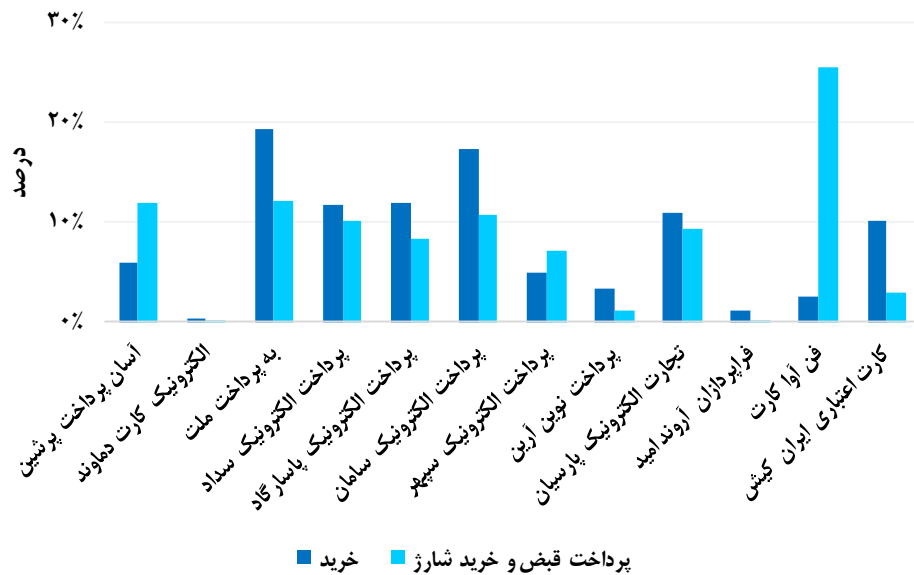
قبض و خرید شارژ بهمن ماه با سهم مبلغی ۲۵/۴۹ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۲-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس-دی و بهمن ۱۴۰۱

سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت
اختلاف	بهمن	دی	اختلاف	بهمن	دی	
-۰/۸۹٪	۱۲/۰۳٪	۱۲/۹۲٪	-۰/۰۸٪	۵/۸۹٪	۵/۸۱٪	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۶٪	-۰/۰۰٪	۰/۳۰٪	۰/۳۰٪	الکترونیک کارت دماوند
-۱/۰۹٪	۱۲/۲۷٪	۱۳/۳۶٪	-۰/۸۷٪	۱۹/۴۵٪	۲۰/۳۲٪	به پرداخت ملت
-۰/۱۲٪	۱۰/۱۹٪	۱۰/۳۱٪	-۰/۲۸٪	۱۱/۸۱٪	۱۲/۱۰٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۵۴٪	۸/۳۷٪	۸/۹۱٪	-۰/۲۶٪	۱۱/۹۳٪	۱۲/۲۰٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۳۰٪	۱۰/۶۹٪	۱۰/۹۹٪	-۰/۳۶٪	۱۷/۳۶٪	۱۷/۰۰٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۵٪	۷/۲۴٪	۷/۲۸٪	۱/۰۰٪	۵/۰۴٪	۴/۰۴٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۲۱٪	۱/۲۳٪	۱/۴۴٪	-۰/۲۰٪	۳/۴۰٪	۳/۲۰٪	پرداخت نوین آراین
-۰/۲۹٪	۹/۴۱٪	۹/۶۹٪	-۰/۰۸٪	۱۰/۸۸٪	۱۰/۸۰٪	تجارت الکترونیک پارسپان
-۰/۰۴٪	۰/۱۷٪	۰/۲۱٪	-۰/۰۶٪	۱/۲۳٪	۱/۲۹٪	فراپردازان آروند امید
۳/۶۹٪	۲۵/۴۹٪	۲۱/۷۹٪	-۰/۰۳٪	۲/۵۴٪	۲/۵۱٪	فن آوا کارت
-۰/۱۶٪	۲/۸۸٪	۳/۰۴٪	-۰/۲۸٪	۱۰/۱۷٪	۱۰/۴۴٪	کارت اعتباری ایران کیش

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در دی ماه و ماه جاری با رقمی برابر با ۱/۰۰ درصد افزایش در شرکت "پرداخت الکترونیک سپهر" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ با افزایش ۳/۶۹ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۳-۴ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در بهمن ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن ۱۴۰۱

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فرابرداران آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای

تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۳-۴ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی دی و بهمن ۱۴۰۱ را منعکس نموده است.

گزارش اقتصادی شاپرک

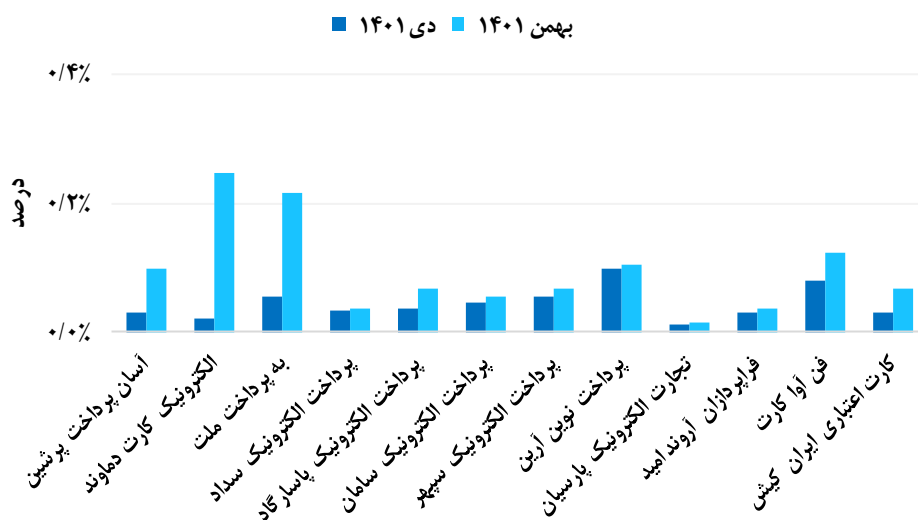
جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - دی و بهمن ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		درصد تغییرات
	دی	بهمن	
آسان پرداخت پرشین	۰/۰۳۲٪	۰/۰۹۸٪	۰/۰۶۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۰۲۰٪	۰/۲۴۷٪	۰/۲۲۶٪
به پرداخت ملت	۰/۰۵۵٪	۰/۲۱۶٪	۰/۱۶۱٪
پرداخت الکترونیک سداد	۰/۰۳۵٪	۰/۰۳۶٪	۰/۰۰۱٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۰/۰۳۷٪	۰/۰۶۸٪	۰/۰۳۱٪
پرداخت الکترونیک سامان	۰/۰۴۶٪	۰/۰۵۵٪	۰/۰۰۹٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۰۵۶٪	۰/۰۶۷٪	۰/۰۱۱٪
پرداخت نوین آراین	۰/۰۹۸٪	۰/۱۰۵٪	۰/۰۰۷٪
تجارت الکترونیک پارسین	۰/۰۱۲٪	۰/۰۱۵٪	۰/۰۰۳٪
فراپردازان آروند امید	۰/۰۳۲٪	۰/۰۳۸٪	۰/۰۰۶٪
فن آوا کارت	۰/۰۸۰٪	۰/۱۲۳٪	۰/۰۴۴٪
کارت اعتباری ایران کیش	۰/۰۳۲٪	۰/۰۶۷٪	۰/۰۳۵٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه بهمن شرکت "تجارت الکترونیک پارسین"، با رقمی برابر با ۰/۰۱۵ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با کسب رقم ۰/۲۴۷ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت به ویژه شرکت "به پرداخت ملت" به گونه‌ای بوده که سبب افزایش ۱۲۲/۲۸ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - دی و بهمن ۱۴۰۱

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین افزایش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۰۰۱ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" رخ داده است. همچنین شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با رقم ۰/۲۳۶ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۴-۲- بررسی عملکرد شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص های حوزه ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می باشد. با توجه به آینده ی صنعت پرداخت در حوزه ی پرداخت های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه ی اطلاعات در خصوص کارتخوان- های فروشگاه، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت ها در هر یک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به طور ویژه به عملکرد آن ها در کارتخوان فروشگاه می شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه ی سرمایه گذاری هر یک از شرکت های PSP در ابزارهای پذیرش می شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می گیرد. سهم هر یک از شرکت های PSP از تعداد کارتخوان های فروشگاه، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه دی و بهمن ۱۴۰۱ در جدول ۴-۴ ارائه شده است.

در بهمن ماه از تعداد کارتخوان های فروشگاه فعال سیستمی شبکه ی پرداخت کارت کشور نسبت به ماه گذشته کاسته شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۹/۶۱ درصدی به عنوان دارنده ی بالاترین تعداد کارتخوان های فروشگاه فعال سیستمی محسوب می گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" نیز با سهم بازار ۵۷/۲۲ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت ها با بازتعریف بعضی از کارتخوان های فروشگاه خود به عنوان ابزار پذیرش اینترنتی، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" همچنان بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۹۴/۸۵ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - دی و بهمن ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارخوان			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۱۵%	۵/۰۸%	-۰/۰۷%	۲۲/۲۵%	۲۳/۰۶%	+۰/۸۱%	۳/۲۲%	۳/۱۴%	-۰/۰۸%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۶۸%	۰/۷۳%	+۰/۰۵%	۰/۰۱%	۰/۰۱%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۱۰/۶۶%	۱۰/۶۶%	۰/۰۱%	۲/۵۸%	۲/۶۱%	+۰/۰۲%	۹۴/۸۰%	۹۴/۸۵%	+۰/۰۵%
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۴۲%	۸/۴۱%	-۰/۰۱%	۲/۴۲%	۲/۴۰%	-۰/۰۲%	۰/۰۳%	۰/۰۳%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۵۵%	۱۹/۶۱%	+۰/۰۶%	۳/۴۸%	۳/۴۵%	-۰/۰۳%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۳/۶۶%	۱۳/۶۸%	+۰/۰۲%	۳/۵۷%	۳/۶۵%	+۰/۰۸%	۰/۰۹%	۰/۰۹%	۰/۰۱%
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۰۵%	۳/۰۵%	۰/۰۰%	۳/۲۹%	۳/۲۸%	-۰/۰۱%	۰/۰۳%	۰/۰۳%	۰/۰۰%
پرداخت نوین آراین	۶/۰۵%	۶/۴۵%	+۰/۴۰%	۱/۷۴%	۱/۶۸%	-۰/۰۶%	۰/۰۴%	۰/۰۴%	۰/۰۰%
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۴۴%	۱۱/۴۰%	-۰/۰۴%	۵۸/۰۲%	۵۷/۲۲%	-۰/۸۰%	۰/۸۱%	۰/۸۲%	+۰/۰۱%
فراپردازان آروند امید	۴/۹۷%	۴/۸۲%	-۰/۱۵%	۰/۰۸%	۰/۰۸%	۰/۰۰%	۰/۰۲%	۰/۰۳%	۰/۰۰%
فن آوا کارت	۵/۰۳%	۴/۹۹%	-۰/۰۴%	۰/۲۶%	۰/۲۵%	-۰/۰۱%	۰/۰۱%	۰/۰۱%	۰/۰۰%
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۳۶%	۱۱/۱۲%	-۰/۲۴%	۲/۲۹%	۲/۳۱%	+۰/۰۲%	۰/۱۱%	۰/۱۲%	+۰/۰۱%

در سهم تعدادی کارخوان‌های فروشگاهی، شرکت "پرداخت نوین آراین" با ۰/۴۰ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف را در این مولفه رقم زده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با افزایش ۰/۸۱ درصدی مشاهده می‌شود. سهم ابزار پذیرش موبایلی در شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کاهش ۰/۰۷۵ درصدی بیشترین اختلاف را نسبت به ماه گذشته نشان می‌دهد.

سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارخوان‌های فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار در دو ماه متوالی دی و بهمن در جدول ۴-۵ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارخوان فروشگاهی تراکنش‌دار با کسب ۲۰/۵۵ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۲۲/۹۱ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. شرکت "به پرداخت ملت" نیز با ۵۶/۶۱ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را در دست دارد.

جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش دار -دی و بهمن ۱۴۰۱

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف	دی	بهمن	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۵/۴۸٪	۵/۴۲٪	-۰/۰۷٪	۹/۱۶٪	۸/۵۰٪	-۰/۶۶٪	۸/۱۶٪	۹/۲۰٪	۱/۰۳٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۷٪	۰/۵۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۱/۰۲٪	۱۰/۹۵٪	-۰/۰۷٪	۱۶/۸۴٪	۱۸/۴۳٪	۱/۵۹٪	۵۹/۶۹٪	۵۶/۶۱٪	-۳/۰۸٪
پرداخت الکترونیک سداد	۹/۳۷٪	۹/۵۱٪	۰/۱۴٪	۶/۳۷٪	۶/۶۲٪	۰/۲۶٪	۳/۵۷٪	۴/۰۲٪	۰/۴۵٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۲۰/۵۴٪	۲۰/۵۵٪	۰/۰۱٪	۱۶/۰۵٪	۱۰/۶۶٪	-۵/۳۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۷۹٪	۱۴/۸۴٪	۰/۰۵٪	۱۹/۸۸٪	۲۲/۹۱٪	۳/۰۳٪	۱۹/۶۴٪	۲۰/۴۰٪	۰/۷۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۱۴٪	۳/۱۴٪	۰/۰۰٪	۱۷/۶۹٪	۲۰/۵۱٪	۲/۸۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۵/۵۰٪	۵/۸۷٪	+۳/۳۷٪	۰/۹۲٪	۱/۰۸٪	-۰/۱۶٪	۰/۲۶٪	۰/۲۹٪	۰/۰۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۳۳٪	۱۱/۰۹٪	-۰/۱۴٪	۵/۳۰٪	۵/۹۵٪	۰/۶۵٪	۱/۲۸٪	۱/۴۴٪	۰/۱۶٪
فراپردازان آروند امید	۲/۹۳٪	۲/۸۴٪	-۰/۰۹٪	۰/۰۹٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۹۲٪	۳/۹۱٪	-۰/۰۲٪	۰/۱۹٪	۰/۲۱٪	۰/۰۲٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	-۰/۲۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۵۰٪	۱۱/۲۸٪	-۰/۲۱٪	۷/۵۱٪	۵/۰۱٪	-۲/۵۰٪	۷/۱۴٪	۸/۰۵٪	۰/۹۰٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاه‌های در شرکت "پرداخت نوین آراین" با افزایش ۰/۳۷ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار با کاهش ۵/۳۹ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" با کاهش ۳/۰۸ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های

کارتخوان فروشگاه‌های به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ^{۳۱} تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌های شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

^{۳۱} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در بهمن ماه نزدیک به ۹۲ درصد بوده که حدود ۸۵ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد ابزار فعال کارتخوان فروشگاه‌ها در هر استان محاسبه می‌گردد و سپس مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌ها تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

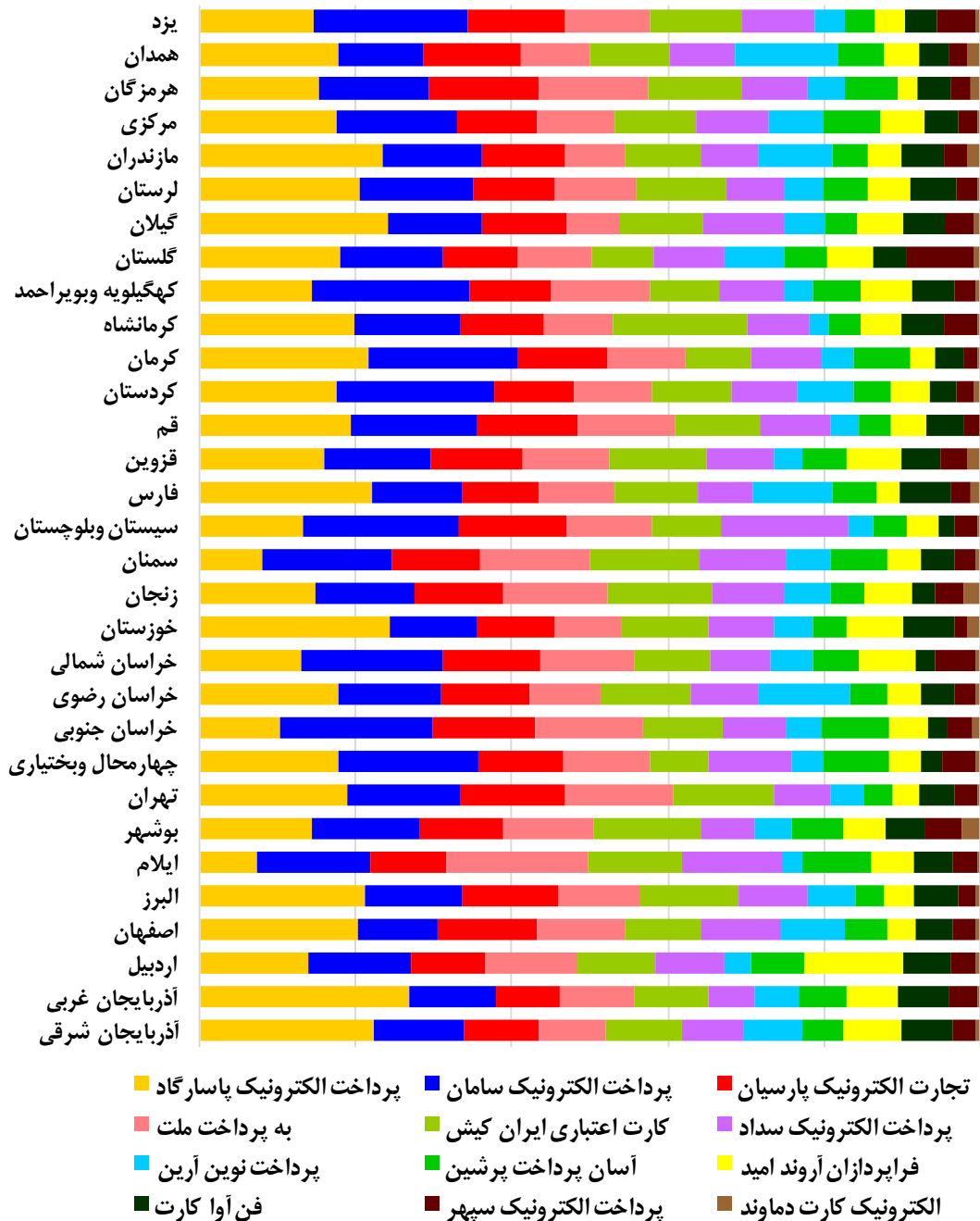
در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۶ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر استان را برای بهمن ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "به پرداخت ملت" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی به تفکیک استان - بهمن ۱۴۰۱

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	فرابودازان آروند امید	تجارت الکترونیک پارسبان	پرداخت نوین آرین	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرشین	استان
۹/۸۴٪	۶/۷۶٪	۷/۳۴٪	۹/۵۳٪	۷/۴۱٪	۲/۹۳٪	۱۱/۶۴٪	۲۲/۲۹٪	۸/۰۲٪	۸/۵۱٪	۰/۴۵٪	۵/۲۷٪	آذربایجان شرقی
۹/۴۲٪	۶/۷۰٪	۶/۴۸٪	۸/۳۱٪	۵/۷۹٪	۳/۵۸٪	۱۱/۱۲٪	۲۶/۸۱٪	۵/۹۱٪	۹/۵۰٪	۰/۳۲٪	۶/۰۶٪	آذربایجان غربی
۱۰/۱۰٪	۶/۱۷٪	۱۲/۶۸٪	۹/۵۸٪	۳/۳۰٪	۳/۲۲٪	۱۳/۲۸٪	۱۳/۸۳٪	۸/۹۳٪	۱۱/۶۱٪	۰/۵۰٪	۶/۷۹٪	اردبیل
۹/۸۵٪	۴/۸۹٪	۳/۴۹٪	۱۲/۷۹٪	۸/۱۲٪	۳/۰۱٪	۱۰/۰۳٪	۲۰/۳۷٪	۱۰/۲۱٪	۱۱/۲۴٪	۰/۴۵٪	۵/۵۵٪	اصفهان
۱۲/۶۴٪	۵/۵۵٪	۳/۹۶٪	۱۲/۰۵٪	۶/۱۶٪	۲/۲۰٪	۱۲/۶۲٪	۲۱/۱۴٪	۸/۹۳٪	۱۰/۵۲٪	۰/۶۱٪	۳/۶۳٪	البرز
۱۲/۰۹٪	۴/۹۸٪	۵/۴۶٪	۹/۸۴٪	۲/۳۷٪	۳/۲۳٪	۱۴/۴۳٪	۷/۳۹٪	۱۲/۹۸٪	۱۸/۱۰٪	۰/۳۴٪	۸/۷۸٪	ایلام
۱۳/۸۷٪	۵/۰۳٪	۵/۴۰٪	۱۰/۶۲٪	۴/۷۵٪	۴/۷۱٪	۱۳/۸۳٪	۱۴/۴۴٪	۶/۶۴٪	۱۱/۶۳٪	۲/۳۵٪	۶/۷۳٪	بوشهر
۱۲/۹۰٪	۴/۵۹٪	۳/۴۷٪	۱۳/۴۰٪	۴/۳۵٪	۲/۸۱٪	۱۴/۴۷٪	۱۸/۹۹٪	۷/۱۳٪	۱۳/۹۰٪	۰/۴۰٪	۳/۵۹٪	تهران
۷/۵۴٪	۲/۶۹٪	۴/۰۸٪	۱۰/۱۸٪	۴/۱۵٪	۴/۲۴٪	۱۸/۰۰٪	۱۷/۷۹٪	۱۰/۶۱٪	۱۱/۰۷٪	۰/۵۹٪	۸/۴۰٪	چهارمحال و بختیاری
۱۰/۲۳٪	۲/۵۳٪	۴/۸۷٪	۱۳/۰۵٪	۴/۵۶٪	۳/۲۹٪	۱۹/۶۷٪	۱۰/۱۹٪	۸/۰۴٪	۱۳/۹۹٪	۰/۹۶٪	۸/۶۳٪	خراسان جنوبی
۱۱/۶۷٪	۴/۳۱٪	۴/۳۷٪	۱۱/۲۶٪	۱۱/۸۴٪	۲/۶۱٪	۱۳/۱۸٪	۱۷/۷۶٪	۸/۴۶٪	۹/۱۷٪	۰/۵۴٪	۴/۸۴٪	خراسان رضوی
۹/۷۱٪	۲/۶۳٪	۷/۲۱٪	۱۲/۴۰٪	۵/۳۱٪	۵/۱۶٪	۱۸/۱۸٪	۱۲/۹۵٪	۷/۷۴٪	۱۲/۲۴٪	۰/۵۱٪	۵/۹۵٪	خراسان شمالی
۱۱/۱۰٪	۶/۴۵٪	۷/۲۸٪	۱۰/۰۸٪	۴/۸۱٪	۱/۷۸٪	۱۱/۰۲٪	۲۴/۴۴٪	۸/۵۲٪	۸/۵۰٪	۱/۵۵٪	۴/۴۶٪	خوزستان
۱۳/۴۹٪	۳/۰۹٪	۶/۰۷٪	۱۱/۱۸٪	۵/۹۸٪	۳/۶۵٪	۱۲/۸۵٪	۱۴/۷۵٪	۹/۱۶٪	۱۳/۴۳٪	۲/۰۵٪	۴/۲۹٪	زنجان
۱۴/۰۷٪	۴/۲۶٪	۴/۳۵٪	۱۱/۴۱٪	۵/۷۱٪	۲/۷۸٪	۱۶/۵۰٪	۸/۰۷٪	۱۱/۱۰٪	۱۴/۰۴٪	۰/۵۲٪	۷/۲۰٪	سمنان
۹/۰۵٪	۲/۰۵٪	۴/۲۳٪	۱۳/۷۹٪	۳/۱۷٪	۲/۹۶٪	۲۰/۰۲٪	۱۳/۲۰٪	۱۶/۱۴٪	۱۰/۸۲٪	۰/۲۴٪	۴/۳۳٪	سیستان و بلوچستان
۱۰/۷۶٪	۶/۷۷٪	۲/۹۵٪	۹/۹۶٪	۱۰/۱۰٪	۲/۴۶٪	۱۱/۴۷٪	۲۲/۰۸٪	۷/۰۸٪	۹/۵۸٪	۱/۱۵٪	۵/۶۵٪	فارس
۱۲/۳۳٪	۵/۰۵٪	۷/۱۳٪	۱۱/۸۱٪	۳/۶۹٪	۳/۳۳٪	۱۳/۶۰٪	۱۵/۸۸٪	۸/۶۹٪	۱۱/۲۷٪	۱/۷۰٪	۵/۵۳٪	قزوین
۱۰/۷۱٪	۴/۶۵٪	۴/۶۷٪	۱۲/۹۳٪	۳/۵۲٪	۲/۱۰٪	۱۶/۱۶٪	۱۹/۲۹٪	۹/۲۳٪	۱۲/۶۰٪	۰/۰۷٪	۴/۰۷٪	قم
۱۰/۲۷٪	۳/۴۲٪	۴/۹۷٪	۱۰/۱۲٪	۷/۳۳٪	۲/۳۵٪	۲۰/۲۲٪	۱۷/۵۲٪	۸/۲۵٪	۱۰/۱۰٪	۰/۶۴٪	۴/۷۹٪	کردستان
۸/۵۲٪	۳/۴۵٪	۳/۲۵٪	۱۱/۶۲٪	۴/۰۱٪	۱/۹۵٪	۱۹/۱۴٪	۲۱/۵۶٪	۸/۹۸٪	۹/۸۹٪	۰/۲۵٪	۷/۳۶٪	کرمان
۱۷/۱۸٪	۵/۵۳٪	۵/۰۷٪	۱۰/۵۸٪	۲/۳۹٪	۴/۳۷٪	۱۳/۶۲٪	۱۹/۷۹٪	۸/۰۱٪	۸/۹۷٪	۰/۲۲٪	۴/۲۵٪	کرمانشاه
۸/۸۴٪	۵/۴۸٪	۶/۶۲٪	۱۰/۴۵٪	۳/۶۲٪	۲/۶۵٪	۲۰/۲۰٪	۱۴/۴۳٪	۸/۲۷٪	۱۲/۷۲٪	۰/۶۲٪	۶/۱۱٪	کهگیلویه و بویراحمد
۷/۹۹٪	۴/۲۶٪	۵/۸۴٪	۹/۴۹٪	۷/۷۴٪	۸/۷۷٪	۱۳/۱۶٪	۱۸/۰۰٪	۹/۱۷٪	۹/۵۳٪	۰/۷۱٪	۵/۳۵٪	گلستان
۱۰/۸۱٪	۵/۳۵٪	۵/۸۶٪	۱۰/۷۲٪	۵/۰۷٪	۳/۸۵٪	۱۲/۰۸٪	۲۴/۱۵٪	۱۰/۴۵٪	۶/۸۶٪	۰/۶۵٪	۴/۱۵٪	گیلان
۱۱/۴۶٪	۵/۷۳٪	۵/۴۶٪	۱۰/۵۱٪	۵/۰۷٪	۲/۹۴٪	۱۴/۴۸٪	۲۰/۴۴٪	۷/۵۰٪	۱۰/۵۲٪	۰/۱۹٪	۵/۷۰٪	لرستان
۹/۸۰٪	۵/۴۶٪	۴/۳۲٪	۱۰/۶۷٪	۹/۵۶٪	۲/۹۲٪	۱۲/۵۶٪	۲۳/۵۵٪	۷/۳۷٪	۷/۶۷٪	۱/۶۶٪	۴/۴۵٪	مازندران
۱۰/۵۰٪	۴/۲۱٪	۵/۷۶٪	۱۰/۲۸٪	۷/۱۳٪	۲/۵۸٪	۱۵/۴۴٪	۱۷/۵۵٪	۹/۲۱٪	۹/۹۶٪	۰/۳۱٪	۷/۰۸٪	مرکزی
۱۱/۸۸٪	۴/۲۲٪	۲/۶۰٪	۱۴/۱۰٪	۴/۸۴٪	۲/۶۳٪	۱۴/۱۹٪	۱۵/۱۶٪	۸/۳۳٪	۱۴/۱۴٪	۱/۱۳٪	۶/۷۹٪	هرمزگان
۱۰/۱۵٪	۴/۰۰٪	۴/۴۲٪	۱۲/۵۵٪	۱۳/۲۷٪	۲/۲۷٪	۱۰/۹۴٪	۱۷/۷۰٪	۸/۳۶٪	۸/۸۹٪	۱/۵۷٪	۵/۸۸٪	همدان
۱۱/۹۱٪	۳/۹۰٪	۳/۹۳٪	۱۲/۶۵٪	۳/۷۰٪	۵/۰۴٪	۱۹/۷۲٪	۱۴/۵۳٪	۹/۳۴٪	۱۰/۷۳٪	۰/۵۸٪	۳/۹۷٪	یزد

شکل ۴-۵ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره بهمن ۱۴۰۱ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان‌ها- بهمن ۱۴۰۱

۴-۳-۲- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی

در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین‌کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌های است.^{۲۲} عدد حاصل میزان اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP از نظر مبلغی و تعداد کارتخوان بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در بهمن ماه محاسبه شده است.

^{۲۲} این شاخص به عبارتی همان متوسط مبلغ تراکنش کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت- دی و بهمن ۱۴۰۱

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی		اثربخشی مبلغی کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی	
	سهم از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های	سهم از کل تعداد ابزار	دی	بهمن
آسان پرداخت پرشین	۵/۸۸٪	۵/۰۸٪	۱/۱۳۸	۱/۱۵۷
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵٪	۰/۷۳٪	۰/۵۱۳	۰/۴۸۱
به پرداخت ملت	۱۸/۲۹٪	۱۰/۶۶٪	۱/۷۳۲	۱/۷۱۵
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۶۰٪	۸/۴۱٪	۱/۴۱۸	۱/۳۷۹
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۴۱٪	۱۹/۶۱٪	۰/۶۹۰	۰/۶۸۴
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۷۸٪	۱۳/۶۸٪	۱/۱۳۲	۱/۱۵۳
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۴۳٪	۳/۰۵٪	۱/۱۱۶	۱/۱۲۳
پرداخت نوین آراین	۳/۸۹٪	۶/۴۵٪	۰/۶۰۴	۰/۶۰۳
تجارت الکترونیک پارسبان	۱۱/۳۵٪	۱۱/۴۰٪	۰/۹۸۸	۰/۹۹۶
فراپردازان آروند امید	۱/۴۳٪	۴/۸۲٪	۰/۳۰۰	۰/۲۹۶
فن آوا کارت	۳/۲۴٪	۴/۹۹٪	۰/۶۳۹	۰/۶۴۹
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۳۶٪	۱۱/۱۲٪	۱/۰۰۸	۱/۰۲۲

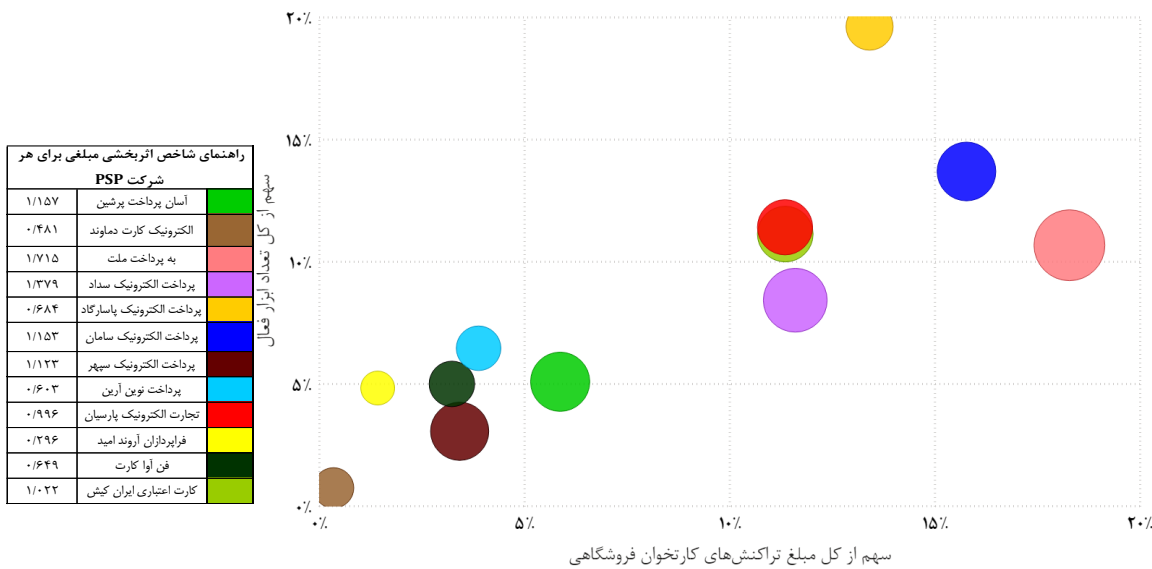
در بهمن ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک سپهر" و "کارت اعتباری ایران کیش" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته‌اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ به این معناست که جذب مجموع مبلغ تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر مبلغ تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی در بهمن ماه ۱۴۰۱ نسبت به ماه گذشته در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با ۰/۰۳۹ واحد کاهش گزارش می‌شود. این امر به دلیل کاهش سهم تعداد پایانه‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی و سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان

فروشگاهی آن ارزیابی می‌شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم مبلغی تراکنش‌های کارتخوان- های فروشگاه‌های شرکت‌ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه‌های آنها، شاخص مذکور در هر یک از شرکت‌های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره بهمن ۱۴۰۱ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آنها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آنها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده‌است.

شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP- بهمن ۱۴۰۱

اثر بخشی مبلغ هریک از شرکت‌ها در کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده نحوه جایابی کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۳۳} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثر بخشی مبلغ به ازای سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌ها را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در بهمن ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

^{۳۳} با حداقل یک تراکنش در ماه.

گزارش اقتصادی شاپرک

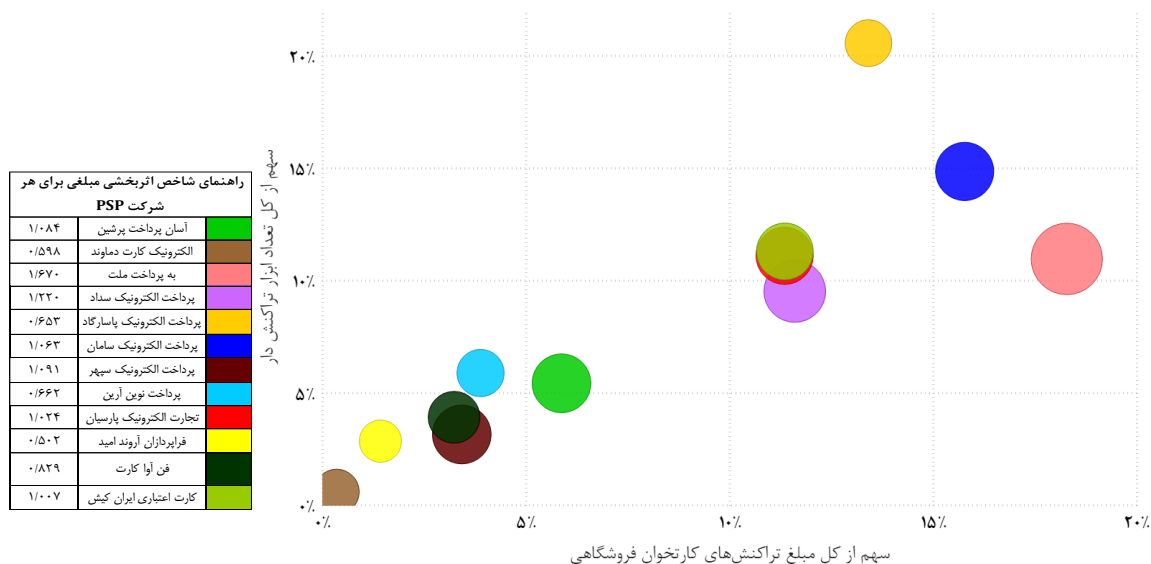
جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - دی و بهمن ۱۴۰۱

شرکت	کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		اثربخشی کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	
	سهام از کل مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار	سهام از کل تعداد ابزار	دی	بهمن
آسان پرداخت پرشین	۵/۸۸٪	۵/۴۲٪	۱/۰۶۹	۱/۰۸۴
الکترونیک کارت دماوند	۰/۳۵٪	۰/۵۹٪	۰/۶۰۹	۰/۵۹۸
به پرداخت ملت	۱۸/۲۹٪	۱۰/۹۵٪	۱/۶۷۵	۱/۶۷۰
پرداخت الکترونیک سداد	۱۱/۶۰٪	۹/۵۱٪	۱/۲۷۴	۱/۲۲۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۳/۴۱٪	۲۰/۵۵٪	۰/۶۵۶	۰/۶۵۳
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۷۸٪	۱۴/۸۴٪	۱/۰۴۵	۱/۰۶۳
پرداخت الکترونیک سپهر	۳/۴۳٪	۳/۱۴٪	۱/۰۸۳	۱/۰۹۱
پرداخت نوین آراین	۳/۸۹٪	۵/۸۷٪	۰/۶۶۴	۰/۶۶۲
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۱/۳۵٪	۱۱/۰۹٪	۱/۰۰۶	۱/۰۲۴
فراپردازان آروند امید	۱/۴۳٪	۲/۸۴٪	۰/۵۰۹	۰/۵۰۲
فن آوا کارت	۳/۲۴٪	۳/۹۱٪	۰/۸۰۶	۰/۸۲۹
کارت اعتباری ایران کیش	۱۱/۳۶٪	۱۱/۲۸٪	۰/۹۹۶	۱/۰۰۷

در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار شرکت‌های "فراپردازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سداد" و "الکترونیک کارت دماوند" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز در شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" با کاهش ۰/۰۵۴ واحدی مشاهده می‌شود. چرا که سهم تعداد پایانه‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار افزایش و در مقابل سهم مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار همراه بوده است.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد

مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتهخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP- بهمن ۱۴۰۱

شکل ۴-۷، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره بهمن ۱۴۰۱ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۳-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سداد" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "پرداخت الکترونیک سامان" و "آسان پرداخت پرشین" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغی کارتهخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۹ این شاخص در بهمن ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

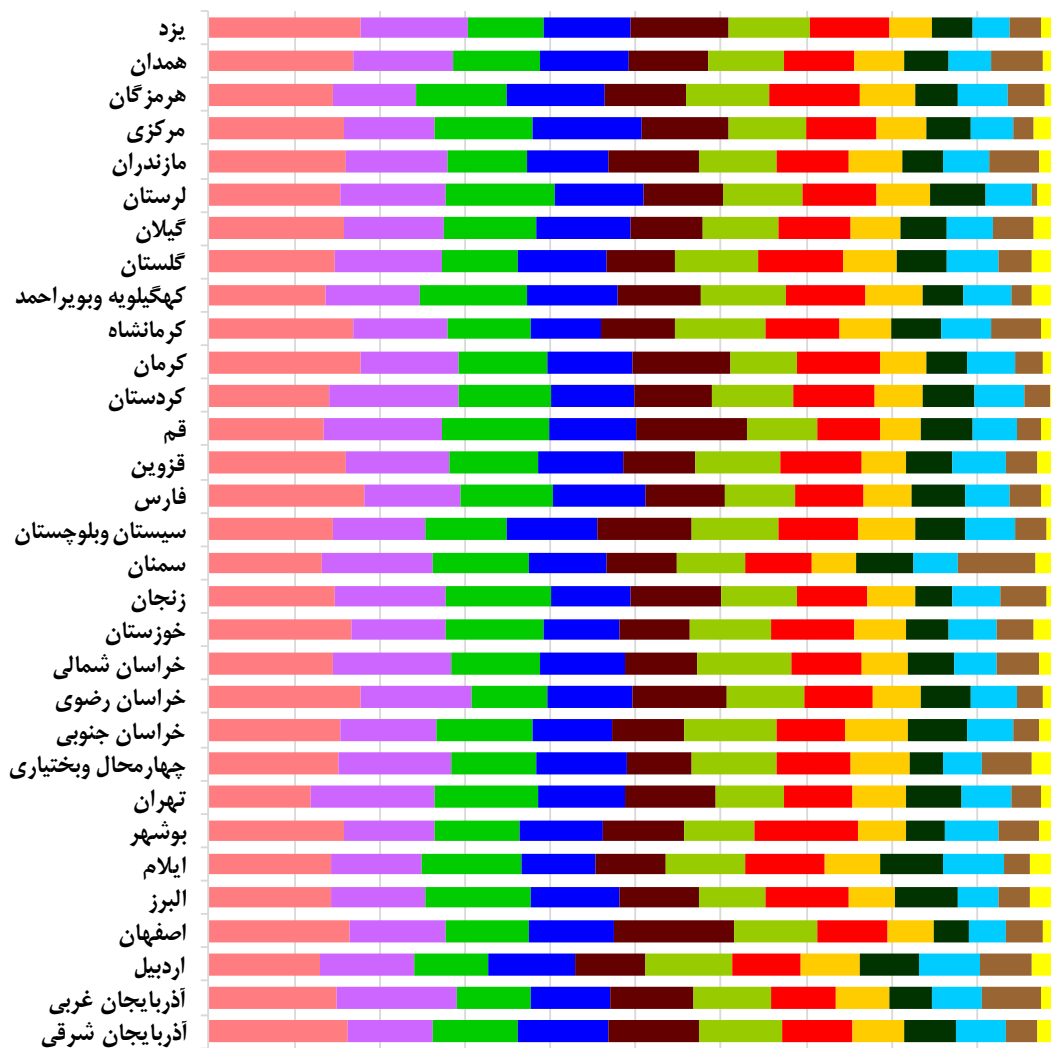
گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - بهمن ۱۴۰۱

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت هموند	بد پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت نوین آریا	تجارت الکترونیک پارسپان	فراپازار آوند امید	فن آوا کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۱/۱۹۳	-/۴۴۱	۱/۹۳۴	۱/۱۶۷	-/۷۳۳	۱/۲۵۵	۱/۲۷۰	-/۶۸۹	-/۹۸۱	-/۳۴۶	-/۷۱۶	۱/۱۳۹
آذربایجان غربی	۱/۰۵۴	-/۸۳۳	۱/۸۱۳	۱/۷۳۹	-/۷۷۳	۱/۱۳۴	۱/۱۹۵	-/۷۲۳	-/۹۱۹	-/۳۱۳	-/۶۰۴	۱/۰۹۷
اردبیل	۱/۰۲۳	-/۷۰۵	۱/۵۲۳	۱/۲۶۴	-/۸۰۱	۱/۱۸۰	-/۹۷۰	-/۸۲۲	-/۹۲۸	-/۴۲۰	-/۸۱۰	۱/۱۸۱
اصفهان	۱/۱۲۷	-/۴۷۲	۱/۸۷۹	۱/۲۹۱	-/۶۲۶	۱/۱۲۷	۱/۶۱۹	-/۵۱۵	-/۹۴۸	-/۲۷۲	-/۴۵۵	۱/۰۹۸
البرز	۱/۴۳۰	-/۴۱۸	۱/۶۵۹	۱/۲۸۷	-/۶۳۵	۱/۱۹۸	۱/۰۹۰	-/۵۵۲	۱/۱۱۰	-/۴۵۰	-/۸۵۳	-/۹۰۳
ایلام	۱/۱۹۹	-/۳۱۶	۱/۴۷۰	۱/۰۷۸	-/۶۶۱	-/۸۸۱	-/۸۳۰	-/۷۲۴	-/۹۵۵	-/۳۸۳	-/۷۴۷	-/۹۵۶
بوشهر	۱/۰۹۷	-/۵۳۳	۱/۷۴۱	۱/۱۸۳	-/۶۳۶	۱/۰۸۳	۱/۰۶۷	-/۶۸۷	۱/۳۲۶	-/۳۰۲	-/۴۹۵	-/۹۰۸
تهران	۱/۳۷۳	-/۴۱۱	۱/۶۳۳	۱/۳۴۲	-/۷۱۰	۱/۱۶۳	۱/۱۸۵	-/۶۶۳	-/۹۱۷	-/۲۷۰	-/۷۱۳	-/۸۹۸
چهارمحال و بختیاری	۱/۰۴۰	-/۶۲۱	۱/۵۸۵	۱/۴۰۰	-/۷۲۲	۱/۱۱۲	-/۸۰۱	-/۴۷۰	-/۹۱۲	-/۳۶۹	-/۴۱۶	۱/۰۳۳
خراسان جنوبی	۱/۱۷۷	-/۳۲۳	۱/۵۹۵	۱/۱۸۶	-/۷۶۵	-/۹۵۲	-/۸۷۸	-/۵۶۰	-/۸۳۰	-/۲۸۱	-/۷۱۳	۱/۱۴۶
خراسان رضوی	۱/۰۳۰	-/۳۴۹	۲/۰۵۳	۱/۴۷۷	-/۶۲۶	۱/۱۴۲	۱/۲۸۴	-/۶۱۷	-/۹۳۳	-/۲۶۳	-/۶۸۹	۱/۰۳۶
خراسان شمالی	۱/۱۴۰	-/۵۳۳	۱/۵۹۸	۱/۵۰۲	-/۶۰۶	۱/۰۸۴	-/۹۲۴	-/۵۴۴	-/۸۹۸	-/۳۰۶	-/۵۸۴	۱/۲۰۱
خوزستان	۱/۳۴۹	-/۴۹۲	۱/۹۸۵	۱/۲۹۴	-/۷۲۹	۱/۰۷۳	-/۹۷۰	-/۶۷۱	۱/۱۳۰	-/۴۰۸	-/۵۹۳	۱/۱۲۹
زنجان	۱/۳۷۵	-/۶۰۴	۱/۶۵۶	۱/۴۴۵	-/۶۳۹	۱/۰۴۰	۱/۱۸۱	-/۶۲۷	-/۹۰۷	-/۲۱۰	-/۴۷۳	۱/۰۱۱
سمنان	۱/۲۲۵	-/۱۰۰۸	۱/۴۶۲	۱/۴۴۷	-/۵۶۴	۱/۰۱۴	-/۹۲۱	-/۵۶۶	-/۸۷۰	-/۳۵۶	-/۷۴۰	-/۸۷۹
سیستان و بلوچستان	۰/۹۹۴	-/۳۹۰	۱/۴۹۰	۱/۱۲۱	-/۶۹۵	۱/۰۹۷	۱/۱۲۵	-/۵۹۹	-/۹۸۰	-/۱۸۳	-/۵۹۴	۱/۰۵۲
فارس	۱/۲۴۷	-/۴۴۰	۲/۱۱۶	۱/۳۱۶	-/۶۵۶	۱/۲۴۴	۱/۰۸۳	-/۶۱۲	-/۹۲۱	-/۲۷۷	-/۷۱۹	-/۹۶۷
قزوین	۱/۱۶۳	-/۳۹۵	۱/۷۷۹	۱/۳۳۵	-/۵۹۴	۱/۰۹۲	-/۹۵۰	-/۶۹۴	۱/۰۴۴	-/۳۲۷	-/۶۰۳	۱/۰۹۸
قم	۱/۴۴۱	-/۳۲۳	۱/۵۵۲	۱/۵۸۵	-/۵۴۴	۱/۱۶۵	۱/۴۸۶	-/۵۸۵	-/۸۳۰	-/۲۸۶	-/۷۱۴	-/۹۳۶
کردستان	۱/۲۰۴	-/۳۲۷	۱/۵۵۳	۱/۶۸۲	-/۶۳۸	۱/۰۷۲	۱/۰۱۹	-/۶۴۸	۱/۰۴۱	-/۱۶۴	-/۶۶۷	۱/۰۵۴
کرمان	۱/۱۳۶	-/۳۶۸	۱/۹۴۷	۱/۲۴۷	-/۶۰۸	۱/۰۹۸	۱/۲۵۸	-/۶۰۶	۱/۰۵۱	-/۲۳۷	-/۵۲۵	-/۸۵۴
کرمانشاه	۱/۰۹۰	-/۶۴۹	۱/۹۱۴	۱/۲۴۶	-/۶۸۷	-/۹۲۷	-/۹۹۴	-/۶۶۵	-/۹۵۷	-/۲۹۲	-/۶۶۵	۱/۲۰۰
کهگیلویه و بویراحمد	۱/۳۳۸	-/۲۴۵	۱/۴۶۴	۱/۱۶۹	-/۷۲۹	۱/۱۳۴	۱/۰۲۷	-/۶۰۴	-/۹۸۹	-/۳۸۸	-/۴۹۳	۱/۰۷۱
گلستان	۰/۹۸۲	-/۴۴۵	۱/۶۶۳	۱/۴۰۹	-/۶۹۲	۱/۱۸۱	-/۸۸۸	-/۶۷۹	۱/۱۳۷	-/۳۹۰	-/۶۶۴	۱/۱۰۳
گیلان	۱/۲۵۶	-/۵۷۷	۱/۸۵۶	۱/۳۸۹	-/۶۹۴	۱/۳۰۷	-/۹۷۷	-/۶۱۷	-/۹۹۹	-/۳۸۶	-/۶۴۱	۱/۰۴۷
لرستان	۱/۴۰۲	-/۰۷۹	۱/۶۸۷	۱/۳۶۴	-/۶۸۷	۱/۱۳۲	۱/۰۱۱	-/۵۹۶	-/۹۵۱	-/۳۲۱	-/۶۹۱	۱/۰۳۸
مازندران	۱/۱۰۹	-/۷۳۰	۱/۹۵۲	۱/۴۴۲	-/۷۴۰	۱/۱۵۶	۱/۲۷۵	-/۶۳۸	۱/۰۱۹	-/۳۱۵	-/۵۹۲	۱/۱۲۳
مرکزی	۱/۲۳۴	-/۲۷۱	۱/۷۳۳	۱/۱۵۳	-/۶۲۷	۱/۳۸۹	۱/۱۰۱	-/۵۲۹	-/۹۰۰	-/۳۶۲	-/۵۶۸	۱/۰۰۱
هرمزگان	۱/۰۹۹	-/۴۴۱	۱/۵۰۶	۱/۰۰۰	-/۶۵۹	۱/۱۸۲	-/۹۸۴	-/۶۰۶	۱/۰۹۱	-/۲۱۹	-/۵۲۱	۱/۰۰۷
همدان	۱/۲۱۰	-/۷۲۸	۱/۹۹۷	۱/۳۹۸	-/۶۸۲	۱/۲۲۹	۱/۰۸۹	-/۵۷۰	-/۹۹۰	-/۳۷۰	-/۶۲۸	۱/۰۴۸
یزد	۰/۹۳۳	-/۳۸۵	۱/۸۵۹	۱/۳۳۱	-/۵۲۸	۱/۰۶۸	۱/۱۹۴	-/۴۴۹	-/۹۶۷	-/۲۶۶	-/۵۰۳	۱/۰۱۲

همچنین شکل شاخص اثربخشی مبلغ کارتهای فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از

استانهای کشور در شکل ۴-۸ آمده است.

- به پرداخت ملت
- پرداخت الکترونیک سداد
- آسان پرداخت پرشین
- پرداخت الکترونیک سامان
- پرداخت الکترونیک سپهر
- کارت اعتباری ایران کیش
- تجارت الکترونیک پارسین
- پرداخت الکترونیک پاسارگاد
- فن آوا کارت
- پرداخت نوین آراین
- الکترونیک کارت دماوند
- فراپردازان آروند امید

شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - بهمن ۱۴۰۱

عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه های

۴-۳-۴-

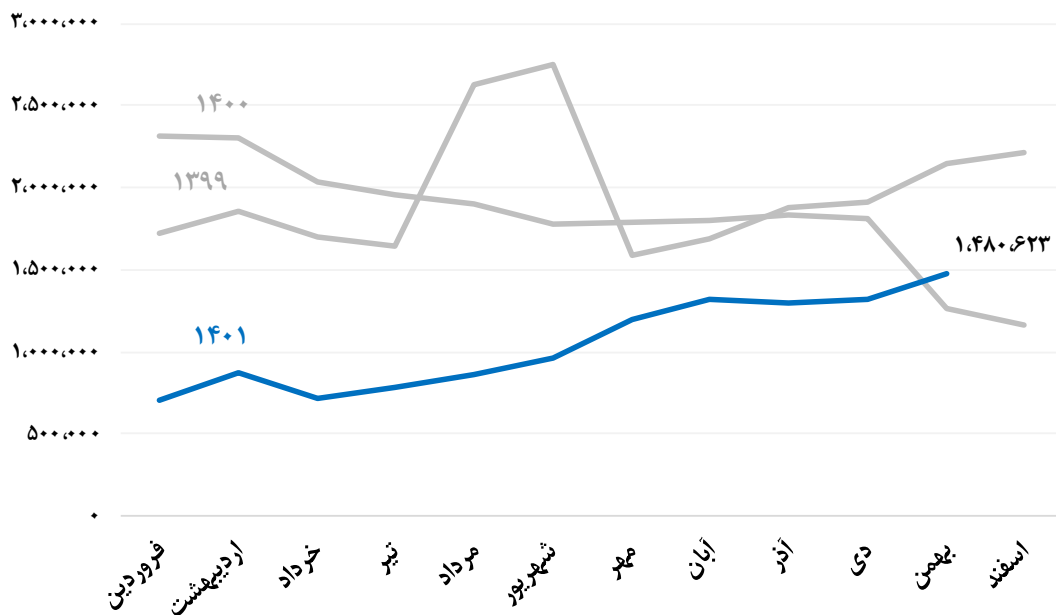
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه های، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه های کارتخوان در فروشگاه ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان های فروشگاه های کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان های فروشگاه های به دلیل ارزش نامیسی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت ها با بانک ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه ها و وجود کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان های فروشگاه های، آمار کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۳۴}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت ها در نصب جدید کارتخوان ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنا بر ماهیت فعالیت آن ها است.

^{۳۴} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی سه ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای بررسی روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۹ از ابتدای سال ۱۳۹۹ تا بهمن ماه ۱۴۰۱ رسم شده است.

شکل ۴-۹ روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۳۹۸ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش در بهمن ماه با تعداد ۱,۴۰۸,۶۲۳ عدد با افزایش ۱۲/۳۸ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۴۱ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در دی ماه تنها ۱/۴۵ درصد افزایش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاهی کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش‌های فعال سیستمی آن - بهمن ۱۴۰۱

نام شرکت	سهم مجموع تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت		اختلاف
	دی	بهمن	
آسان پرداخت پرشین	۹/۵۱٪	۱۰/۴۲٪	-۰/۹۱٪
الکترونیک کارت دماوند	۱۵/۰۲٪	۱۸/۸۰٪	-۳/۷۸٪
به پرداخت ملت	۱۲/۹۱٪	۱۳/۳۰٪	-۰/۳۹٪
پرداخت الکترونیک سداد	۷/۴۳٪	۷/۷۲٪	-۰/۲۹٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۰/۹۳٪	۱۱/۷۳٪	-۰/۸۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۷/۸۹٪	۸/۳۵٪	-۰/۴۶٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۸/۳۹٪	۱۳/۰۷٪	-۴/۶۸٪
پرداخت نوین آراین	۲۱/۰۳٪	۲۰/۷۷٪	-۰/۲۶٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۶/۲۸٪	۱۶/۴۷٪	-۰/۱۹٪
فراپردازان آروند امید	۳۳/۲۷٪	۴۹/۱۹٪	۱۵/۹۲٪
فن آوا کارت	۳۲/۲۶٪	۳۲/۵۱٪	-۰/۲۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۱۳/۱۰٪	۱۴/۵۹٪	-۱/۴۹٪
مجموع	۱۳/۹۶٪	۱۵/۴۱٪	-۱/۴۵٪

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه‌ی تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان‌های فعال سیستمی با افزایش ۱۵/۹۲ درصد، در شرکت "فراپردازان آروند امید" رخ داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با عددی برابر با ۴۹/۱۹ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می‌دهد. در مقابل آن، تنها ۷/۷۲ درصد از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" را کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می‌شوند.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۵} پذیرنده^{۲۶} و صادرکننده^{۲۷} در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ی پرداخته می‌شود.

۲۸

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارت‌ی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۵} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

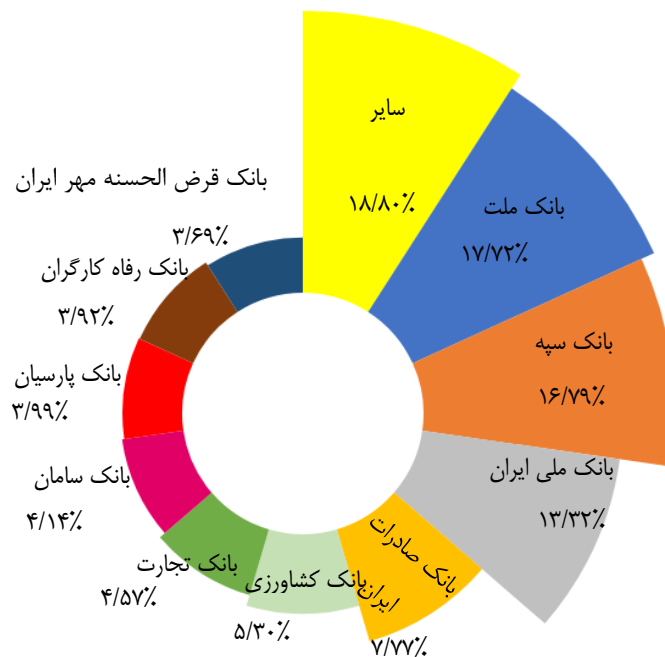
^{۲۶} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۷} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۸} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

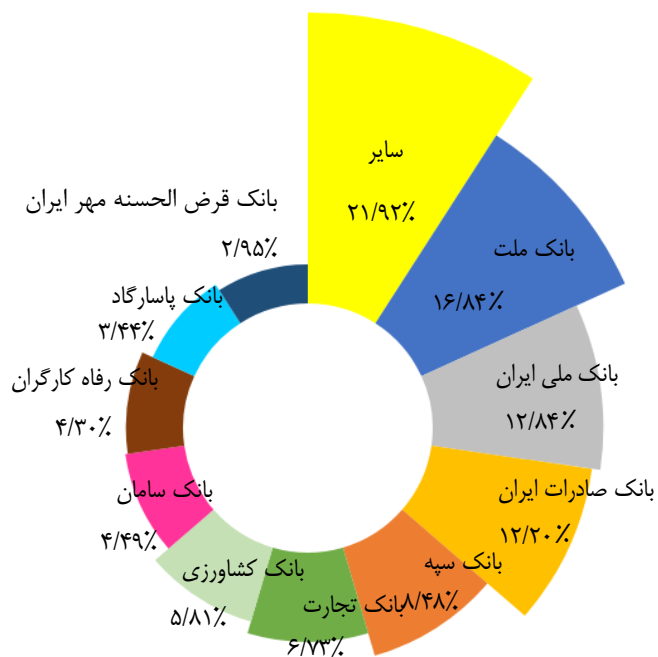
۱-۱-۵ سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپراک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ۱۴۰۱

همچنین شکل ۱-۵ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در بهمن ماه ۱۴۰۱ را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - بهمن ۱۴۰۱

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک ملت" با سهم ۱۷/۷۲ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و سهم ۱۶/۸۴ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، همچنان با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است.

۵-۱-۲- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای بهمن ماه ۱۴۰۱ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۵-۱ سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتهخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتهخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۱۸٪	۳/۱۴٪	۳/۳۷٪	۱/۳۱٪	۰/۷۵٪	۳/۰۳٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۵۰٪	۰/۶۴٪	۰/۰۰٪	۰/۵۵٪	۰/۵۳٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۵۶٪	۶/۷۴٪	۱۴/۴۱٪	۱/۳۹٪	۱۰/۳۳٪	۱۴/۳۵٪
۴	بانک پارسیان	۴/۰۱٪	۵/۰۱٪	۱/۱۰٪	۲/۷۳٪	۳/۲۳٪	۳/۳۵٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۲۶٪	۲/۲۲٪	۰/۰۰٪	۳/۱۳٪	۵/۲۶٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۴/۱۹٪	۱/۳۲٪	۰/۲۱٪	۶/۷۴٪	۶/۷۳٪	۰/۶۸٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۷۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۹۵٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۲٪	۵/۷۴٪	۰/۰۰٪	۰/۲۰٪	۷/۲۷٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۸٪	۱/۶۱٪	۰/۱۷٪	۰/۳۶٪	۰/۵۴٪	۰/۴۶٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۰۳٪	۱/۵۴٪	۴/۷۹٪	۴/۵۲٪	۳/۰۳٪	۴/۴۲٪
۱۲	بانک سامان	۴/۱۰٪	۶/۶۰٪	۰/۶۹٪	۳/۵۸٪	۹/۶۷٪	۱/۸۹٪
۱۳	بانک سپه	۱۸/۰۵٪	۳/۲۶٪	۱/۲۴٪	۹/۸۶٪	۰/۶۹٪	۰/۸۳٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۲۷٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۲٪	۰/۳۲٪	۰/۰۰٪	۰/۸۶٪	۳/۴۲٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۱۸٪	۰/۸۳٪	۰/۰۰٪	۱/۴۹٪	۰/۸۳٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۸/۳۸٪	۱/۴۱٪	۰/۰۰٪	۱۱/۷۶٪	۱۴/۸۶٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۱٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۶۴٪	۰/۹۵٪	۱۲/۹۷٪	۲/۱۶٪	۰/۱۷٪	۱۱/۷۰٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۹۷٪	۰/۴۲٪	۰/۵۸٪	۳/۴۵٪	۰/۱۲٪	۰/۹۵٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۱٪	۰/۳۷٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۴۶٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۳۱٪	۷/۷۸٪	۰/۰۲٪	۶/۶۰٪	۱/۳۵٪	۰/۰۵٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۶۳٪	۰/۱۶٪	۰/۰۱٪	۰/۶۴٪	۱/۲۷٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۸۲٪	۲/۴۴٪	۰/۰۰٪	۱/۳۵٪	۸/۹۴٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۱۱٪	۰/۱۱٪	۰/۰۲٪	۱/۲۱٪	۰/۳۳٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۶/۴۱٪	۲۰/۳۸٪	۵۵/۶۳٪	۱۷/۴۶٪	۱۲/۸۴٪	۵۴/۸۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۲/۷۹٪	۲۶/۸۲٪	۴/۷۸٪	۱۳/۸۵٪	۷/۱۴٪	۳/۳۹٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۲۸٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪	۲/۴۵٪	۰/۰۴٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۹٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪	۰/۴۷٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۶٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بانک‌های " سپه "، " ملت "، " ملی ایران " و " صادرات ایران "
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های " ملی ایران "، " ملت "، " کشاورزی " و " آینده "
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های " ملت "، " آینده "، " قرض الحسنه رسالت " و " رفاه کارگران "
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بانک‌های " ملت "، " ملی ایران "، " صادرات ایران " و " سپه "
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به بانک‌های " صادرات ایران "، " ملت "، " آینده " و " سامان "
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به بانک‌های " ملت "، " آینده "، " قرض الحسنه رسالت " و " رفاه کارگران "

تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۵ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - سپهمن ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کارخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱	بانک اقتصاد نوین	۸۰/۵۱٪	۱۲/۵۱٪	۶/۹۸٪	۹۰/۵۱٪	۹/۰۹٪	۰/۴۰٪
۲	بانک ایران زمین	۹۳/۰۳٪	۶/۹۷٪	۰/۰۰٪	۸۵/۶۵٪	۱۴/۳۵٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۶۵/۱۷٪	۱۶/۴۹٪	۱۸/۳۴٪	۴۳/۱۵٪	۵۶/۰۰٪	۰/۸۵٪
۴	بانک پارسیان	۹۲/۴۸٪	۶/۷۵٪	۰/۷۷٪	۸۲/۷۱٪	۱۷/۱۰٪	۰/۱۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۹۶/۱۸٪	۳/۸۲٪	۰/۰۰٪	۷۷/۳۱٪	۲۲/۶۹٪	۰/۰۰٪
۶	بانک تجارت	۹۸/۳۳٪	۱/۵۵٪	۰/۱۳٪	۸۵/۱۳٪	۱۴/۸۶٪	۰/۰۲٪
۷	بانک توسعه تعاون	۹۹/۸۲٪	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۹۸/۵۸٪	۱/۴۲٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۹۹/۱۰٪	۰/۹۰٪	۰/۰۰٪	۹۹/۴۱٪	۰/۵۹٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۲۶/۰۶٪	۷۳/۹۴٪	۰/۰۰٪	۱۳/۵۴٪	۸۶/۴۶٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۷۳/۷۱٪	۳۴/۹۰٪	۱/۳۹٪	۷۹/۲۶٪	۲۰/۵۴٪	۰/۱۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۴۸٪	۲/۱۱٪	۳/۴۱٪	۸۹/۳۵٪	۱۰/۴۸٪	۰/۱۷٪
۱۲	بانک سامان	۹۰/۹۸٪	۸/۵۶٪	۰/۴۷٪	۶۷/۹۲٪	۳۲/۰۱٪	۰/۰۷٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۷۵٪	۱/۰۴٪	۰/۲۱٪	۹۸/۷۸٪	۱/۲۱٪	۰/۰۲٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۶۴٪	۰/۳۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۳۴٪	۰/۶۶٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۷/۰۱٪	۲/۹۹٪	۰/۰۰٪	۵۸/۹۶٪	۴۱/۰۴٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۹۶/۰۳٪	۳/۹۷٪	۰/۰۰٪	۹۱/۱۴٪	۸/۸۶٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۹/۰۳٪	۰/۹۷٪	۰/۰۰٪	۸۱/۹۲٪	۱۸/۰۸٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۸۸/۳۹٪	۱۱/۶۱٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۸۵/۴۳٪	۱/۷۹٪	۱۲/۷۷٪	۹۷/۶۵٪	۱/۳۴٪	۱/۰۱٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۸/۹۵٪	۰/۶۲٪	۰/۴۴٪	۹۹/۳۶٪	۰/۵۹٪	۰/۰۵٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۳/۵۸٪	۱۶/۴۳٪	۰/۰۱٪	۷۶/۱۳٪	۲۳/۸۸٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۲/۱۱٪	۷/۸۸٪	۰/۰۱٪	۹۶/۵۶٪	۳/۴۴٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۸/۵۲٪	۱/۴۴٪	۰/۰۴٪	۷۴/۳۷٪	۲۵/۶۳٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۵/۱۹٪	۱۴/۸۱٪	۰/۰۱٪	۴۶/۴۱٪	۵۳/۵۹٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۳۶٪	۰/۵۹٪	۰/۰۶٪	۹۵/۴۷٪	۴/۵۳٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۸۸/۶۷٪	۱۱/۳۳٪	۰/۰۰٪	۹۹/۰۲٪	۰/۹۸٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۸۵/۰۷٪	۶/۱۷٪	۸/۷۶٪	۸۸/۱۵٪	۱۱/۳۲٪	۰/۵۳٪
۲۸	بانک ملی ایران	۸۸/۲۰٪	۱۰/۸۰٪	۱/۰۰٪	۹۱/۷۰٪	۸/۲۶٪	۰/۰۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۸۴٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪	۹۹/۶۹٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۱۸٪	۰/۸۲٪	۰/۰۰٪	۹۷/۹۶٪	۲/۰۴٪	۰/۰۰٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۹۹/۹۹٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۹۹/۹۷٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در بهمن ماه ۱۴۰۱ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک آینده" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک ملت" و "بانک اقتصاد نوین" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.
- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در بهمن ماه ۱۴۰۱ در تراکنش‌های بانک‌ها، به بانک "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن، بانک‌های "بانک دی"، "بانک آینده" و "بانک کارآفرین" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در بهمن ماه بانک‌های "بانک اقتصاد نوین" و "بانک خاورمیانه" در کل به ترتیب ۱/۳۵ و ۰/۴۲ درصد تعداد تراکنش‌های کارت‌های شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت‌های در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

گزارش اقتصادی شاپرک

در جدول ۳-۵ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۳-۵ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - بهمن ۱۴۰۱

ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی		کارتخوان فروشگاهی		نام بانک پذیرنده	ردیف
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i		
۱۱	۳	۱۰	۳	۱	۱	بانک اقتصاد نوین	۱
۰	۰	۰	۱	۰	۰	بانک ایران زمین	۲
۲۰۸	۱۴	۴۵	۷	۲	۲	بانک آینده	۳
۱	۱	۲۵	۵	۱۶	۴	بانک پارسیان	۴
۰	۰	۵	۲	۱۱	۳	بانک پاسارگاد	۵
۰	۰	۲	۱	۲۴	۵	بانک تجارت	۶
۰	۰	۰	۰	۱	۱	بانک توسعه تعاون	۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک توسعه صادرات ایران	۸
۰	۰	۳۳	۶	۰	۰	بانک خاورمیانه	۹
۰	۰	۳	۲	۰	۰	بانک دی	۱۰
۲۳	۵	۲	۲	۱۶	۴	بانک رفاه کارگران	۱۱
۰	۱	۴۴	۷	۱۷	۴	بانک سامان	۱۲
۲	۱	۱۱	۳	۳۲۶	۱۸	بانک سپه	۱۳
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک سرمایه	۱۴
۰	۰	۰	۰	۰	۱	بانک سینا	۱۵
۰	۰	۱	۱	۱	۱	بانک شهر	۱۶
۰	۰	۲	۱	۷۰	۸	بانک صادرات ایران	۱۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک صنعت و معدن	۱۸
۱۶۸	۱۳	۱	۱	۷	۳	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۹
۰	۱	۰	۰	۱۶	۴	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک کارآفرین	۲۱
۰	۰	۶۱	۸	۲۸	۵	بانک کشاورزی	۲۲
۰	۰	۰	۰	۰	۱	بانک گردشگری	۲۳
۰	۰	۶	۲	۱	۱	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۲۴
۰	۰	۰	۰	۱	۱	بانک مسکن	۲۵
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک مشترک ایران - ونزونلا	۲۶
۳,۰۹۴	۵۶	۴۱۶	۲۰	۲۶۹	۱۶	بانک ملت	۲۷
۲۳	۵	۷۲۰	۲۷	۱۶۴	۱۳	بانک ملی ایران	۲۸
۰	۰	۰	۰	۵	۲	شرکت دولتی پست بانک	۲۹
۰	۰	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری توسعه	۳۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری ملل	۳۱
۰	۰	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری نور	۳۲
۳,۵۳۱	-	۱,۳۸۵	-	۹۷۸	-	شاخص هرفیندال - هیرشمن	

ملاحظه می‌شود که در بهمن ماه ۱۴۰۱، شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳،۵۳۱ به دست آمده است (بالاتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۴-۴ همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. برای این شاخص در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱،۳۸۵ حاصل شده است (بین ۱۰۰۰ تا ۱۸۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز ملایم در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. لذا سایر بانک‌های پذیرنده در بازار این ابزار نسبت به بازار ابزار پذیرش موبایلی سهم بالاتر و قابل توجهی از بازار را در اختیار دارند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۹۷۸ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۴-۴، این رقم مبین وجود تمرکز رقابتی در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در بهمن ماه ۱۴۰۱ نسبت به دی ماه در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - دی و بهمن ۱۴۰۱

شاخص H-H	کارتخوان فروشگاه‌های			ابزار پذیرش اینترنتی			ابزار پذیرش موبایلی		
	دی ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	اختلاف	دی ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	اختلاف	دی ۱۴۰۱	بهمن ۱۴۰۱	اختلاف
۹۸۵	۹۷۸	-۶	۱،۳۸۹	۱،۳۸۵	-۴	۲،۵۵۰	۳،۵۳۱	۹۸۱	

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌ای، در کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش اینترنتی کاهش یافته است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در بهمن ماه ۱۴۰۱، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۴۱،۴۴۷،۷۷۹ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۳۳،۸۰۶،۰۳۹ عدد و سهم تعدادی ۹۴/۶۰ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۶۸۳،۴۳۴ عدد و سهم ۰/۴۸ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

۳۰ کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سوئیچ شاپرک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کاردتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

Debit card^{۳۱}

Credit card^{۳۲}

Prepaid^{۳۳}

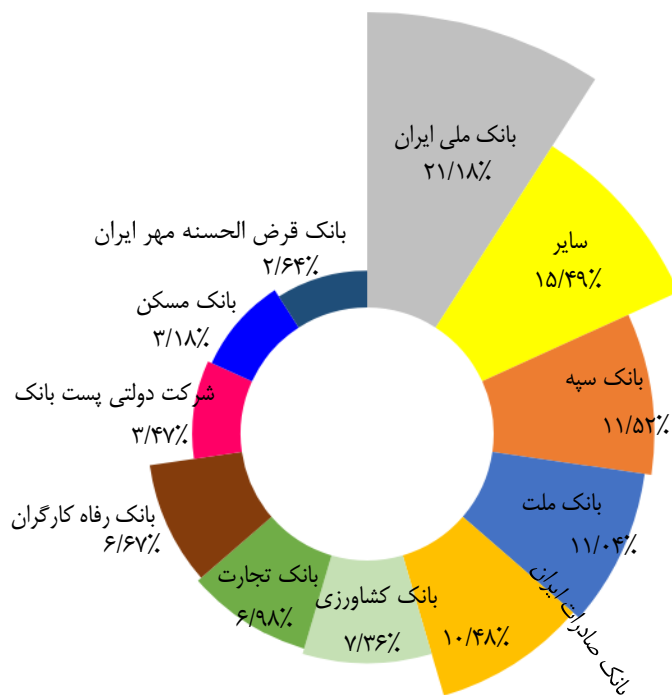
جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ۱۴۰۱

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
۱۴۰۱/۱۰	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶.۳۳۳.۱۸۶	۶۵۵.۱۸۹	۱۳۶.۱۴۶۶۵۹	۱۴۳.۱۳۵.۰۳۴
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۴۲٪	۰/۴۶٪	۹۵/۱۲٪	-
۱۴۰۱/۱۱	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶.۹۵۸.۳۰۶	۶۸۳.۴۳۴	۱۳۳.۸۰۶.۰۳۹	۱۴۱.۴۴۷.۷۷۹
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۹۲٪	۰/۴۸٪	۹۴/۶۰٪	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		۹/۸۷٪	۴/۳۱٪	-۱/۷۲٪	-۱/۱۸٪

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در بهمن ماه ۱۴۰۱ نسبت به دی ماه، ۱/۱۸ درصد رشد منفی داشته و نرخ رشد تنها در دسته کارت برداشت منفی بوده است.

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی بهمن ماه ۱۴۰۱ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۲ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - بهمن ۱۴۰۱

ملاحظه می‌شود که در بهمن ماه ۱۴۰۱ بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۳-۲-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای بهمن ماه ۱۴۰۱ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "شرکت دولتی پست بانک"، "تجارت" و "صادرات ایران"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "سپه"، "ملت" و "صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "پارسیان" و "سپه" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - بهمن ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۱۲٪	۰/۸۳٪	۱/۳۰٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۰۸٪	۰/۴۴٪	۰/۷۴٪
۳	بانک آینده	۰/۷۱٪	۱/۵۲٪	۱/۹۵٪
۴	بانک پارسیان	۰/۳۱٪	۱/۴۵٪	۱۰/۸۴٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۱٪	۲/۰۱٪	۳/۰۹٪
۶	بانک تجارت	۳/۲۷٪	۷/۰۱٪	۶/۷۵٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۷۰٪	۰/۹۶٪	۰/۷۷٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۹٪	۰/۰۶٪	۰/۰۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۱۸٪	۰/۴۹٪	۰/۳۴٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۶/۸۴٪	۴/۲۱٪
۱۲	بانک سامان	۰/۷۷٪	۱/۷۷٪	۳/۰۲٪
۱۳	بانک سپه	۰/۸۳٪	۱۱/۶۸٪	۹/۵۵٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۰/۲۰٪	۰/۳۲٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۹٪	۰/۶۷٪	۱/۷۶٪
۱۶	بانک شهر	۰/۰۴٪	۱/۴۹٪	۸/۶۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۲/۱۸٪	۱۰/۷۱٪	۶/۸۸٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۹٪	۰/۰۲٪	۰/۰۵٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۱/۵۶٪	۱/۵۰٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۲/۶۳٪	۳/۲۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۰٪	۰/۱۰٪	۰/۳۸٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۷/۵۷٪	۳/۹۵٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۱۹٪	۰/۲۷٪	۰/۴۳٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۳/۲۸٪	۱/۵۶٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک ملت	۰/۶۵٪	۱۱/۰۶٪	۱۱/۶۵٪
۲۸	بانک ملی ایران	۸۲/۹۴٪	۲۱/۲۱٪	۱۴/۴۲٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۵/۱۱٪	۳/۵۶٪	۱/۵۶٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۰/۳۳٪	۰/۴۳٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۰۲٪	۰/۲۹٪	۰/۶۴٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر سه نوع کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۱/۲۱ درصد، ۸۳/۹۴ درصد و ۱۴/۴۳ درصد متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای بهمن ماه ۱۴۰۱ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - بهمن ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۰۷٪	۹۲/۴۰٪	۷/۵۴٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۰۸٪	۹۱/۸۴٪	۸/۰۸٪
۳	بانک آینده	۰/۲۲٪	۹۳/۵۲٪	۶/۲۶٪
۴	بانک پارسیان	۰/۰۸٪	۷۱/۹۶٪	۲۷/۹۶٪
۵	بانک پاسارگاد	۰/۰۰٪	۹۲/۵۸٪	۷/۴۱٪
۶	بانک تجارت	۰/۲۳٪	۹۵/۰۲٪	۴/۷۶٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۳۶٪	۹۵/۶۵٪	۴/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۹۲/۲۳٪	۷/۷۷٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۶۶٪	۹۵/۸۲٪	۳/۵۲٪
۱۰	بانک دی	۰/۱۸٪	۹۶/۳۴٪	۳/۴۸٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۰۰٪	۹۶/۹۰٪	۳/۱۰٪
۱۲	بانک سامان	۰/۲۰٪	۹۱/۶۷٪	۸/۱۳٪
۱۳	بانک سپه	۰/۰۴٪	۹۵/۸۹٪	۴/۰۸٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۰۰٪	۹۲/۲۴٪	۷/۷۶٪
۱۵	بانک سینا	۰/۴۶٪	۸۷/۵۹٪	۱۱/۹۶٪
۱۶	بانک شهر	۰/۰۱٪	۷۶/۹۰٪	۲۳/۰۹٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۰/۱۰٪	۹۶/۶۷٪	۳/۲۳٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۱/۷۹٪	۸۷/۵۳٪	۱۰/۶۸٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۰۰٪	۹۵/۲۵٪	۴/۷۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰/۰۰٪	۹۳/۹۹٪	۶/۰۱٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۱٪	۸۲/۹۸٪	۱۷/۰۱٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۰۰٪	۹۷/۳۶٪	۲/۶۴٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۳۳٪	۹۱/۹۷٪	۷/۷۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۳/۹۰٪	۲۶/۱۰٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۰۰٪	۹۷/۵۹٪	۲/۴۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۸/۷۵٪	۵۵/۵۹٪	۳۵/۶۷٪
۲۷	بانک ملت	۰/۰۳٪	۹۴/۷۸٪	۵/۱۹٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱/۹۲٪	۹۴/۷۴٪	۳/۳۵٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۰/۷۱٪	۹۷/۰۷٪	۲/۲۲٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۰۰٪	۹۳/۷۳٪	۶/۲۷٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۰۴٪	۸۹/۵۸٪	۱۰/۳۸٪

همانگونه که ملاحظه می‌شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم (در اغلب بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

۵-۲-۵ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک اندازه‌گیری و بررسی می‌شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک‌ها در صادر نمودن انواع کارت‌های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش‌دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - بهمن ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۰	۰	۱	۱	۱	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۰	۱	۲	۲	۲	۲
۴	بانک پارسیان	۰	۰	۲	۱	۱۱	۱۱
۵	بانک پاسارگاد	۰	۰	۴	۲	۳	۱۰
۶	بانک تجارت	۱۱	۳	۴۹	۷	۷	۴۶
۷	بانک توسعه تعاون	۰	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰	۰	۴۷	۷	۴	۱۸
۱۲	بانک سامان	۱	۱	۳	۲	۳	۹
۱۳	بانک سپه	۱	۱	۱۳۶	۱۲	۱۰	۹۱
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۰	۱	۰	۱	۲	۳
۱۶	بانک شهر	۰	۰	۲	۱	۹	۷۴
۱۷	بانک صادرات ایران	۵	۲	۱۱۵	۱۱	۷	۴۷
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰	۰	۲	۲	۱	۲
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۰	۰	۷	۳	۳	۱۰
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۰	۰	۵۷	۸	۴	۱۶
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۰	۰	۱۱	۳	۲	۲
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۰	۱	۱۲۲	۱۱	۱۲	۱۳۶
۲۸	بانک ملی ایران	۷۰۴۶	۸۴	۴۵۰	۲۱	۱۴	۲۰۸
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲۶	۵	۱۳	۴	۲	۲
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۱	۰
	شاخص هرفیندال- هیرشمن	۷۰۹۱	-	۱,۰۲۶	-	۷۹۹	-

ملاحظه می‌شود که در این ماه، شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در دسته کارت‌های "هدیه و بن کارت" کاهشی بوده است. همانگونه که در جدول ۵-۹ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" همچنان در طبقه "تمرکز بالا" قرار گرفته است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در بهمن ماه ۱۴۰۱ نسبت به دی ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده- دی و بهمن ۱۴۰۱

کارت هدیه و بن کارت			کارت برداشت			کارت اعتباری			HHI
اختلاف	بهمن	دی	اختلاف	بهمن	دی	اختلاف	بهمن	دی	
-۱۷	۷۹۹	۸۱۷	-۱۲	۱,۰۲۶	۱,۰۳۸	-۴۶	۷,۰۹۱	۷,۱۳۷	شاخص HHI

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹ ملاحظه می‌شود که در این ماه، میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در دسته کارت‌های بانکی تراکنش‌دار، در بهمن ماه در حوزه کارت‌های اعتباری، برداشت و هدیه و بن کارت کاهشی بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

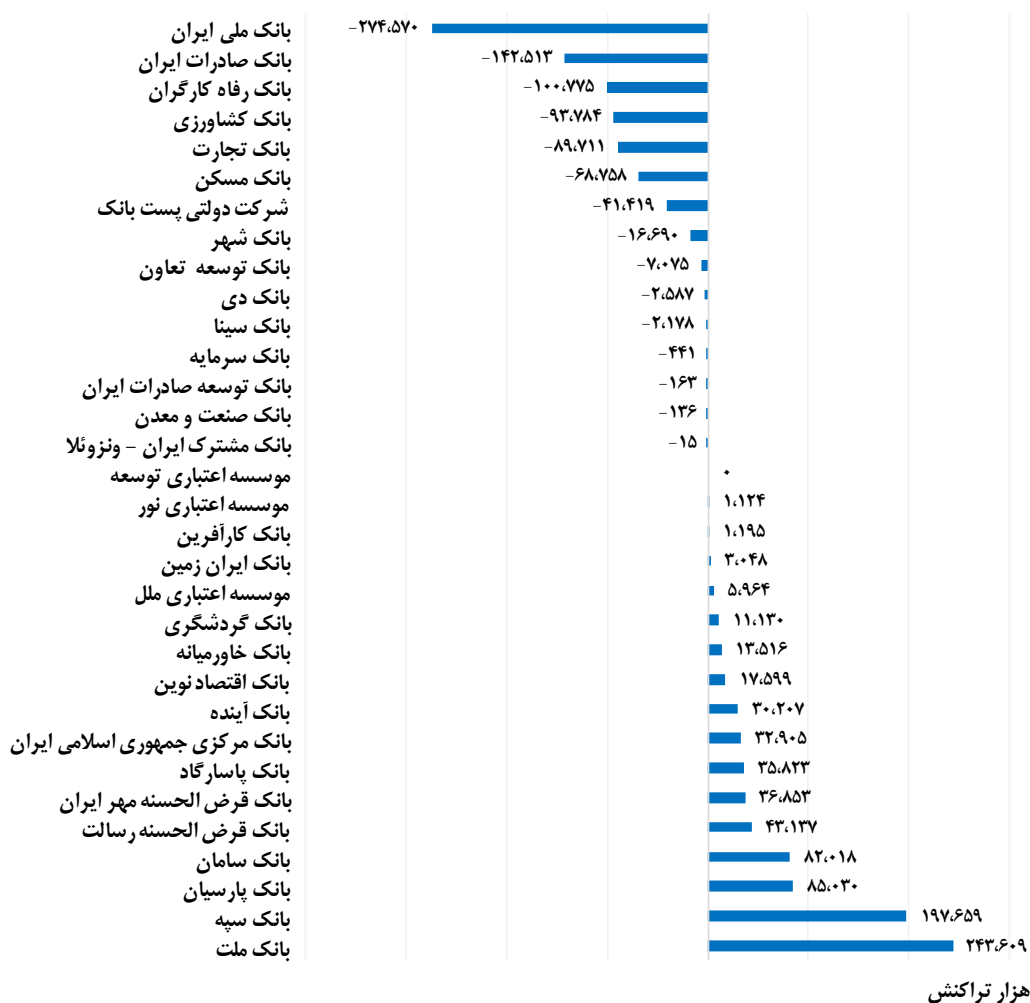
در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - بهمن ۱۴۰۱

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۸٪	۱/۳۵٪	۱/۰۶٪	۱/۲۳٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۱٪	۰/۴۹٪	۰/۵۳٪	۰/۵۵٪
۳	بانک آینده	۱/۳۹٪	۲/۱۹٪	۲/۱۲٪	۲/۷۴٪
۴	بانک پارسیان	۱/۷۱٪	۳/۹۹٪	۲/۱۸٪	۲/۸۱٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۱۵٪	۳/۱۱٪	۲/۵۸٪	۳/۴۴٪
۶	بانک تجارت	۶/۹۶٪	۴/۵۷٪	۶/۴۸٪	۶/۷۳٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۱٪	۰/۷۳٪	۰/۸۷٪	۰/۸۲٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۶٪	۰/۴۲٪	۰/۰۵٪	۱/۲۵٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۲٪	۰/۳۵٪	۰/۴۴٪	۰/۳۹٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۶/۶۱٪	۳/۹۲٪	۵/۰۶٪	۴/۳۰٪
۱۲	بانک سامان	۱/۹۴٪	۴/۱۴٪	۲/۱۵٪	۴/۴۹٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۵۱٪	۱۶/۷۹٪	۱۰/۴۲٪	۸/۴۸٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۷٪	۰/۲۲٪	۰/۲۳٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۴٪	۰/۵۸٪	۰/۷۳٪	۱/۲۴٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۷٪	۱/۱۳٪	۱/۹۱٪	۱/۳۹٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۱/۵۸٪	۷/۷۷٪	۱۱/۶۰٪	۱۲/۲۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۲٪	۰/۰۳٪	۰/۱۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۶۸٪	۲/۸۳٪	۲/۳۰٪	۱/۸۸٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲/۷۰٪	۳/۶۹٪	۳/۴۹٪	۲/۹۵٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۲٪	۰/۱۴٪	۰/۲۹٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۸۰٪	۵/۳۰٪	۶/۸۱٪	۵/۸۱٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۹٪	۰/۵۸٪	۰/۴۷٪	۰/۷۳٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۸۸٪	۰/۰۱٪	۲/۴۸٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۸۷٪	۱/۰۳٪	۲/۴۴٪	۱/۰۷٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۱/۲۱٪	۱۷/۷۲٪	۱۴/۳۷٪	۱۶/۸۴٪
۲۸	بانک ملی ایران	۲۰/۶۶٪	۱۳/۳۲٪	۱۸/۱۹٪	۱۲/۸۴٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۲۰٪	۲/۰۹٪	۲/۷۰٪	۲/۰۸٪
۳۰	موسسه اعتباری توسعه	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۳۱	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۰٪	۰/۴۶٪	۰/۳۴٪	۰/۴۱٪
۳۲	موسسه اعتباری نور	۰/۲۴٪	۰/۲۷٪	۰/۲۶٪	۰/۲۲٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در بهمن ماه ۱۴۰۱ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران"، "سپه" و "ملت" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه" و بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به بانک‌های "ملت"، "سپه"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه" تعلق داشته است.

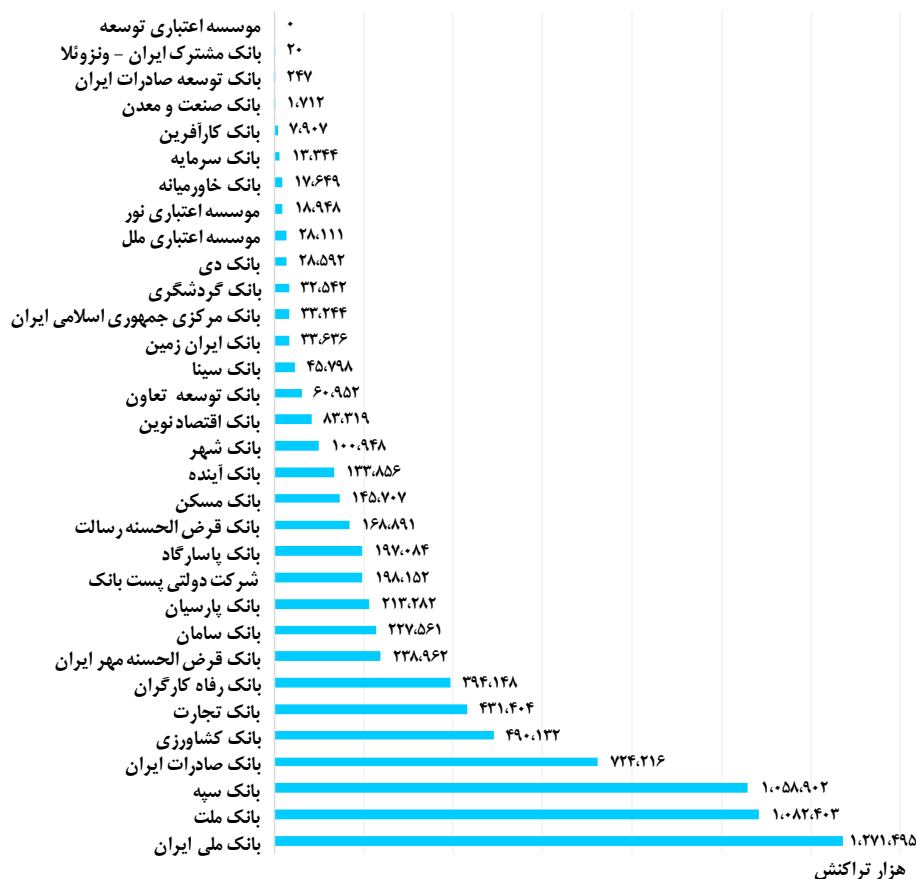
در ادامه شکل ۴-۵ نشان دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در شکل نمایش داده شده است.

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۴۰۱

بر اساس این شکل، سه بانک "ملت"، "سپه" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند. شکل ۵-۴ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سویی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از کل تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور به دست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک به دست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

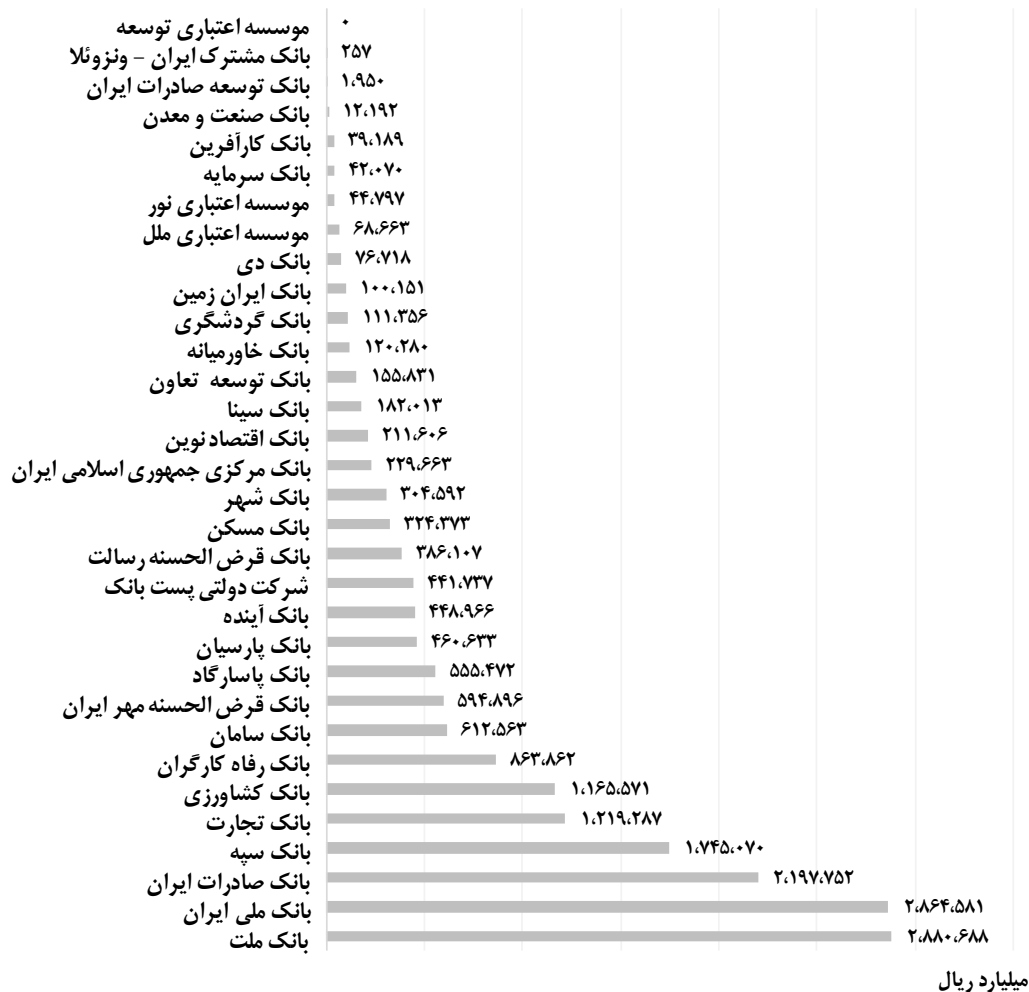
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۴۰۱

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد سه بانک "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و بانک‌های "موسسه اعتباری توسعه"، "مشترک ایران-ونزوئلا"، "توسعه صادرات ایران" و "صنعت و معدن" کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به‌وسیله‌ی کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

^{۳۴} Turnover

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریزوجه مربوط به دادو سندهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

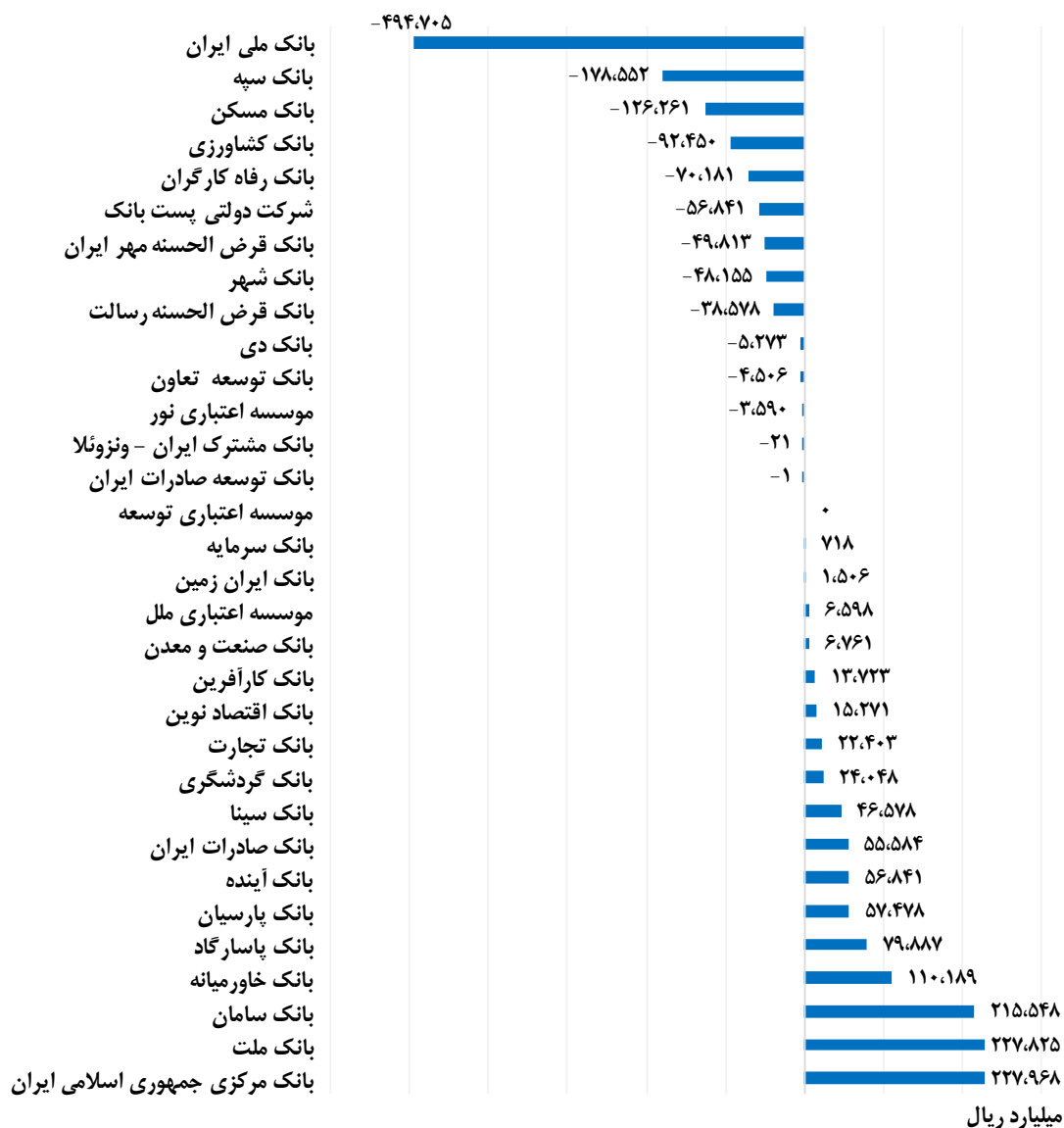
شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - بهمن ۱۴۰۱

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی بهمن ۱۴۰۱ در بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بوده و موسسه "اعتباری توسعه" و بانک "مشترک ایران-ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های

گزارش اقتصادی شاپرک

صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - بهمن ۱۴۰۱

بر اساس این شکل، بانک‌های "مرکزی جمهوری اسلامی"، "ملت" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهای ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" به سمت بانک‌های "بانک مرکزی"، "ملت" و "سامان" در حال انتقال است.

۴-۵- کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صدهزار ریال تراکنش

با توجه به پرداخت بخش عمده کارمزدهای شبکه پرداخت توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده، یکی از مهمترین چالش‌های بانک‌ها، حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت است. به جهت کمک به بانک‌ها در جهت تنظیم سیاست‌های ارتباطی با مشتریان و شرکت‌های PSP، لازم است تا این بانک‌ها استنباطی از وضعیت کلی صنعت و میزان کارمزدهای پرداختی در مقایسه با صنعت را داشته باشند.

در ادامه کارمزد پرداخت شده توسط بانک‌های پذیرنده و صادرکننده محاسبه می‌شود. شایان ذکر است که کارمزد تراکنش‌های خرید به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده، کارمزد تراکنش‌های قبض و شارژ به طور مستقیم توسط بانک صادرکننده و کارمزد تراکنش‌های مانده گیری توسط دارنده کارت پرداخت می‌گردد.

به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، در این بخش با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید و تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ که کارمزد آن به طور مستقیم به ترتیب توسط بانک پذیرنده و بانک صادرکننده پرداخت می‌شود، تمرکز شده و از محاسبه کارمزدهای پرداخت شده توسط دارنده کارت نظیر کارمزد مانده‌گیری، چشم‌پوشی شده است.

۴-۵-۱- کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صدهزار

ریال تراکنش خرید

از آنجا که برای تراکنش‌های خرید، کارمزد توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌گردد، شاخص انتخاب شده به منظور ارائه این اطلاعات، شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ

تراکنش پذیرش شده^۱ می‌باشد. در این بخش به منظور دقیق‌تر بودن محاسبه، با تاکید بر روی تراکنش‌های خرید که کارمزد آن به طور مستقیم توسط بانک پذیرنده پرداخت می‌شود، تمرکز شده است.

در جدول ۵-۱۱ تنها میزان کارمزد پرداختی هر بانک به ازای هر صد هزار ریال مبلغ تراکنش خرید محاسبه و ارائه گردیده است. همانطور که در این جدول مشاهده می‌گردد، به طور متوسط در بهمن ماه ۱۴۰۱، بانک‌های پذیرنده میزان ۷۵ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" با مبلغ ۳ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده کمترین و "بانک سپه" با مبلغ ۱۲۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های خرید، هم تعداد تراکنش‌ها و هم بازه مبلغی تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند یا به عبارتی مبلغ تراکنش بیشتری به ازای تعداد تراکنش مشابه با سایر بانک‌ها، از پذیرندگان خود دریافت کرده‌اند.

جدول ۵-۱۱ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید - بهمن ۱۴۰۱

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱	بانک توسعه صادرات ایران	۱۲۰
۲	بانک صنعت و معدن	۱۰۲
۳	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۱۰۱
۴	بانک کارآفرین	۹۸
۵	بانک آینده	۹۳
۶	بانک شهر	۹۳
۷	بانک تجارت	۷۹
۸	بانک سینا	۷۹
۹	بانک صادرات ایران	۷۸
۱۰	بانک دی	۷۷
۱۱	بانک پاسارگاد	۷۷
۱۲	بانک سرمایه	۷۵
۱۳	بانک ملت	۷۴
۱۴	بانک رفاه کارگران	۷۳

ردیف	بانک پذیرنده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش خرید
۱۵	بانک اقتصاد نوین	۷۳
۱۶	بانک توسعه تعاون	۷۲
۱۷	بانک کشاورزی	۷۱
۱۸	بانک خاورمیانه	۶۶
۱۹	بانک سامان	۶۶
۲۰	بانک ایران زمین	۶۳
۲۱	بانک ملی ایران	۶۰
۲۲	بانک گردشگری	۵۵
۲۳	شرکت دولتی پست بانک	۵۲
۲۴	بانک مسکن	۵۱
۲۵	بانک قرض الحسنه رسالت	۳۹
۲۶	موسسه اعتباری ملل	۳۸
۲۷	موسسه اعتباری نور	۳۲
۲۸	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۰
۲۹	بانک پارسیان	۹
۳۰	بانک سپه	۳
کارمزد پرداختی کل بانک‌های پذیرنده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش خرید		۷۵

به استناد جدول فوق، اختلاف متوسط کارمزد پرداختی بین بانک با کمترین و بیشترین متوسط، ۴۱.۵۰ برابر است. یعنی "بانک سپه" به نسبت هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید جذب شده ۴۱.۵۰ برابر "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کارمزد پرداخت کرده است. اختلاف متوسط کارمزد نشان می‌دهد که بانک‌هایی مثل "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار برای صاحبان حساب، اثربخش‌تر عمل نموده‌اند.

۵-۴-۲- کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، تنها کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید

شارژ تعریف شده است. در این بخش از گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای بهمن ماه ۱۴۰۱ محاسبه می‌گردد. در ادامه جدول ۵-۱۲ میزان کارمزد پرداختی هر بانک صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۵-۱۲ مبلغ کارمزد پرداختی بانک‌های صادرکننده به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ - بهمن ۱۴۰۱

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۱	شرکت دولتی پست بانک	۴۱۲
۲	بانک کشاورزی	۲۸۸
۳	بانک توسعه تعاون	۲۴۹
۴	بانک رفاه کارگران	۲۴۸
۵	بانک سینا	۲۳۶
۶	بانک ملی ایران	۲۱۹
۷	بانک صادرات ایران	۲۱۸
۸	بانک سپه	۲۰۷
۹	موسسه اعتباری ملل	۲۰۶
۱۰	بانک تجارت	۱۹۹
۱۱	موسسه اعتباری نور	۱۹۷
۱۲	بانک آینده	۱۹۲
۱۳	بانک ملت	۱۷۶
۱۴	بانک خاورمیانه	۱۶۹
۱۵	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۶۱
۱۶	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۵۲
۱۷	بانک اقتصاد نوین	۱۴۵
۱۸	بانک پارسیان	۱۳۱
۱۹	بانک سامان	۱۲۴
۲۰	بانک سرمایه	۱۱۵
۲۱	بانک دی	۱۱۱
۲۲	بانک گردشگری	۱۰۵
۲۳	بانک پاسارگاد	۱۰۱
۲۴	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۸۸
۲۵	بانک صنعت و معدن	۸۵

ردیف	بانک صادرکننده	نسبت کارمزد پرداختی به ازای هر ۱۰۰ هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ
۲۶	بانک مسکن	۷۹
۲۷	بانک ایران زمین	۵۶
۲۸	بانک کارآفرین	۵۵
۲۹	بانک شهر	۴۶
۳۰	بانک توسعه صادرات ایران	۴۴
کارمزد پرداختی کلی بانک صادرکننده به ازای هر تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ		۱۸۳

با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۸۳ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند.

در بهمن ماه ۱۴۰۱، "بانک توسعه صادرات ایران" با ۴۴ ریال و پس از آن "بانک شهر" و "بانک کارآفرین" به ترتیب با ۴۶ و ۵۵ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی "شرکت دولتی پست بانک" با مبلغ ۴۱۲ ریال و پس از آن به ترتیب "بانک کشاورزی" با مبلغ ۲۸۸ ریال و "بانک توسعه تعاون" با مبلغ ۲۴۹ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

با توجه به اینکه عامل موثر در پرداخت کارمزد تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ، تنها تعداد تراکنش‌ها هستند، به نظر می‌رسد که بانک‌هایی که نسبت کمتری کارمزد به ازای هر ۱۰۰،۰۰۰ ریال تراکنش را داشته‌اند، متوسط مبلغی بالاتری به ازای هر تراکنش نسبت به سایر بانک‌ها را تجربه کرده‌اند.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی بهمن ۱۴۰۱ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی بر خلاف شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت های الکترونیک کارت به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به آبان ۱۴۰۱ می باشد.

همچنین در این بخش روند تراکنش های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان تابستان ۱۴۰۱ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شهريور ماه شاپرک تحقق یافته می باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های بهمن ۱۴۰۱ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۳,۷۴۲ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۹,۲۳۱ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۲/۳۵ و ۹/۲۶ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در بهمن ۱۴۰۱ با رشد ۱/۷۳ درصدی به نزدیک به ۱۰,۵۰۶ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۹۱/۴۸ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۷/۳۴ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۱/۱۸ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های بهمن ۱۴۰۱ با ۹۱/۸۴ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۹/۲۳ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۶۰، هر ابزار پذیرش موبایلی ۸۴۵ متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۵۸ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۱۴ و ۶/۸۳ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲/۲۸ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۶۹۹ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۵۵۵ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۶۰/۵۲ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول بهمن ۱۴۰۱ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۵۵/۵۹ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بهمن ۱۴۰۱ به ترتیب در اختیار استان‌های مازندران، یزد و بوشهر می‌باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاه‌های نیز با ۸۰/۹۲ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می‌باشد.

شاخص دهکی بهمن ۱۴۰۱ در قیاس با دی، رشد ۵/۰۹ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۸۰- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می‌باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی بهمن ۱۴۰۱ نسبت به دی ماه به سبب افزایش ۷/۰۷ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و افزایش ۱/۸۹ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می‌باشد. بیشترین فراوانی تراکنشی در دامنه مبلغی در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۱۵۰،۰۰۰ ریال و در کارتخوان فروشگاه‌های در دامنه مبلغی ۲۵۰،۰۰۱ تا ۵۰۰،۰۰۰ ریال می‌باشد.

۸/۵۷ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های معادل ۲۹۴،۴۰۳،۶۳۸ تراکنش در بازه مبلغی ۱ تا ۵۰،۰۰۰ ریال، ۲۹/۹۶ درصد تراکنش‌ها معادل ۱،۰۲۹،۳۹۱،۳۲۷ تراکنش در بازه مبلغی ۵۰،۰۰۱ تا ۲۵۰،۰۰۰ ریال و ۵۷/۱۳ درصد معادل ۱،۹۶۳،۳۰۹،۹۵۲ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۵۰،۰۰۱ ریال می‌باشند.

بخش سوم: شاخص‌های این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه‌گیری شده‌اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنش‌ها، دسترس پذیری حس شده و نیز تراکنش‌های ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنش‌ها نشان می‌دهد که عمده‌ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروه‌های پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۱۲۲/۲۸ درصدی، ۲۰/۱۴ درصدی، ۳/۷۹ درصدی، ۸/۷۴ درصدی و ۷/۷۳ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده بهمن ۱۴۰۱ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۹۹ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه دی دارای رشد ۰/۰۰۰ درصدی و همچنین میزان دسترس‌پذیری محاسبه شده

به ازای شبکه پرداخت در بهمن ۱۴۰۱، ۹۹/۱۶ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در دی ماه رشد ۰/۰۹- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۲۰ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در بهمن ماه در مولفه‌ی مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" جایگاه نخست را به خود اختصاص داده است. مقایسه سهم مبلغی با گزارش دی ماه سال ۱۴۰۱ حکایت از آن دارد که در مولفه سهم مبلغی جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم مبلغی در دو ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و موبایلی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است، همچنین در ابزار پذیرش اینترنتی بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌ها مربوط به شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" می‌باشد.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری شرکت "فن آوا کارت" بالاترین سهم را در مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده است.

در ماه بهمن شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به دست آورده است. در این ماه شرکت "الکترونیک کارت دماوند" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در بهمن ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "به پرداخت ملت" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت

الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک سپهر" و "کارت اعتباری ایران کیش" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ دست یافته‌اند. شرکت‌های "فراپدازان آروند امید"، "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان"، "آسان پرداخت پرشین"، "پرداخت الکترونیک سداد" و "الکترونیک کارت دماوند" در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی دو شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سداد" در تمام استان‌ها و شرکت‌های "آسان پرداخت پرشین" و "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "فراپدازان آروند امید" مشاهده می‌شود. به طور کلی در بهمن ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۴۱ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارتی و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در بهمن ماه ۱۴۰۱ همچنان بانک "ملت" به لحاظ تعدادی و مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته است. در بررسی بازار مبلغی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار

پذیرش موبایلی "بانک ملت" و در ابزار پذیرش اینترنتی "بانک صادرات ایران" در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های بانک "سپه" و ابزار پذیرش موبایلی بانک "ملت" و در ابزار پذیرش اینترنتی بانک "ملی ایران" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا، میزان این شاخص در بازار "ابزار پذیرش اینترنتی" همچنان مبین وجود تمرکز ملایم در بین بانک‌های پذیرنده و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت، در این ماه نسبت به ماه گذشته تنها در حوزه ابزار پذیرش موبایلی فروشگاه‌های منفی بوده است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در بهمن ماه نسبت به دی ماه رشد منفی ۰/۱۸ درصدی داشته و نرخ رشد در دسته کارت برداشت منفی بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در بهمن ماه ۱۴۰۱، بانک "ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به بانک "ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و پس از آن "کارت هدیه و بن

کارت " اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه تنها در هر سه دسته کارت رشد منفی داشته است. در بهمن ماه "کارت هدیه و بن کارت" در طبقه "رقابتی"، "کارت برداشت" در طبقه "ملازم" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "بالا" قرار گرفته‌اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر کنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در بهمن ماه ۱۴۰۱ به بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران"، "سپه" و "ملت" و مبلغ تراکنش‌های صادر شده به بانک‌های "ملی ایران"، "ملت"، "صادرات ایران" و "سپه" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در بهمن ماه ۱۴۰۱ به بانک‌های "ملت"، "سپه"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده در بهمن ماه ۱۴۰۱ به بانک‌های "ملت"، "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که سه بانک "ملت"، "سپه" و "پارسیان" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و بانک‌های "ملی ایران"، "صادرات ایران" و "رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادر کنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب بانک‌های "ملی ایران"، "ملت" و "سپه" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به بانک‌های "موسسه اعتباری توسعه"، "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" و "توسعه صادرات ایران" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، بانک‌های "ملت"، "ملی ایران" و "صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "موسسه اعتباری توسعه"، "بانک مشترک ایران- ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، سه بانک "بانک مرکزی"، "ملت" و "سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و بانک‌های "ملی ایران"، "سپه" و "مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

در بخش آخر از بررسی بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ترسیم وضعیت کلی صنعت و محاسبه برآوردی از میزان کارمزدهای پرداختی بانک‌های پذیرنده و حفظ تعادل بین رسوب ناشی از جذب وجوهای تراکنش‌ها و کارمزدهای پرداختی به شبکه پرداخت، همانند ماه‌های گذشته به محاسبه "میزان کارمزد پرداخت شده بانک پذیرنده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ تراکنش خرید پذیرش شده" برای بانک‌های پذیرنده پرداخته شده است. به طور متوسط در بهمن ماه ۱۴۰۱، بانک‌های پذیرنده میزان ۷۵ ریال از هر صد هزار ریال مبلغ جذب شده را به عنوان کارمزد پرداخت کرده‌اند. در میان بانک‌های پذیرنده، بانک "مشترک ایران- ونزوئلا" با مبلغ ۳ ریال از هر صد هزار ریال مبالغ جذب شده کمترین و بانک "سپه" با مبلغ ۱۲۰ ریال بیشترین مبلغ کارمزد را به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال مبلغ جذب شده، پرداخت کرده‌اند.

بر اساس ابلاغیه‌های بانک مرکزی مبنی بر تعیین کارمزدهای ارائه خدمات پرداخت کارت، در این بخش کارمزدی که توسط بانک‌های صادرکننده به تراکنش‌های کارتی تعلق می‌گیرد، برای تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ تعریف شده است که در بخش آخر گزارش شاخص "میزان کارمزد پرداخت شده توسط بانک صادرکننده به ازای هر ۱۰۰,۰۰۰ ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ"، برای این دوره زمانی محاسبه گردیده است. با توجه به اطلاعات داده‌های موجود مشخص می‌گردد که در کل بانک‌های صادرکننده در این ماه به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ مبلغ ۱۸۳ ریال کارمزد پرداخت نموده‌اند. در این بین، در بهمن ماه ۱۴۰۱، بانک "توسعه صادرات ایران" با ۴۴ ریال و پس از آن بانک‌های "شهر" و بانک "کارآفرین" با به ترتیب ۴۶ ریال و ۵۵ ریال، پایین‌ترین مبلغ کارمزد را برای هر صد هزار

ریال تراکنش پرداخت قبض و خرید شارژ در شبکه پرداخت کارتی و بانک " شرکت دولتی پست بانک " با مبلغ ۴۱۲ ریال و پس از آن به ترتیب بانک "کشاورزی" با مبلغ ۲۸۸ ریال و بانک "توسعه تعاون" با مبلغ ۲۴۹ ریال بالاترین مبلغ کارمزد را به ازای هر صد هزار ریال تراکنش پرداخت و قبض و خرید شارژ، پرداخت کرده‌اند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپراک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت یا شاپراک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپراک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپراک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"ی^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۲}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۱}Service Type

^{۴۲} Purchasing Good/Services

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض^{۴۳}

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه^{۴۴}

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۵} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری^{۴۶}

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها^{۴۷}

^{۴۶} Balance Inquiry

^{۴۷} Transaction Status

^{۴۳} Bill Payment

^{۴۴} Reload

^{۴۵} Top-up

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۱}، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۱}، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنجش به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۳} Web-Mobile

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۱} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۵۸} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیکی کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کارتی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰.

تراکنش ناتمام ۶۱

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌های

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت

تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی

تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت

تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی

۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل

دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}}$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

عدد حاصل میزان اثربخشی کارت‌خوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}}$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های

^{۶۲} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تباری بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

3 The quality of card e-payment services

Quality of services			
The ratio of successful transactions to total	% 92/77		▼
The ratio of successful transactions to total shaparak switch's transactions	% 99/99		▼
The share of each types of errors in transactions			
Acquirer error	% 1/20		▲
Shaparak network error	% 0/09		▲
Issuer error	% 9/59		▲
Cardholder Error	% 88/38		▼
Business error	% 0/74		▲
Services sensed availability			
Network sensed availability	% 99/16		▲
Shaparak sensed availability	% 99/99		▲
Reconciliation account (RA) transactions			
Ratio of reconciliation account transactions to total transactions	% 0/012		▼
percent change of reconciliation account transactions	% 12/31		▼

4 Electronic card payment network market indices in Feb 2023

Active EFTPOS Value effectiveness			
The highest effectiveness	Sayan Card	1/886	▲
The lowest effectiveness	Fan Ava Card	0/355	▼
The ratio of number of acquiring errors to total number of transactions			
The highest ratio	Electronic Card Damavand	% 0/247	▲
The lowest ratio	Tejarat Electronic Parsian	% 0/015	▲
The ratio of Low Transaction to active EFTPOS			
The Highest ratio	Sayan card	% 49/19	▲
The Lowest ratio	Pardakht Electronic Sadad	% 7/72	▲

(The first column is for PSP's data and the second one is for acquiring banks)

The highest market share			
The highest value share of transactions	% 19/35 Beh Pardakht Mellat	▼	% 16/84 Bank Mellat
The highest numerical share of transactions	-	◀	% 17/72 Bank Mellat
The highest value share of transactions in each terminal			
Internet Payment Gateway	% 25/75 Beh Pardakht Mellat	▼	% 14/86 Bank Saderat Iran
Mobile Payment Gateway	% 50/57 Beh Pardakht Mellat	▼	% 54/87 Bank Mellat
EFTPOS	% 18/29 Behpardakht Mellat	▼	% 17/46 Bank Mellat
The highest numerical share of transactions in each of terminals			
Internet Payment Gateway	-	◀	% 26/82 Bank Melli Iran
Mobile Payment Gateway	-	◀	% 55/63 Bank Mellat
EFTPOS	-	◀	% 18/05 Bank Sepah
Herfindahl-Hirschman Index			
Internet Payment Gateway	2,748	▲	1,385
Mobile Payment Gateway	3,277	▼	3,531
EFTPOS	1,309	▼	978
The highest share of issuing banks in number of active cards			
Prepaid card	Bank Melli Iran	% 14/42	▼
Credit card	Bank Melli Iran	% 83/94	▼
Debit card	Bank Melli Iran	% 21/21	▼

Summary of key payment statistics

1

The importance of card payment network in national economy

Respect to the last published statistics

the share of liquidity

The ratio of total value of transactions to liquidity	% 13/27	▲
The ratio of coins and paper currency in the hands of the public to liquidity	% 1/69	▲

2

Shaparak performance indices

Number & value of transactions

Number of transactions	3,741,581,860	▲
Value of transactions	9,231,442,583 mill IRR	▲

Nominal and real growth rate of value of transactions

Monthly nominal growth of value of transactions (Feb compared to Jan)	% 9/26	▲
Monthly real growth of value of transactions (Feb compared to Jan)	% 5/55	▲
Point-to-point nominal growth of the value of transactions	% 45/12	▲
Point-to-point real growth of the value of transactions	% -5/38	▲

Numerical share of transactions for each of terminals

Internet Payment Gateway	% 5/36	▲
Mobile Payment Gateway	% 2/79	▼
EFTPOS	% 91/84	▲

The value share of transactions for each types of payment services

Purchasing Goods & Services	% 98/64	▼
Bill payment & purchase mobile charge	% 1/36	▲

Numerical share of transactions for each types of payment services

The purchase of goods and services	% 89/23	▲
Bill payment & purchase mobile charge	% 6/44	▼
Balance Inquiry	% 4/33	▼

The regional penetration rate

Number of active acceptance Instruments per 10,000 over 20 years old inhabitants

All of acceptance instruments	1,699/39	▲
EFTPOS	1,554/67	▲
Mobile Payment Gateway	19/98	▼
Internet Payment Gateway	124/74	▲

Number of transactions Per over 20 years old inhabitants for each of terminals

All of acceptance instruments	60/52	▲
EFTPOS	55/59	▲
Mobile Payment Gateway	1/69	▲
Internet Payment Gateway	3/25	▲

Regional penetration rate of active EFTPOS

The most number of active EFTPOS terminals	1,645,639 Tehran	▲
The most change in the number of active EFTPOS terminals	29,535 Tehran	▲
The most number of active EFTPOS terminals per capita	0/197 Mazandaran	▲
The most number of EFTPOS transactions per capita	80/92 Hormozgān	▲

Decile ratio

The ratio of average value of the tenth decile transactions to the first decile	579/54	▲
---	--------	---

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانه پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.